

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Martin PŘIBYL

Současná autonomní území z pohledu politické geografie

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2023

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Bc. Martin Příbyl (R21865)
Studijní program:	Geografie a regionální rozvoj
Název práce:	Současná autonomní území z pohledu politické geografie
Title of thesis:	The current autonomous territory from the point of view political geography
Vedoucí práce:	RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.
Rozsah práce:	126 stran, 3 přílohy
Abstrakt:	<p>Cílem diplomové práce je porovnat klasifikace autonomních území v politické geografii, upřesnit definici tohoto pojmu a s využitím souboru autonomních území existujících v roce 2023 navrhnout vlastní klasifikaci uplatitelnou v současných podmínkách. V práci bylo identifikováno 297 území, která splňují bez výhrad definici autonomního území, z nich je 18 politických (nemohou být jednostranně zrušeny) a 277 územních autonomní.</p>
Klíčová slova:	autonomie, územní autonomie, politická autonomie, politická geografie, regionalizace
Abstract:	<p>The aim of the thesis is to compare the classification of autonomous territories in concerning political geography, to specify the definition of this term and to use the set of the autonomous territories existing in 2023. The outcome should be a proposal of author's own classification. The work identified 297 territories that meet the definition of an autonomous territory without reservation. Of these, 18 are political (they cannot be unilaterally abolished) and 277 are autonomous territories.</p>
Keywords:	autonomy, territorial autonomy, political autonomy, political geography, regionalization

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením pana RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D. a všechnu použitou literaturu a zdroje jsem uvedl v seznamu literatury.

V Olomouci dne 20. dubna 2023

.....

Bc. Martin Příbyl

Rád bych poděkoval svému vedoucímu diplomové práce, RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D., za jeho pomoc při tvorbě a sestavení této práce. Jeho cenné rady a zkušenosti byly velmi přínosné. Rád bych také poděkoval svým rodičům a dalším rodinným příslušníkům za veškerou podporu.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Martin PŘIBYL
Osobní číslo: R21865
Studijní program: N0532A330021 Geografie a regionální rozvoj
Téma práce: Současná autonomní území z pohledu politické geografie
Zadávající katedra: Katedra geografie

Zásady pro vypracování

Cílem diplomové práce je porovnat klasifikace autonomních území v politické geografii, upřesnit definici tohoto pojmu a s využitím souboru autonomních území existujících v roce 2022, navrhnout vlastní klasifikaci uplatitelnou v současných podmínkách. Pojem autonomie se pokusí autor chápat co neširěji (tj. včetně autonomie domorodého obyvatelstva v Kanadě a ve Spojených Státech).

Rozsah pracovní zprávy: 20 000 – 24 000 slov
Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

Práce se bude opírat o:

- 1) Dostupné učebnice politické geografie
- 2) Právní literaturu z oboru státovědy
- 3) Přehledy z právního členění jednotlivých států světa
- 4) Soubor odborných článků věnovaných tématu práce

Bibliografie vhodných prací bude upřesněna v rámci předmětu Diplomová práce z geografie 1

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 27. ledna 2022
Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2023

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 27. ledna 2022

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce	11
3	Přehled literatury	12
4	Vymezení pojmů autonomie a autonomní území v politické geografii.....	21
5	Přehled současných autonomních územních jednotek ve světě	26
5.1	ANTIGUA A BARBUDA	27
5.2	ARGENTINA.....	27
5.3	ARMÉNIE.....	28
5.4	AUSTRÁLIE	29
5.5	ÁZERBAJDŽÁN.....	30
5.6	BANGLADÉŠ	31
5.7	BĚLORUSKO	32
5.8	BOLÍVIE	32
5.9	BOSNA A HERCEGOVINA	34
5.10	ČÍNA.....	35
5.11	DÁNSKO	37
5.12	DR KONGO.....	39
5.13	ETIOPIE	39
5.14	FIDŽI.....	40
5.15	FILIPÍNY.....	41
5.16	FINSKO	42
5.17	FRANCIE.....	43
5.18	GRUZIE.....	45
5.19	GUINEA-BISSAU	47
5.20	CHILE.....	48
5.21	INDIE	48
5.22	INDONÉSIE.....	50
5.23	IRÁK	52
5.24	ITÁLIE	53
5.25	IZRAEL.....	54
5.26	JAPONSKO.....	55
5.27	JIŽNÍ KOREA	55
5.28	KAMBODŽA.....	56
5.29	KANADA.....	56

5.30	KOMORY	58
5.31	MADAGASKAR	58
5.32	MAĎARSKO.....	59
5.33	MAURICIUS.....	59
5.34	MEXIKO.....	60
5.35	MOLDAVSKO.....	61
5.36	MYANMAR.....	62
5.37	NĚMECKO	62
5.38	NIKARAGUA	62
5.39	NIZOZEMSKO	63
5.40	NORSKO	65
5.41	NOVÝ ZÉLAND.....	66
5.42	PÁKISTÁN.....	67
5.43	PANAMA.....	68
5.44	PAPUA-NOVÁ GUINEA.....	68
5.45	PORTUGALSKO.....	69
5.46	RUMUNSKO	70
5.47	RUSKO.....	70
5.48	ŘECKO	71
5.49	SOMÁLSKO.....	72
5.50	SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ.....	72
5.51	SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ	74
5.52	SRBSKO	75
5.53	STŘEDOAFRICKÁ REPUBLIKA	76
5.54	SVATÝ KRYŠTOF A NEVIS.....	76
5.55	SVATÝ TOMÁŠ A PRINCŮV OSTROV	77
5.56	SÝRIE	78
5.57	ŠPANĚLSKO	78
5.58	TÁDŽIKISTÁN.....	79
5.59	TANZANIE	80
5.60	TOKELAU.....	81
5.61	TRINIDAD A TOBAGO.....	81
5.62	UKRAJINA.....	82
5.63	UZBEKISTÁN.....	83
6	Zpřesnění definice klasifikace autonomních území	85
7	Závěr.....	91

8	Summary.....	94
9	Seznam použitých zdrojů.....	96
10	Seznam příloh.....	126

1 Úvod

Diplomová práce se zabývá současným autonomním územím z pohledu politické geografie. Spousta lidí ovšem netuší, co si pod pojmem představující autonomii představít. I přes jednoduchá vysvětlení ve smyslu, že se v podstatě jedná o „samostatnost“ či „nezávislost“, nemají zkrátka představu, o jakých územích je řeč. Základní myšlenkou této práce bylo také to, aby i laik porozuměl nebo pochopil problematiku z oblasti geopolitického spektra.

Proto kromě výčtu jednotlivých autonomních území současnosti, práce rovněž obsahuje rozbor tohoto pojmu, včetně seznamu možných příkladů, v jakých oborech (a jakým způsobem) se lze s autonomií setkat. Mezi odborníky neexistuje definiční shoda, nejsou přesně vytyčené hranice definující autonomii. Totéž platí pro autonomní území, neboť každý případ autonomního území je svým způsobem jedinečný a neexistují jednotné podmínky pro jeho vyhlášení. Kromě toho se rovněž daný pojem dělí na několik typů – následek nejasnosti přesné definice daného pojmu.

K získání určitého stupně samostatnosti vedou pokaždé různé důvody (vzdálenost od centrálního území, etnicko-kulturní rozdíly, rozdílná historie, atd.). Vzhledem k neustálým mezinárodním či vnitrostátním nepokojům a konfliktům bude problematika autonomních území stále aktuální. Neustávající koloběh autonomních území má také za příčinu absenci všeobecně akceptovatelného seznamu autonomních území. Existují pouze neoficiální seznamy autonomních území, jenž se vzájemně neshodují. Proto tato práce obsahuje vyhodnocení území z několika zdrojů, které jsou považovány za autonomní, a vytvoření následného seznamu území, kterým správně patří statut autonomního území na základě vytvořených klasifikačních kritérií.

Stěžejním podkladem pro vyhotovení diplomové práce byly ústavy a zákony odkazující se k vyhlášení autonomního statutu jednotlivých zemí.

2 Cíl práce

Cílem diplomové práce je porovnat autonomní území z pohledu politické geografie s ohledem na soubor autonomních území existujících v roce 2023 s navržením vlastní klasifikace uplatitelnou v současných podmínkách, včetně upřesnění definice tohoto pojmu.

Práce se nejprve bude zabývat teoretickým ukotvením pojmu „autonomie“, tj. bude zjišťovat, zda existuje jednotná definice, pokud ne, v čem se liší a v čem se shodují.

Další část práce bude věnována srovnání běžně dostupných přehledů autonomních území s cílem identifikovat rozdíly v chápání obsahu pojmu „autonomie“ a identifikovat území, jejichž autonomní statut je sporný nebo nejistý. Kapitola bude také zahrnovat základní údaje o všech identifikovaných případech s informacemi nutnými k vyjasnění správního statutu území nebo k upřesnění definice autonomních území.

Sporné a hraniční případy budou diskutovány a následně bude vytvořen přehled všech autonomních území, která jsou považována za území s tímto správním statutem, ve formě tabulky. Kompletní výčet všech území, ať už sporných či považovaných za autonomní, dopomůže k upřesnění definice pojmu „autonomie“ a k přesnější charakteristice politicko-geografických znaků těchto území.

V rámci této práce bude rovněž zkoumána platnost následujících výchozích hypotéz, jejichž znění je následující:

1. pojem „autonomie“ nemá jasně danou definici,
2. neexistuje shoda mezi autory v seznamu autonomních území,
3. územní autonomie převažují nad politickými autonomiemi,
4. jednotlivé autonomie usilují o zvýšení svých pravomocí a mají obecně konfliktní vztahy s centrální mocí,
5. každá autonomie se od centrálního území liší v etnicko-kulturní oblasti.

3 Přehled literatury

Předkládaná práce zabývající se autonomním územím obsahuje poměrně velký nedostatek české, respektive česko-slovenské literatury, která by se tímto tématem zabývala. Podíváme-li se do zahraničí, situace je zcela jiná. Je dostupná opravdu celá řada zdrojů, kde se lze o autonomii dočíst. Tím, že samotná autonomie je obecný termín popisující samostatnost či nezávislost (viz str. 21) vyskytující se v nejrůznějších oborech, najde se nespočetné množství článků, studií, knih o problematice, jež souvisí s autonomií. Proto je třeba heslo při vyhledávání konkretizovat v podobě „autonomní území“.

Přestože se tento jev ve světě poměrně hojně vyskytuje, neexistuje dosud žádná shoda na tom, jak přesně termín „autonomní území“ definovat, už proto, že každý případ je vlastně v jistém smyslu jedinečný. Lze považovat fakt, že neexistuje jednotné znění definice termínu „autonomní území“. Velmi výrazným důsledkem je pak fakt, že se ani právníci, ani (politici) geografové neshodnou ani při vytváření seznamu veškerých aktuálně existujících území, která se dají pokládat za autonomní. Jen stěží se dají dohledat dva zdroje, které by se zcela shodovaly. Z tohoto důvodu lze mluvit o územní autonomii jakožto o heterogenní části geopolitického světa.

Na česko-slovenské scéně se geopolitickému rozdělení věnuje slovenský geopolitik Robert Ištók, který ve sborníku z roku 1999 „*Folia geographica 3*“ popisuje regionální stát a jeho politicko-geografickou interpretaci. V tomto díle se odkazuje na další česko-slovenské autory J. Bínu, M. Plavcovou a V. Baara, kteří popisují regionální stát jako přechodnou formu mezi unitárním a federativním státem s autonomním útvarem. Podle R. Ištoka vzniká regionální stát decentralizací unitárního státu, ve kterém hraje důležitou roli historicko-geografický aspekt, etnicita či vzdálenost od centrálního území jednotlivých států. Tyto faktory stály za vyhlášení autonomie například u Korsiky nebo Ålandských ostrovů.

Robert Ištok (1999) rozděluje autonomie na základě uplatnění jejich podílu na území celého státu na dvě skupiny:

- **symetrické** = autonomní území vyplňují celé území státu, každá část státu podléhá jak ústředním orgánům, tak některému z autonomních území (Ištok hovoří o „dvojí státnosti“),
- **asymetrické** = autonomní území tvoří jen část území státu, autonomní území má dvojitou státnost, centrální část území státu má pouze jednu; to platí pro většinu regionálních států (např. Finsko, Portugalsko, Moldavsko, Tádžikistán, Uzbekistán, Gruzie, Tanzanie, Antigua a Barbuda, Svatý Kryštof a Nevis, ...).

Podle R. Ištoka (1999) je decentralizace unitárního státu na regionální jedním z možných řešení konfliktů. O řešení konfliktů, které vedou k autonomnímu uspořádání, pojednává Marc Weller a Stefan Wolff v díle s názvem „*Autonomy, Self-Governance and Conflict Resolution*“. Právě západoevropské země používají územní autonomii jako prostředek vedoucí k udržení celistvosti území (např. Francie ve snaze si udržet Korsiku). Dalšími příklady mohou být Gagauzsko v Moldavsku, ostrov Bougainville v Papui Nové Guineji či Bangsamoro na Filipínách. Pokud pomineme konflikty jako takové, pak snaha o autonomii je vždy spojena s očekáváním lepšího fungování samosprávy. Etnicita a území jsou v tomto případě významně propojené, není to ale nutnou podmínkou (viz např. některé autonomní oblasti ve Španělsku).

Dalším z českých autorů, který se o problému zmiňuje, je pedagog na Univerzitě Palackého v Olomouci Miloš Fňukal, jenž vydal knihu o politické geografii. O autonomní území se jedná tehdy, pokud orgány z některých administrativních územních jednotek mají vyšší výkonnou či zákonodárnou moc než orgány zbytku území státu se stejnou hierarchickou úrovní. Příčina může být etnická, rasová, prostorová, historická nebo náboženská (konfesní). Miloš Fňukal dělí územní autonomii na dva typy (Fňukal, 2013):

- **územní** = autonomie vzniká rozhodnutím ústředních orgánů státu, ke změně jejího území, statutu nebo k případnému zániku není nutný souhlas autonomního území,

- **politický** = ke změně míry nebo území autonomie je souhlas autonomního území nezbytný, „politický“ autonomní území disponují zpravidla rozsáhlejšími pravomocemi než autonomie první skupiny (např. Karakalpakstán má formálně právo na vyhlášení nezávislosti, Gagauzsko má podobné právo v případě „změny statutu Moldavské republiky jako nezávislého státu“ (čl. 1, odst. 4 moldavského zákona o zvláštním právním postavení Gagauzsk (Gagauz Eri), č. 344-XIII z 23. 12. 1994).

Obdobné členění používají i Vladimír Baar s P. Šindlerem a P. Rumpeltem v roce 1996.

Co se týče zahraničních autorů, tak prvním, který stojí za zmínku je finský profesor veřejného práva Markku Suksi. V roce 2011 vydal knihu „*Sub-State Governance Through Territorial Autonomy*“. Tato kniha poukazuje na rozdíly nejrůznějších konceptů týkající se územní autonomie, výraznou pozornost pak věnuje příkladům autonomií ze severní Evropy, zejména meziválečné memelské autonomii v Litvě¹. U států, kde převažuje nefederální autonomie, je složité přesně identifikovat charakteristiku autonomního uspořádání (např. Španělsko, Itálie). Markku Suksi si kromě toho stěžuje na fakt, že literatura, která se zabývá autonomií, považuje regionální stát za formu ústavního uspořádání, kde je autonomie méně rozvinutá než ve federálním státě a že regionální stát je kombinace autonomie a federalismu. Autonomii Markku Suksi (2011) klasifikuje do čtyř kategorií:

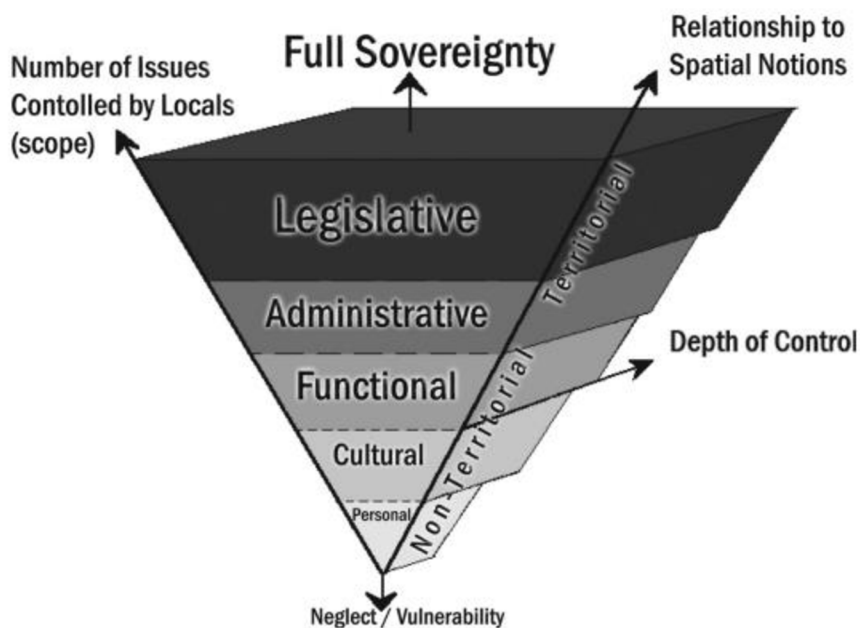
- autonomie jako právo jednat podle svého uvážení,
- autonomie jako synonymum nezávislosti,
- autonomie jako synonymum decentralizace,
- autonomie jako subjekt, který má legislativní, správní a rozhodovací pravomoci (tzv. politická autonomie).

Jako teoretický základ pro diskusi pojmu autonomie může rovněž sloužit sbírka předních politologů „*National Cultural Autonomy and its Contemporary Critics*“, kde nabízí svůj kritický

¹ Memel, dnešní Klaipėda, byl dlouhou dobu součástí Pruska, resp. Německa. Po 1. sv. válce byl přenechán Litvě. V roce 1924 se stal Memel litevskou autonomií. Místní německá komunita se s příslušností území k Litvě nesmířila a v předvečer 2. sv. války bylo území znovu obsazeno Německem. Po konci 2. sv. války a obsazení města Rusou armádou bylo město opět předáno do litevské správy – ovšem už bez autonomie.

pohled na národně-kulturní autonomie a kde se věnují teorií státu, liberálním demokraciím, menšinovému nacionalismu, multikulturalismu a modelům regionální integrace (E. Nimni, 2005).

Charakteristice forem autonomie se přehledně věnuje také Michael Tkacik, který se odvolává zejména na Hursta Hannuma, Ruth Lapidothovou, již zmíněného Markku Suksi a Yashe Ghai. Tito vědci začali ve svých dílech rozlišovat několik typů autonomie. Patří mezi ně osobní, kulturní, správní a územní. Podle Ruth Lapidothové spadají pod osobní a kulturní autonomii všichni ti, kteří jsou součástí jazykové a kulturní komunity bez bydliště na určitém místě (například Romové). Rozdíl mezi osobní a kulturní autonomií závisí na právech jednotlivých skupin v jednotlivých zemích (např. Sámové – nacházejí se v Norsku, Švédsku, Finsku a Rusku a jen někteří poskytují Sámům kulturní autonomii). Michael Tkacik kritizuje používání pojmu „politická autonomie“ a navrhuje členění autonomií na funkční a správní. Funkční autonomii popisuje jako příklad, kdy na jednom místě (městská čtvrť) jsou dvě školy v odlišném jazyce. Správní autonomii vnímá jako soubor funkčních autonomií (školy, veřejné služby, ...), které kooperují ve společném prostoru. M. Tkacik ve svém článku poukazuje na možnost existence třetího typu – legislativní autonomie. Ta na rozdíl od ostatních typů postrádá územní izolovanost a odlišnost. Na **obr. 1** (str. 16) lze vidět schéma typů autonomie dle Michaela Tkacika. Dané schéma naznačuje hierarchické uspořádání jednotlivých forem.

Obr. 1: Formy (typy) autonomie

Zdroj: M. Tkacik. International Journal on Minority and Group Rights 15 (2008), s. 369–401.

- **Osobní**

Představuje základní lidská práva (jazyk, náboženství, kultura), např. osoba má právo používat na základě svého rozhodnutí libovolný jazyk, aniž by se jednalo o úřední jazyk daného státu.

- **Kulturní**

Na rozdíl od osobní autonomie se jedná o určitou skupinu obyvatel (menšinu), které je přiznán větší počet práv než u osobní autonomie (např. Sámové ve Finsku).

- **Funkční**

Funkční typ autonomie je opět o něco rozvinutější než předchozí dva, proto je v pyramidě forem autonomie (viz výše) ve vyšším postavení, co se důležitosti týče. Michael Tkacik použil pro vysvětlení příklad postavení Švédů ve Finsku. Finskou populaci tvoří necelých 6 % Švédů, jejichž funkční autonomie zasahuje do oblasti jazyka, školství a církve. V oblastech, kde se nachází švédské komunity, existuje bilingvní život (tzn. užívání finštiny a švédštiny ve školství, ve veřejných službách, u soudů).

- **Správní**

Funkční autonomie je vázána na určité administrativně vymezené území, ale nemá žádné vlastní legislativní pravomoci.

- **Legislativní**

Legislativní autonomie spočívá v možnosti na území autonomního útvaru upravovat nebo vytvářet vlastní legislativu. Tu můžeme shrnout do 4 základních oblastí, také do jisté míry hierarchicky uspořádaných:

1. oblast tvoří základní otázky existence místní exekutivy, soudního systému, zákonodárného sboru, jazykové otázky; způsob jejich řešení rozhoduje o míře autonomie dané oblasti,
2. oblast zahrnuje otázky občanství, bydliště, finančního systému a bezpečnosti; jejich význam pro míru autonomie je nižší než u předchozího okruhu ,
3. oblastí jsou otázky vztahu autonomie k zahraničí (například mezinárodní dohody spadající pouze na místní záležitosti, možnost účastnit se práce regionálních organizací a pod.),
4. oblastí jsou tzv. otázky posledního sledu (např. zdravotnictví, ochrana přírody, zemědělství, průmysl, doprava, ...).

Vymezení autonomie do několika typů, resp. forem se kromě Michaela Tkacika a jeho kolegů věnuje také Thomas Benedikter ve své knize „*World's Modern Autonomy Systems*“. Tato kniha má velmi široký záběr, nezabývá se jen možnými typy autonomie, ale také její koncepcí (vysvětlení pojmu autonomie, její historie, legislativa a pravidla k jejich vytvoření, ...), obsahuje rovněž přehled existujících autonomních území. Popisuje územní autonomii jako celek od A do Z, včetně příkladů (jeho vymezení typů autonomie na str. 24–25). Tuto knihu lze považovat za jednu z obsahově nejvšestrannějších.

Problematikou decentralizace se zabývá rovněž Ignacio Lago. Jeho kniha „*Decentralization, Devolution and the State*“ (2021) obsahuje příspěvky a analýzy od třiceti odborníků na politologii, geografii, ekonomii a sociologii. Od konce 2. světové války dochází k decentralizačnímu postupu a to i u zemí, které jsou už tak poměrně decentralizované.

Dle vycházejících trendů nemá na decentralizaci vliv demokratičnost ani bohatství daných zemí. Dílo zkoumá především politický, administrativní a fiskální faktor v třech kapitolách. První se zaměřuje na metody zkoumání a sledování decentralizačních postupů, druhá kapitola se zabývá decentralizací na čtyřech kontinentech (Evropa, Asie, Jižní a Severní Amerika), poslední kapitola se zaměřuje na chování během místních voleb.

Jakmile dojde k uznání autonomie, ústřední vlády si z politického důvodu ponechávají fiskální pravomoci. Tento krok mocenského území motivuje autonomní oblasti, aby získaly větší rozhodovací práva. Kniha „*The Symbolic State*“ (K. Basta, 2021) popisuje kroky situací, které nastaly ve čtyřech zemích (Kanada – Québec, Španělsko – Katalánsko, Jugoslávie – Chorvatsko, Československo – Slovensko). Ačkoliv jsou tyto čtyři země naprosto odlišné, cíl byl stejný – získat co nejvyšší moc.

S problematikou decentralizace ale souvisí ještě další věc. Současná doba je dobou globalizace, kdy se celý svět propojuje napříč etnickými, jazykovými, náboženskými a kulturními rozdíly. Otázkou tedy nastává, jak vše propojit, tak aby byl dodržena demokracie, mír, stabilita a sociální spravedlnost. Dnešní svět se snaží o určitý stupeň korektnosti k rozdílným skupinám populace. Najít tu správnou cestu je tedy velice obtížné. Nabízí se dvě varianty řešení – akomodace nebo integrace. Přičemž akomodace představuje povinnost poznat, institucionalizovat a posílit rozdíly, tzn. zřízení decentralizačních oblastí, multikulturního federalismu, nového právního řádu a podobně. Integrace by znamenala sjednocení veškerých skupin komunity ve všech ústavních orgánech, aby nedocházelo k jejím přehlížení (na základě etnicity, náboženství, jazyka, ...). Právě o tomto pojednává kniha „*Constitutional Design for Divided Societies: Integration or Accommodation?*“ od indického právníka Sujita Choudhryho. Dle autora stále dochází (zejména u západních zemí) k převaze integrace, byť i možnosti akomodace má své příznivce. Integrace bývá upřednostňována v zemích jako je Švýcarsko či Indie kvůli míšení náboženských nebo jazykových rozdílům. Akomodace převažuje u zemí, které jsou teritoriálně koncentrované.

Podstatným prvkem autonomních území jsou tzv. „etnická území“. Za etnicitu lze považovat různé skupiny obyvatel, které se od sebe liší jazykem, kulturou, původem, tradicemi nebo v neposlední řadě také náboženstvím. Ačkoliv již proběhla postkoloniální fáze, etnická

území stále udržují svojí existenci. Některé z nich jsou součástí politické a administrativní organizace států (indiánské rezervace v USA, kmenové komunity v Indii, domorodá území v Latinské Americe, ...). Další etnická území bojují s mezinárodním uznáním, jelikož se jedná o antikoloniální a separatistická území (Hnutí svobodné Papuy – snaha o nezávislost na Indonésii, Národní hnutí za osvobození Azavadu – snaha o nezávislost na Mali). Další území (Guaraní v Bolívii, Mapuche v Chile, Lao v Kambodži, Banyamulenge v Kongu) se snaží o začlenění mezi etnická území².

Článků či studií na téma etnicity související s problematikou autonomie je poměrně dost. Například kniha „*Non-Territorial Autonomy and Decentralization – Ethno-Cultural Diversity Governance*“ analyzuje a popisuje vznikající neteritoriální autonomie a jejich vztah k decentralizaci na základě několika příkladů z Evropy (včetně pohledu na romskou komunitu a tvorbu jejich práv), Jižní Ameriky, Asie nebo Středního Východu (T. Malloy, L. Salat, 2021).

Jedním z autorů je Penelope Anthiasová, jež se zabývá domorodým obyvatelstvem v jihoamerické Bolívii (oblast Chaco). Oblast Chaco byla první autonomní oblastí v Bolívii (vyhlášena roku 2016) na základě výsledku referenda. Záminka k vyhlášení autonomie byla výskyt původního domorodého obyvatelstva, ve skutečnosti se jednalo o množství přírodního bohatství v dané lokalitě (zejména plyn), aby se z něj stalo nové hlavní centrum Bolívie (P. Anthias, 2022). Těžební ekonomika nezasahuje do oblasti domorodého obyvatelstva pouze v Bolívii. S podobnými případy se lze setkat napříč jihoamerickým kontinentem. Poskytování autonomních území původnímu obyvatelstvu provází značné konflikty mezi mocenskými silami jednotlivých zemí, jelikož tento krok může ohrozit suverenitu státu a mohou se objevit další skupiny, které budou vyžadovat vlastní autonomii. Od 90. let 20. století došlo k legislativní změně o právech původních obyvatel včetně literatury, kde je vylíčeno nové chápání autonomie místních domorodců³. O domorodých autonomiích v Latinské Americe

² ANTHIAS, Penelope, K. Hoffmann. The making of ethnic territories: Governmentality and counter-conducts. *Geoforum*. 2021, 119, s. 218–226.

³ „Územní jurisdikce udělená státním uznáním, v níž mohou etnické komunity uplatňovat smysluplná práva na sebeurčení. Základním kritériem pro vymezení autonomie je formální (právní) uznání státu svébytné komunitě (resp. společenství) k výkonu samosprávných práv s tím, že autonomní režim zahrnuje následující atributy: administrativní kompetence místním domorodým nebo multietnickým voleným orgánům; vytvoření samosprávných politických struktur v rámci uznávané právní jurisdikce; vymezení území, na kterém jsou udělována kolektivní práva k půdě a přírodním zdrojům a mohou být vykonávána.“ (M. Gonzalez, 2015)

pojednává Miguel Gonzalez („*Indigenous Territorial Autonomy in Latin America: An Overview*“, 2015). Dalším odborníkem na etnicitu je Kasper Hoffmann, který se zaměřuje zejména na vznik etnických identit a procesy teritorializace v Demokratické republice Kongo.

Dalšími autory jsou například Samuel Baena, který pojednává o úplném začátku existence domorodců („*La Autonomía de las Entidades Territoriales Indigenas*“, 2015) nebo Bruneta Baldi, jejíž článek „*Exploring Autonomism: Asymmetry and New Developments in Italian Regionalism*“, 2020) poukazuje na rozdíly mezi autonomismem, regionalismem a federalismem na příkladu Itálie a jejich regionech na severu země. Aaron John Spitzer a Per Selle hledají rozdíly mezi menšinovými národy a původními obyvateli s důrazem na případ norských Sámů („*Is Nonterritorial Autonomy Wrong for Indigenous Rights? Examining the „Territorialisation“ of Sami Power in Norway*“, 2020).

Na těchto příkladech lze vidět, že co se týče etnicity a původního obyvatelstva, tak těch článků, různých děl je opravdu celá řada. Jak již bylo zaznamenáno na začátku kapitoly, za nedostatek lze považovat neexistující pevnou definici autonomního území a jejich seznam členů.

4 Vymezení pojmů autonomie a autonomní území v politické geografii

Aby se dala identifikovat, případně zkoumat současná autonomní území z pohledu politické geografie, tak je nejprve důležité vysvětlit, co to vlastně pojem „autonomie“ znamená. Nenajde se asi žádná osoba, která by se s tímto pojmem nesešla, ale ne úplně každý dokáže přesně význam slova „autonomie“ specifikovat.

Termín „autonomie“ vychází ze dvou slov z řeckého jazyka – autos a nomos. „Autos“ bychom mohli přeložit jako „sám“; „nomos“ jako „zákon“. Spojí-li se tato dvě slova do hlubšího významu, lze termín „autonomie“ uchopit jako svobodu, potažmo samostatnost = nezávislost. Jak pojednává Sociologický ústav AV České republiky, autonomie se nevztahuje pouze ke konkrétní vědní oblasti, nýbrž jedná se o obecný pojem, který můžeme praktikovat v podstatě kdekoliv (ekonomika, energetika, psychologie, lékařství, právo, politika, ...). Ať už jde o jednotlivce, skupiny, organizace a v našem případě také o státy. Autonomie je rovněž nezávislá na době trvání – může být krátkodobá, dlouhodobá či trvalá. Opakem autonomie je heteronomie, kterou lze chápat jako závislost nebo podřízenost jiným činitelům, zákonům.

Příklady autonomií:

- **Ekonomika**

V případě ekonomie se můžeme setkat s autonomií například na obecní úrovni. Každá obec si vytváří vlastní rozpočet, ze kterého může čerpat podle toho, jak uzná za vhodné, aniž by o tom rozhodoval někdo jiný (stát). Dalším případem může být prostá osoba, která disponuje vlastními financemi, o jejichž osudu opět rozhoduje jen ta daná osoba.

- **Energetika**

Možnost majitele usedlosti produkovat si vlastní energie například formou solárních panelů, vytvářet soběstačnost a snižovat závislost na dodavatelích elektřiny.

- **Psychologie/pedagogika**

Psychologicko-pedagogická autonomie spočívá zejména v období dospívání jedince, kdy se učí rozhodovat sám za sebe. Mění se jeho vývojem vztah k rodičům, rodinným příslušníkům a učitelům. Daný jedinec začíná být zkrátka nezávislý.

- **Lékařství**

V lékařství se setkáváme s autonomií zejména u pacientů, kdy při podstupované léčbě mohou rozhodnout o dalších krocích za informovanosti a poučení lékařů.

- **Právo**

Právní autonomie se týká především svéprávnosti osob, kdy se mohou opět rozhodnout o svém osudu. Je-li člověk svobodný, může se rozhodovat na základě svého nejlepšího uvážení. Jedná tedy svobodně = autonomně.

- **Politika**

Posledním příkladem je oblast politická. Politická autonomie spočívá v samosprávnosti, svobodě, nezávislosti na jiném území. Míra politické autonomie napříč regiony je velmi rozdílná. Existují autonomní území, jež vykazují vysokou míru autonomie nebo také území, která nemají prostředky na to být plně autonomní.

Tímto krátkým stručným přehledem, který popisuje příklady, co všechno autonomního může být, se jen potvrdil fakt ohledně autonomií jakožto o výrazu mnohoznačnosti. Tato práce se bude zabývat autonomií vyjadřující právě politickou nezávislost. Proto je nutné zdůraznit, že ačkoliv se autonomie označuje za akt svobody, potažmo určité nezávislosti, tak obsahuje v právní interpretaci i prvky negace. Ty se mohou objevit především v unitární struktuře státu, kdy je autonomie považována za formu územní decentralizace⁴.

Autonomie území je jedním ze způsobů členění územních jednotek. Jedná se o části území, která mají možnost rozhodovat samostatně o některých z klíčových otázek (školství,

⁴ „Relativní samostatnost nižších orgánů a jejich relativní nezávislost na orgánech vyšších, resp. v soustavě státních orgánů na orgánech ústředních.“ P. Průcha, R. Pomahač, Lexikon – správní právo, svazek VI, Ostrava 2002, s. 46

kultura, jazyk) bez závislosti vyššího orgánu. Pro územní autonomii se mohou rozhodnout části území nejen unitárních států, ale také federativních. Mezi unitárními státy, které mají své autonomní území, jsou například Dánsko, Finsko, Portugalsko, u federativních států stojí za zmínku například Španělsko, které se ale zdrželo používat termín „federace“, tím spíše více preferuje „autonomní společenství“. Částečnými federativními státy s autonomními územími jsou také Rusko, Kanada a Indie (problém kombinace federalismu a autonomie⁵). Například v Bulharsku je naopak vznik územních autonomií zakázán místní ústavou. V současné době dochází ke kombinaci s regionalismem, kdy regiony s historicky geografickou či etnickou odlišností projevují zájem osamostatnit se (např. regiony v severní Itálii)⁶.

Ve správném smyslu se termín „autonomie“ užívá v případě, když určitá část území vykazuje znaky se specifickými charakteristikami. Dánsko udělilo autonomii Grónsku a Faerským ostrovům, Portugalsko pro změnu Azorským ostrovům a Madeiře. V obou případech se jedná o unitární státy, které přidělili statut autonomie svým ostrovním územím. Itálie je tvořena z 20 regionů, z nichž pět má autonomní statut. Španělsko je stát s decentralizačními sklony (vznik autonomních společenství). Švýcarsko, Belgie, Německo, byť jsou považovány za federace, tak i tyto země mají prvky autonomismu, ovšem z jiných důvodů (etnicita). Za autonomii lze rovněž USA z důvodu výskytu domorodých rezervací. Tento krátký výčet dokazuje rozmanitost a složitost pojmu autonomie.

Podle Thomase Benediktera (2009)⁷ existuje mnoho alternativních typologií pro pochopení forem autonomie. Autonomie lze klasifikovat podle příjemců autonomie (národnostní menšiny, původní obyvatelstvo, regionální společenství, ...), podle účelu autonomie (urovnání konfliktů, ochrana konkrétní identity, přechod k nezávislosti atd.), podle zvláštního postavení území ve státě (zahrnující závislá území, volné přidružené státy, poručenské oblasti). Pokud jde o formy politické autonomie, je potřeba nejprve rozlišovat mezi územní autonomií a kulturní (osobní) autonomií. Územní autonomie vyžaduje území se

⁵ Rozdílem je, že u federativních států mají jednotlivé členské státy (popř. spolkové země, provincie, kantony, ...) podíl na celostátní politice, kdežto autonomní území rozhodují sami o sobě a nemají žádný vliv na politická rozhodnutí v rámci centrální části státu.

⁶ J. Svatoň, J. Filip, *Státověda*, 5. vydání, Praha 2011, s. 337–338

⁷ Italský ekonom, politolog, publicista, který se podílel na výzkumech autonomie v Latinské Americe, na Balkáně a částečně také v Asii. Je autorem publikací o Jižním Tyrolsku, přímé demokracii, etnických konfliktech, právech menšin a autonomii v různých regionech světa, včetně „World's Modern Autonomy Systems“.

závislostí na vyšším orgánu (chápáno jako hlavní území daného státu) v geograficky koncentrované formě, kulturní neboli osobní autonomie je přiznána etnické, náboženské nebo kulturní menšinové komunitě žijící rozptýleně na části území státu.

Územní autonomie

Územní autonomie vyžaduje existenci regionálního parlamentu s minimální zákonodárnou pravomocí v některých základních oblastech a také nezávislou volenou exekutivu, která tuto legislativu v dané autonomní oblasti implementuje. Územní autonomie je třeba chápat jako zvláštní postavení udělené územnímu celku, které umožňuje obyvatelům tohoto územního celku regulovat své záležitosti prostřednictvím zákonodárství, vlády, správy a v určité míře i soudnictví. Zároveň neexistuje žádný nárok na suverenitu spojenou s územní autonomií. Autonomní orgány jsou přesně stanoveny v zákonech jednotlivých států. Územní autonomie zásadně zahrnuje ty oblasti odpovědnosti, které jsou nezbytné k tomu, aby si národnostní menšina udržela svou kulturní identitu jako například:

- vzdělávací systém včetně vysokých škol, který respektuje hodnoty národnostní menšiny,
- kulturní programy a instituce,
- regulace školního bilingvismu⁸,
- rozhlas, televize, média,
- řešení otázky dvojího občanství,
- zobrazení emblémů a státních symbolů,
- ochrana národního dědictví.

⁸ Nabývání druhého jazyka dítěte až při vstupu do školních institucí (včetně mateřské školy), kde probíhá výuka či komunikace ve dvou jazycích. Dítě získává znalosti druhého jazyka v době, až když má znalosti mateřského jazyka. Z toho důvodu má dítě jeden mateřský jazyk, druhý se bere jako cizí. Dále rozlišujeme ještě přímý (učení dítěte dvěma jazykům od rozdílně mluvících rodičů) a přirozený (dvojjazyčné prostředí – pravidlo „jedna osoba, jeden jazyk“) bilingvismus.

Kulturní (osobní) autonomie

Na rozdíl od územní autonomie se kulturní autonomie nevztahuje na jednotku plochy, nýbrž na skupinu osob, která tvoří formu svazku nebo volného sdružení, případně pod veřejný zákon. Tato forma autonomie je vhodná tam, kde národnostní menšiny netvoří většinu populace v oblastech, kde žijí nebo pokud národnostní menšiny neuvažují o územní autonomii. Je důležité, aby skupina osob s kulturní autonomií byla dostatečně demokraticky reprezentativní pro cílovou kulturní menšinu. Musí zahrnovat alespoň podstatnou část příslušníků dotčené národnostní menšiny a autonomní regulace musí provádět svobodně zvolené demokratické orgány. Kulturní autonomie se musí zabývat všemi otázkami, které jsou zásadní pro zachování ochranu a rozvoj identity národnostní menšiny jako jsou:

- obecné kulturní záležitosti,
- vzdělávací systém,
- televize, rozhlas, média,
- památky, zobrazení státních znaků menšiny.

Na základě těchto otázek se netýká kulturní autonomie pouze etnických a jazykových menšin, ale i náboženské menšiny mají nárok na kulturní autonomii (např. indiští muslimové).

Místní (správní) autonomie

Místní autonomie je vhodná tehdy, kdy příslušníci národnostní menšiny žijí izolovaně a tvoří místní většinu obyvatelstva pouze v rámci jednotlivých správních jednotek jako jsou jednotlivé okresy, obce nebo jejich části. Jedná se o zvláštní formu územní autonomie, která je omezena na menší správní celky a správní pravomoci. Otázka místní autonomie je důležitá pro každou autonomní entitu velkých demografických a geografických rozměrů (Aceh, Katalánsko, Džammú a Kašmír, indické okresní rady, Krym, ...), jelikož tato území jsou hostiteli různých menšin požadující ochranu a základní práva menšin.

5 Přehled současných autonomních územních jednotek ve světě

Přehled autonomních územních jednotek ve světě je vytvořen na základě osmi zdrojů. Pět zdrojů tvoří internetová encyklopedie Wikipedie v pěti různých jazycích (angličtina, francouzština, španělština, portugalština a ruština). Mezi další zdroje patří kniha (1. vyd.) od Vladimíra Liščáka, seznam států světa Miloše Fňukala nebo turecká tisková agentura Anadolu Agency. Jednotlivé zdroje jsou interpretovány v několika mezinárodních jazycích z toho důvodu, aby pojem „autonomní území“ nebyl porovnáván pouze v česko-anglickém rozsahu, nýbrž ve větším globálním měřítku. Daný přehled autonomních územních jednotek ve světě obsahuje všechna území, která se objevila alespoň v jednom zdroji. Celkem se jednalo o 425 „potenciálních“ autonomních území.

V níže přiložené tabulce lze vidět statistiku jednotlivých zdrojů a jejich počtu území, kterým přiřkládnají statut autonomie. Nejvyšší počet autonomních území se objevuje v anglické verzi Wikipedie, nejnižší počet je naopak v knize „Státy a území světa (1. vyd.)“ od Vladimíra Liščáka. Pouze devět území se objevilo ve všech zdrojích (Tibet, Ålandy, Nachičevansko, Adžarsko, Athos, Gagauzsko, Azory, Madeira, Horský Badachšán). Kompletní seznam viz příloha.

Tab. 1: Počet autonomních územních jednotek v jednotlivých zdrojích (n = 425)

	Zdroj							
	EN WIKI	ESP WIKI	FRA WIKI	POR WIKI	RUS WIKI	Anadolu Agency	V. Liščák - 1. vyd.	M. Fňukal
Počet	369	247	294	343	322	124	33	276

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

5.1 ANTIGUA A BARBUDA

Autonomní ostrov

- Počet: **1 (Barbuda)**
- Počet obyvatel: 1 634 (1,91 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2011)
- Rozloha: 160,56 km² (36,2 % z celkové rozlohy státu)

Na sklonku roku 1976 (23. 12.) schválila Antigua a Barbuda, která byla v té době přidruženým státem Velké Británie, zákon o místní správě Barbudy (Barbuda Local Government Act). Zákon zřídil Radu Barbudy, jejíž pravomoci se příliš neliší od běžných pravomocí obecních samospráv (hlavní oblasti: zemědělství a lesnictví, zdravotnictví a sociální péče, veřejné služby včetně správy komunikací, omezené právo vybírat vlastní daně a přijímat podzákonné předpisy – viz zejména čl. 1, odst. 2 zákona o místní správě Barbudy – Barbuda Local Government Act, kap. 44 z 23. 12. 1976). Protože na zbytku území (ostrovy Antigua a Redonda) neexistuje místní samospráva⁹, jde i přesto v místním kontextu o výrazný prvek místní autonomie. Antigua a Barbuda je od 1. 11. 1981 zcela nezávislý stát, v její ústavě je Barbudě garantováno po jednom místě v obou komorách parlamentu a čl. 123 Ústavy Antiguy a Barbudy mj. uvádí, že ke změně pravomocí Rady Barbudy může dojít jen se souhlasem Rady (viz Ústava Antiguy a Barbudy z roku 1981). Na ostrově je, přes nepatrný počet obyvatel, aktivní separatistické hnutí. V roce 2020 dokonce Rada Barbudy formálně navrhla centrální vládě zahájit diskusi o rozdělení státu (J. D. Momsen a kol., 2022).

5.2 ARGENTINA

Autonomní město

- Počet: **1 (Buenos Aires)**
- Počet obyvatel: 3 120 612 (6,78 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 203 km² (0,007 % z celkové rozlohy státu)

Argentina vyhlásila nezávislost 9. 7. 1816¹⁰ (tzv. „květnová revoluce“). V politicky turbulentní první polovině 19. století se konstitovala jako federace, Buenos Aires se stalo

⁹ Local Government of Antigua a Barbuda, 2023

¹⁰ Ačkoliv deklarace o nezávislosti byla vydána v roce 1816, boje pokračovaly až do roku 1818. Buenos Aires se snažilo od ostatních provincií získat souhlas – končilo to místními potyčkami.

hlavním městem státu i stejnojmenné provincie. V roce 1880 bylo město „federalizováno“, bylo odděleno od Provincie Buenos Aires a stalo se federálním teritoriem, které bylo dále rozšířeno v roce 1887. Mezi lety 1880 a 1930 zažilo Buenos Aires silnou migrační vlnu, spojenou se vznikem multikulturního města, jehož aglomerace výrazně přerostla hranice federálního distriktu – dnes kolem 15 mil. obyvatel (Ch. Minster, 2019). Současné právní postavení má Buenos Aires od ústavní reformy z 24. 8. 1994. Jedním z jejích bodů bylo zavedení samosprávy federálního distriktu (M. Dinatale, 2014), který získal nově název Autonomní město Buenos Aires (Ciudad Autónoma de Buenos Aires). Nový článek č. 129 ústavy stanovil, že „Město Buenos Aires“ má autonomní systém správy s vlastními zákonodárnými a soudními pravomocemi, a hlavu vlády, která je volena přímo obyvateli města. V mnoha ohledech se tedy postavení autonomního města přiblížilo argentinským provinciím, ovšem s mírně omezenými pravomocemi (viz Ústava Argentinské republiky z roku 1853, obnovena v roce 1983 s dodatky z roku 1994).

5.3 ARMÉNIE

Autonomní město

- Počet: **1 (Jerevan)**
- Počet obyvatel: 1 091 700 (36,84 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 223 km² (0,75 % z celkové rozlohy státu)

Hlavním městem obnovené Arménie se stal v 19. století ještě převážně národnostně ázerbájdžánský (resp. turecký) Jerevan dne 28. května 1917. Postupně se rozrostl do velkého průmyslového a vědeckého centra a získal čistě arménský charakter. Dne 21. 9. 1991 se stala Arménie nezávislým státem (traveltoarmenia.am, 2020). Občasné označování Jerevanu za „autonomní“ město je vlastně jen překladatelskou chybou plynoucí z nepochopení faktu, že jde o jednotku, které kombinuje několik administrativních úrovní. Arménská ústava určuje jako základní samosprávné administrativní jednotky obce (hamaynk'ner, համայնքեր, sg. hamaynk', համայնք) a za základní jednotky státní správy provincie (marzer, մարզեր, sg. Marz, մարզ), v obou dvou případech ale stanoví, že správa Jerevanu, který výslovně označuje za obec, se řídí zvláštním zákonem (čl. 179 a 187, kap. 9 Ústavy Arménské republiky ze dne 6. 12. 2015). Jerevan pak jako jednotka, která je zároveň obcí i provincií, používá označení k'aghak' (քաղաք), tj. „město“.

5.4 AUSTRÁLIE

Regionální úřad

- Počet: **1 (Ostrovy v Torresově průlivu)**
- Počet obyvatel: 4 300 (0,017 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 1 000 km² (0,01 % z celkové rozlohy státu)

Ostrovy v Torresově průlivu jsou od roku 1901 součástí australského státu Queensland (C. Lack, 1963). Územní nároky Papuy Nové Guineje byly ukončeny v roce 1978 dohodou o setrvání ostrovů v australské správě (M. Wordsworth, 2013), severní část ostrovů, ale podléhá poměrně komplikovanému společnému režimu umožňujícímu etnický propojenému domorodému melanéskému obyvatelstvu z 13 vesnic na pobřeží Nové Guineje a severního shluku ostrovů patřících Austrálii volný pohyb bez víz nebo pasu, pokračování v tradičních činnostech, rybaření a udržování rodinných vazeb v obou zemích (Griffith Asia Institute, 2021). Od 1. 7. 1994 byl vytvořen volený Regionální úřad Torresova průlivu (Torres Strait Regional Authority, TSRA), společný statutární orgán Austrálie a Queenslandu. Aktivity úřadu však odpovídají spíše rozvojové agentuře (viz čl. 142A, zákona Aboriginců a obyvatel Ostrovů v Torresově průlivu z roku 2005 – Aboriginal and Torres Strait Islander Act 2005) a oblast jeho působení se nekryje s hranicemi ani kompetencemi jednotek místní samosprávy Státu Queensland (Local Government Areas, LGAA). V regionu se v minulosti objevily snahy o změnu statutu na (federální) teritorium.

Samosprávné území

- Počet: **1 (Norfolk)**
- Počet obyvatel: 2 188 (0,009 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 34,6 km² (0,00005 % z celkové rozlohy státu)

Norfolk sloužil původně jako trestanecká kolonie spravovaná z Nového Jižního Walesu, později z Tasmánie. Po zrušení trestanecké kolonie bylo v roce 1856 na ostrov přesídleno obyvatelstvo z přelidněného Pitcairnu (jejich potomci dnes převažují) a ostrov byl organizován jako samosprávné britské zámořské teritorium. Po připojení k Austrálii (1914), v jejímž rámci je Norfolk jedním z tzv. vnějších teritorií, byla samospráva nejdříve omezována. V roce 1979 však byla v poměrně štedré paletě pravomocí obnovena a Norfolk začal být označován jako

autonomní, protože jeho pravomoci byly podstatně širší než v případě zbylých dvou obydlených australských vnějších teritorií. Po přijetí australského zákona o ostrově Norfolk (Norfolk Island Act 1979) získaly místní úřady dokonce i některé citlivé bezpečnostní kompetence – např. oblast přistěhovalectví nebo hraničních kontrol (viz Schedule 3, Norfolk Island Act 1979). Nicméně takto široce koncipovaná samospráva se dostala po roce 2000 do značných hospodářských problémů a byla vyhodnocena australskou vládou jako finančně neudržitelná. Přes odpor místního obyvatelstva, které vytrvale požadovalo právo spolurozhodovat o případných změnách postavení ostrova, Austrálie k 18. 6. 2015 autonomii ostrova zrušila a místní samosprávu přizpůsobila (s drobnými výjimkami) rozsahu obecní samosprávy státu Nový Jižní Wales, zvolila tedy model podobný správě ostatních australských vnějších teritorií (Norfolk Island Reform, 2016).

5.5 ÁZERBAJDŽÁN

Vedle Nachičevanska byl v minulosti autonomní oblastí Ázerbájdžánu také Náhorní Karabach. V průběhu první karabašské války Ázerbájdžán autonomní oblast 26. 11. 1991 zrušil (zákon o zrušení Autonomní oblasti Náhorní Karabach Ázerbájdžánské republiky ze dne 26. 11. 1991¹¹) a jako administrativní jednotku ji nadále neuznává. Většinu území bývalé autonomní oblasti ovládá v současnosti mezinárodně neuznaná Arcašská republika.

Autonomní republika

- Počet: **1 (Nachičevansko)**
- Počet obyvatel: 439 800 (4,33 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2015)
- Rozloha: 5 502,75 km² (6,35 % z celkové rozlohy státu)

Nachičevanská autonomní republika představuje exklávu ázerbájdžánského území, od jádra státu je oddělena územím Arménie. Jako autonomní republika tehdejší Ázerbájdžánské SSR se konstitovala 9. února 1924 a v rámci Sovětského svazu se jednalo o jeden z mála autonomních útvarů nedefinovaných na etnickém principu (nutno ovšem dodat, že v podmínkách totalitního centralizovaného režimu v SSSR šlo o autonomii do značné míry virtuální). Postavení autonomní republiky zůstalo zachováno i po vyhlášení nezávislosti

¹¹ Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətini ləğv etmək haqqında

Ázerbájdžánu v roce 1990 (P. Goble, 2016). Ústava Ázerbájdžánu z roku 1995 definuje Nachičevansko jako „autonomní stát v rámci republiky“ (čl. 134 Ústavy Ázerbajdžánské republiky), dává mu však jen relativně skromné kompetence v oblasti daní, hospodářského rozvoje, sociálních služeb, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu, zdravotnictví, vědy a kultury. Zatímco ázerbájdžánská ústava neobsahuje žádné garance zachování rozsahu, kompetencí nebo samotné existence autonomní republiky v budoucnu, Ústava Nachičevanské autonomní republiky (rovněž z roku 1995) prohlašuje ve svém 1. článku, že její statut je vedle ázerbájdžánské ústavy určen i „mezinárodními dohodami z Moskvy (z 16. 3. 1921)¹² a Karsu (13. 10. 1921)¹³“, které v preambuli prohlašuje za stále platné (Ústava Nachičevanské autonomní republiky).

5.6 BANGLADÉŠ

Částečně autonomní území

- Počet: **1 (Čitágáónské horské oblasti)**
- Počet obyvatel: cca 850 000 (0,51 % z obyvatel státu, unpo.org, 2018)
- Rozloha: 13 189 km² (8,88 % z celkové rozlohy státu)

Čitágáónské horské oblasti je hornaté území při hranicích s Barmou obývané převážně domorodými kmeny jazykově i nábožensky odlišnými od většinových muslimských Bengálců. Území mělo jistou samosprávu už v době britské správy. Snaha o uznání práv nebengálských menšin po vzniku Bangladéše pak vedla k 20letému ozbrojenému konfliktu mezi bangladéšskou vládou a Sjednocenou lidovou stranou Čitágáónských hor (Parbatya Chattagram Jana Samhati Samiti), která hájí práva místních domorodců nacházejících se v této oblasti (N. Ghanea, 2005). Konflikt byl ukončen 2. 12. 1997 přijetím mírové dohody mezi vládou a povstalci (unpo.org, 2018). Dohoda uznala odlišnou etnicitu a zvláštní statut kmenů a domorodých obyvatel a předpokládala vytvoření několika orgánů převážně zaměřených na regionální rozvoj území včetně zvláštního ministerstva pro Čitágáónské horské oblasti a

¹² Rusko-turecká smlouva; ve III. článku určovala, že „Obě smluvní strany souhlasí s tím, že Nachičevanská oblast tvoří autonomní území pod ochranou Ázerbájdžánu“ (МОСКОВСКИЙ ДОГОВОР МЕЖДУ РОССИЕЙ И ТУРЦИЕЙ, 1921)

¹³ Smlouva mezi Tureckem na jedné straně a Gruzii s Arménií a Ázerbájdžánem na druhé straně, její čl. 5 obsahuje obdobný závazek (Договор о дружбе между Армянской ССР..., 1921)

volené rady reprezentující domorodé kmeny. Dohoda však není ani po 25 letech od přijetí plně implementována.

5.7 BĚLORUSKO

Autonomní město

- Počet: **1 (Minsk)**
- Počet obyvatel: 2 009 786 (21,50 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 409,53 km² (0,20 % z celkové rozlohy státu)

Postavení města Minsk v běloruském administrativním systému je obdobné postavení Jerevanu v Arménii (viz kap. 5.3 na str. 28). Minsk spojuje administrativní úroveň obcí a oblastí a podle čl. 20 současné ústavy jeho postavení stanoví [zvláštní] zákon (Ústava Běloruské republiky). Občasné označení města za „autonomní“ vyplývá zřejmě z faktu, že se řídí speciální legislativou, jeho pravomoci se ale v praxi od pravomocí obcí a oblastí neodlišují.

5.8 BOLÍVIE

Bolívie představuje mezi „státy s autonomiemi“ specifický případ. Autonomie v ní neslouží k úpravě obecného modelu státní správy nebo samosprávy pro území, ve kterých není vhodný, ale jako označení posílené samosprávy, na kterou mají nárok administrativní jednotky na čtyřech hierarchických úrovních (domorodé komunity – Autonomía Indígena Originario Campesina, obce, regiony – skupiny provincií, departmenty). I tento model nicméně vznikl ve snaze snížit politický dopad silných regionálních disparit a z toho plynoucích třecích ploch mezi „chudšími“ a „bohatšími“ regiony. Obce a departmenty jsou autonomní všechny bez výjimky, v roce 2022 tak existuje devět departementálních autonomních vlád a 329 obecních autonomních vlád. Autonomních domorodých komunit je dosud 11, autonomní regionální vláda vznikla zatím pouze jediná. (E. del Campo et al., 2022). Režim vzniku autonomií i jejich kompetence definuje vedle ústavy (viz čl. 269–305 Ústavy Bolívie z roku 2009) hlavně zákon č. 030 Marco de Autonomías y Descentralización „Andrés Báñez“ (LMAD) přijatý 19. července 2010. V praxi je míra harmonizace a jednotnosti při vývoji autonomních procesů tak vysoká, že mezi jednotlivými „autonomními“ jednotkami shodné úrovně prakticky neexistují rozdíly a i přes deklarovanou autonomii svých administrativních

jednotek je stát poměrně centralistický. (E. del Campo et al., 2022). Jedinou asymetrii tedy představuje ojedinělý autonomní útvar druhé hierarchické úrovně (autonomní region Gran Chaco) a autonomní samosprávy pro domorodce.

Federace rad susedství

- Počet: **1 (FEJUVE)**

FEJUVE je organizace zaměřená na poskytování základních susedských služeb. V rámci chudoby a korupce začali obyvatelé města El Alto vytvářet samoorganizované spolky, jež jsou založené na principu původních obyvatel (Aymarů). V roce 1957 byla založena první rada a v roce 1979 byla vytvořena federace několika rad. V roce 1994 bolívijská vláda schválila zákon o účasti veřejnosti, což vedlo ke zvýšení vlivu FEJUVE, které se stalo „místní samosprávou“ (E. Achtenberg, 2007).

Autonomní provincie

- Počet: **1 (Gran Chaco)**
- Počet obyvatel: 172 918 (1,49 % obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 18 486 km² (1,68 % z celkové rozlohy státu)

Oblast Chaco byla první autonomní oblastí v Bolívii (vyhlášena roku 2016) na základě výsledku referenda. Záminka k vyhlášení autonomie byla výskyt původního domorodého obyvatelstva, ve skutečnosti se jednalo o množství přírodního bohatství v dané lokalitě (zejména plyn), aby se z něj stalo nové hlavní centrum Bolívie (P. Anthias, 2022)¹⁴.

Autonomní oddělení (departmenty)

- Počet: **9 (Beni, Pando, Santa Cruz, Tarija, La Paz, Cochabamba, Chuquisaca, Oruro, Potosi)**

Celá Bolívie se administrativně rozkládá celkem na devět oddělení (tzv. departmentů). Každý tzv. „department“ má svá určitá práva dle Ústavy.

¹⁴ Viz strana č. 19

Autonomní obec

- Počet: **11**

Domorodé oblasti

- **Všechny původní komunity**

5.9 BOSNA A HERCEGOVINA

Entita

- Počet: **2 (Federace Bosny a Hercegoviny, Republika srbská)**
- Počet obyvatel: 3 332 593 (97,57 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2019)
- Rozloha: 50 799 km² (99,2 % z celkové rozlohy státu)

Entity zaobírají prakticky celé území Bosny a Hercegoviny (výjimkou je distrikt Brčko¹⁵). Současné entity jsou výsledkem konfliktu během války v Jugoslávii na území Bosny a Hercegoviny, kdy Republika srbská hájila zájmy bosenských Srbů (S. Keil, 2013) a Federace Bosny a Hercegoviny zájmy bosenského a chorvatského obyvatelstva. Podle Daytonské dohody je Bosna a Hercegovina státem „složeným ze dvou entit“ (viz čl. I.3 Ústavy Bosny a Hercegoviny z roku 1995 s dodatky do roku 2009). I když je země zjevně organizována na federalistickém principu, ústava se označení státu za federaci vyhýbá – zjevně proto, aby mohla uspokojit zcela protichůdné požadavky účastníků konfliktu: srbské očekávání co největší míry samostatnosti entit a bosenského požadavku na udržení jednoty státu. Pravomoci společné vlády jsou relativně skromné (zahraniční politika, zahraniční obchod, celní politika, měnová politika, imigrační, azylová a uprchlická politika, regulace některých vztahů mezi entitami – čl. III.1 ústavy), zatímco entitám zůstávají zbylé pravomoci a výslovně je jim přiznáno i právo na navázat zvláštní paralelní vztahy se sousedními [nezávislými] státy. Do roku 2006 měly obě entity vlastní armády, ale kvůli požadavkům NATO se musely sloučit (S. Keil, 2013).

¹⁵ Dnes sdílené území obou entit (A. Jeffrey, 2006)

5.10 ČÍNA

Autonomní oblast

- Počet: **5 (Vnitřní Mongolsko, Sin-ťiang, Ning-Sia, Kuang-Si, Tibet)**
- Počet obyvatel: 110 879 058 (7,85 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 4 380 296,73 km² (45,64 % z celkové rozlohy státu)

Autonomní prapor

- Počet: **3 (Evenki, Morin Dawa, Oroqen)**

Autonomní prefektura

- Počet: **30**

Autonomní kraj

- Počet: **117**

Pokud jde o demografické složení autonomních oblastí Číny, pouze Tibet je etnicky relativně homogenní – obývají ho převážně Tibeťané. V autonomní oblasti Sin-ťiang tvoří Ujguři podle vládních zdrojů 51,2 % obyvatelstva (údaj z roku 2018 – citace: 3–7 各地、州、市、县(市)分民族人口数 [3–7 Prefectural, Municipal, and County-level Population by Ethnicity] (in Chinese). Statistic Bureau of Xinjiang Uygur Autonomous Region. 10 June 2020. Archived from the original on 1 November 2020. Retrieved 11 October 2021.), zbytek autonomních oblastí je obydlen převážně Číňany, zatímco „titulární“ národnost, která je uváděna v názvu oblasti, je menšinová (ve Vnitřním Mongolsku tvoří Mongolové cca 17 %, v Ning-Sia Chuejové 34 % a v Kuang-Si Čuangové 32 % obyvatel). Podle Thomase Benediktera (2009) umožňuje čínská ústava autonomním oblastem nezávislost v otázkách ekonomiky, umění, kultury, organizace policie, používání místních jazyků a rovněž má právo rozhodovat o využívání přírodního bohatství. Mnohá z těchto práv jsou ale vzhledem k povaze čínského politického systému pouze formální.

Vytvoření autonomních oblastí pro největší nečínské národnostní skupiny se zjevně inspirovalo etnickými autonomiemi v Sovětském svazu a autonomní postavení regionů značně problematizuje fakt, že jsou řízeny silně centralizovanou komunistickou stranou (uplatnění některých autonomních práv může centrum účinně bránit prostřednictvím svých členů v zastupitelských sborech a vládách autonomních regionů). Přesto sporadicky dochází

ke sporům mezi autonomními regiony a ústřední vládou, např. v roce 2008 požádal Tibet ústřední vládu Číny o rozšíření autonomie podle vzoru Hong Kongu či Macaa, vláda v čele s komunistickou stranou žádost zamítla (T. Benedikter, 2009).

Ústava ČLR z roku 1984 výslovně deklaruje právo území obývaných etnickými menšinami na autonomii – ty souhrnně označuje za etnická autonomní území a předpokládá, že mohou vznikat na 3 hierarchických úrovních administrativního členění státu – na úrovni provincií (autonomní oblasti - 自治区, C'-č'-čchü), prefektury (autonomní prefektura - 自治州, C'-č'-čou) a krajů (autonomní kraj - 自治县, C'-č'-sien, autonomní prapor - 自治旗, C'-č'-čchi, městská etnická oblast - 城市民族区, Čcheng-š' Min-cu čchü). Obsah jejich autonomie je nastíněn jen rámcově, ve všech autonomních území mají příslušníci „titulární“ národnosti garantováno rovné nebo zvýhodněné zastoupení v zastupitelských orgánech, výběr předsedy vlády a zastupitelstva z příslušníků menšiny, užívání menšinového jazyka v úředním styku. Dále mají právo přizpůsobovat zákony a nařízení státu (v případě autonomní prefektury provincie, u autonomních krajů pak prefektury) místním podmínkám, každé takové přizpůsobení ovšem musí orgány státu (nebo nadřízeného územního celku) schválit (viz čl. 112–122 Ústavy ČLR z roku 1984).

Zvláštní administrativní oblast

- Počet: **2 (Hong Kong, Macao)**
- Počet obyvatel: 8 095 140 (0,57 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 112,9 km² (0,001 % z celkové rozlohy státu)

Zvláštní administrativní oblasti (Hong Kong a Macao) mají oddělené vládní a ekonomické systémy od pevninské Číny s ústavní zásadou dle principu „jedna země, dva systémy“. V praxi to znamená, že tyto dvě oblasti neuplatňují tradiční socialistický režim (T. Benedikter, 2009). Během 2. sv. války byl Hong Kong okupován Japonskem, když na konci války správu území převzala Velká Británie. V 50.–80. letech 20. století čelil Hong Kong místním nepokojům mezi příznivci Čínské lidové republiky (ČLR) a Velkou Británií. Konflikt byl vyřešen v roce 1984 čínsko-britským společným prohlášením předáním Hong Kongu pod čínskou správu v letech 1997–2047 se zárukou bez socialistického režimu (T. Benedikter, 2009).

Zvláštní administrativní oblast Macao potkal podobný osud jako Hong Kong. Macao od 16. století spravovalo Portugalsko, po 2. světové válce ovšem čelilo přísunu čínského obyvatelstva díky čínské občanské válce. Obyvatelé Macaa byli v 60. letech 20. století nespokojeni s portugalskou správou a ztratili tak kontrolu nad územím a souhlasilo se spoluprací s ČLR. V roce 1987 byla uzavřena dohoda mezi Portugalskem a Čínskou lidovou republikou, kdy Macao od roku 1999 náleží ČLR, byť za stejných podmínek jako u dohody s Hong Kongem (M. Cartwright, 2021).

V čínské ústavě jsou zvláštní administrativní oblasti definovány velmi mlhavě (čl. 31: Stát může v případě potřeby zřídit zvláštní administrativní oblasti. Systém správy ve zvláštních administrativních oblastech stanoví s ohledem na konkrétní okolnosti zákony přijaté Národním shromážděním lidových zástupců.)¹⁶. Mezinárodní dohody s Británií a Portugalskem nicméně určily pravomoci obou oblastí mimořádně široce – mají zejména na dobu 50 let garantován jejich (kapitalistický) ekonomický systém včetně vlastní měnové a celní politiky a dokonce mohou v omezené míře udržovat mezinárodní styky.

5.11 DÁNSKO

Autonomní území

- Počet: **2 (Faerské ostrovy, Grónsko)**
- Počet obyvatel: 108 235 (1,85 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 2 167 482 km² (98,06 % z celkové rozlohy státu)

Faerské ostrovy i Grónsko byly do roku 1814 součástí norskodánské monarchie. Po jejím rozpadu zůstala ta území, která se nacházela v Atlantském oceánu (Grónsko, Island, Faerské ostrovy) pod dánskou suverenitou (T. Benedikter, 2009) a v roce 1816 se Faerské ostrovy staly přímou součástí Dánska jako jedno z jeho hrabství (amt). Faerské ostrovy měly vždy určitou míru samosprávy, už od 7. století mají (s výjimkou období 1816–1852) vlastní parlament. Výrazněji rozvíjet se začaly po zrušení zákazu obchodování s okolními státy v roce 1856 (V. Wählin, 2011). K oslabení vazeb na Dánsko došlo během 2. světové války, kdy bylo

¹⁶ V Číně existuje ještě jedna zvláštní administrativní oblast – Wo-lung v provincii S'čchuan. V tomto případě jde ale o přírodní rezervaci, nikoliv o útvar vytvořený podle čl. 31 ústavy.

Dánsko okupováno Německem. Faerské ostrovy byly preventivně obsazeny britskou armádou a místní parlament je spravoval několik let v podstatě zcela nezávisle. Po nejednoznačných výsledcích poválečného referenda¹⁷ došlo v roce 1946 dokonce k jednostrannému pokusu o vyhlášení nezávislosti. Tu nakonec Dánsko úspěšně odvrátilo nabídkou široké autonomie, kterou získaly Faerské ostrovy v roce 1948, příslušný zákon byl doplněn v roce 2005 (T. Benedikter, 2009). Většinu domácích záležitostí si spravuje vláda Faerských ostrovů samostatně, kodaňská vláda je odpovědná pouze za obranu, policii, spravedlnost, měnu a zahraniční věci.

Grónsko se stalo integrální součástí Dánska jako jedno z jeho hrabství (Grønlands Amt) až v roce 1953, do té doby mělo postavení kolonie a za součást státního území považováno nebylo. Požadavky na větší míru samosprávy a na celkovou emancipaci domorodého obyvatelstva se začaly výrazněji projevovat až v 60. letech 20. století. Volání po autonomii výrazně zesílilo po vstupu Dánska do ES, které grónské obyvatelstvo vnímalo jako nerespektování jeho zájmů¹⁸. Autonomii v podobném rozsahu jako Faerské ostrovy získalo Grónsko v květnu 1979 (T. Benedikter, 2009). V roce 2009 byla autonomie dále rozšířena¹⁹, Grónsko získalo nově do své správy soudních záležitosti, policii, přírodní zdroje, imigraci a hraniční kontroly. Příslušný zákon rovněž výslovně uznává právo Grónska na sebeurčení a dokonce nastiňuje postup, kterým by se při vyhlášení nezávislosti mělo postupovat²⁰.

Faerské ostrovy a Grónsko jsou i nadále součástí Dánska (nikoliv však EU) jako jeho „samosprávná území“ (selvstyrende områder), obyvatelé mají dánské občanství a účastní se voleb dánského parlamentu.

¹⁷ V referendu 14. 9. 1946 se vyslovilo pro přijetí dánského návrhu na autonomii 5 499 voličů, pro úplné oddělení od Dánska hlasovalo 5 660 voličů a 481 voličů odevzdalo neplatný hlas – většinou zamítli oba návrhy (k takovému hlasování je vyzvaly politické strany, které nechtěly úplné oddělení, ale prosazovaly vyšší míru autonomie, než obsahovaly dánské návrhy), 5 576 voličů se referenda vůbec nezúčastnilo. Za dané situace se proti vyhlášení nezávislosti postavila i většina faerských politických stran (Staatsteil mit Autonomie (Dänemark) wird unabhängiger Staat, 1946).

¹⁸ Jako přímá součást Dánska se Grónsko stalo součástí EHS, přestože v referendu o vstupu hlasovala výrazná většina jeho obyvatel proti (v Dánsku jako celku se pro vstup do EHS vyslovilo 63,29 % obyvatel, v Grónsku jen 29,38 %)

¹⁹ Act no. 473 of 12 June 2009, Act on Greenland Self-Government

²⁰ Čl. 8 výše zmíněného zákona

5.12 DR KONGO

Prozatímní správa

- Počet: **1 (Ituri)**
- Počet obyvatel: 4 392 200 (4,31 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 65 658 km² (2,80 % z celkové rozlohy státu)

Ituri (jedna z provincií DR Kongo) se od konce 90. let nachází ve válečném konfliktu mezi dvěma etnickými skupinami – Hema a Lendu. Klíčovým faktorem je působnost ugandské armády, jež se do konfliktu vměšuje. Uganda (sousedící stát s provincií Ituri) údajně chrání své obchodní zájmy v provincii Ituri. V roce 2003 byla zřízena tzv. „Prozatímní správa Ituri“ komisí podporovanou OSN po stažení ugandských jednotek (S. Wolters, 2005). Tyto dočasné orgány ale nemají žádnou oporu v konžské ústavě, jde v podstatě o povstalecký útvar.

5.13 ETIOPIE

Autonomní woreda

- Počet: **9 – zvláštní woredy (Argobba, Pawe, Mao-Komo, Godere, Amaro, Burji, Dirashe, Konso, Yem), celkem – cca 900**

Etiopské administrativní uskupení je rozděleno na čtyři části: regiony, zóny, okresy (woredy) a oddělení (kebele)²¹. Woredy vykonávají jak funkce státní správy, tak místní samosprávy. Zvláštní woredy jsou podskupinou wored, které jsou organizovány kolem tradičních domovských oblastí etnické menšiny a stojí mimo obvyklou hierarchii zón v daném regionu. Zvláštní woredy se podobají autonomním oblastem v jiných zemích světa. Pravomocemi wored jsou například: příprava a schvalování ročních rozvojových plánů a sledování jejich plnění, sazba daní a jejich výběr, výstavba a údržba silnic nižších tříd, správa základních škol a zdravotnických zařízení. Mohou rozhodovat také o využití půdy (L. Vertésy, 2022). Přestože jde často o etnicky homogenní území odlišná od svého okolí, v podstatě o autonomii nejde – administrativní jednotky 4. hierarchické úrovně přebírají pravomoci jednotek 3. stupně, ve vztahu k nim ale žádnými novými pravomocemi nedisponují.

²¹ Viz čl. 50, kap 5 Ústavy Etiopské republiky z roku 1994

5.14 FIDŽI

Autonomní oblast

- Počet: **1 (Rotuma)**
- Počet obyvatel: 1 583 (0,18 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2017)
- Rozloha: 47 km² (0,26 % z celkové rozlohy státu)

Rotuma je ostrov obývaný jedinečnou polynéskou etnickou skupinou (A. Hannah, 2009), v současnosti ale žije většina Rotumanů mimo ostrov – vedle vlastního Fidži i na Novém Zélandu a v Austrálii. Od roku 1881 byla Rotuma pod správou Velké Británie, která částečně akceptovala tradiční domorodou samosprávu, pro malou rozlohu ostrova ale území administrativně podřídila své kolonii Fidži obývané etnicky i kulturně odlišným obyvatelstvem. I po vyhlášení nezávislosti Fidži (v roce 1970) zůstala Rotuma součástí nového státu, ale s místní správou přizpůsobenou už v koloniálním období tak, aby dala ostrovu větší míru autonomie, než jakou mají jiné části Fidži (samospráva ostrova se zákonem Rotuma Act 1927, pochopitelně od roku 1927 již několikrát aktualizovaným). Zákon zřídil Rotumskou radu, jejíž pravomoci jsou podstatně vyšší než pravomoci jiných obecních orgánů na Fidži a v některých ohledech se blíží zákonodárnému orgánu, ačkoli je ve všech směrech podřízena fidžijskému parlamentu. Ústava Fidži uznává Rotumany za zvláštní etnickou a jazykovou skupinu a garantuje jim kolektivní vlastnictví domorodé půdy, otázku správy ostrova ale neupravuje (viz Ústava Fidži z roku 2013). V roce 1987 se někteří tradiční náčelníci na Rotumě zapojili do pokusu o vyhlášení nezávislé republiky, hnutí ale nezískalo výraznější podporu (A. Howard, 1997).

5.15 FILIPÍNY

Autonomní oblast

- Počet: **1 (Bangsamoro)**
- Počet obyvatel: 4 944 800 (4,54 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 13 099 km² (4,24 % z celkové rozlohy státu)

Autonomní region Bangsamoro je na rozdíl od zbytku Filipín obýváno zejména muslimy – více než 90 % obyvatel jsou vyznavači islámu²². Ten se do této oblasti rozšířil v 15. století. V polovině 16. století bylo Mindanao kolonizováno Španělskem a nadále sdílelo státoprávní změny Filipín (T. Benedikter, 2009). Autonomie regionu je výsledkem snahy o vyřešení vleklého konfliktu ústřední filipínské vlády s muslimskými povstalci, který začal v roce 1968. V průběhu konfliktu bylo několikrát jednáno o zřízení autonomní entity, ta ale vznikla až k 6. listopadu 1991, kdy byl na základě tzv. „organického zákona“ č. 6734²³ po úspěšném plebiscitu zřízen Autonomní region na Muslimském Mindanau (ARMM)²⁴ (T. Benedikter, 2009). Region získal rozsáhlé pravomoci v hospodářské a kulturní oblasti, mj. i právo přizpůsobit právní systém včetně rodinného práva muslimským principům. V dalším průběhu mírového procesu byla uzavřena s povstalci nová mírová dohoda (ARMM údajně nevyřešilo problémy jako je chudoba, válka, korupce, A. Calonzo, 2012). V roce 2019 byl ARMM nahrazen nově vytvořenou jednotkou s posílenými autonomními pravomocemi a ve větším územním rozsahu pod názvem Autonomní region Bangsamoro na Muslimském Mindanau (Bangsamoro Autonomous Region in Muslim Mindanao; BARMM)²⁵ (Z. Abuza, 2020). Současná filipínská ústava z roku 1987 v článku X., odst. 1 (viz Ústava Filipínské republiky z roku 1987) předpokládá, že vzniknou dva autonomní regiony – vedle Muslimského Mindanaa také autonomní region v horských oblastech Luzonu s názvem Cordilleras. Autonomní regiony se podle ústavy řídí organickými zákony přijatými filipínským parlamentem, k jejich vzniku je také potřebný souhlas obyvatelstva se zřízením

²² Přitom Filipíny patří k jedné z mála asijských zemí, kde převládá křesťanské náboženství = 85–90 % filipínské populace se hlásí k římsko-katolické církvi, pouhých 5 % k islámu (Kapesní atlas světa s lexikonem států, 2005).

²³ Republic Act No. 6734, August 1, 1989, An Act Providing for an Organic Act for the Autonomous Region in Muslim Mindanao

²⁴ Název není zcela přesný: oblast zahrnuje jen střední část Mindanaa a Suluské ostrovy.

²⁵ Republic Act No. 11054m An Act Providing for the Organic Law for the Bangsamoro Autonomous Region in Muslim Mindanao, Repealing for the purpose Republic Act No. 6734, Entitled "An Act providing an Organic Act for the Autonomous Region in Muslim Mindanao", as amended by Republic Act No. 9054, Entitled "An Act to strengthen and expand the Organic Act for the Autonomous Region in Muslim Mindanao"

autonomního regionu. V Cordilleře, kterou obývají převážně příslušníci domorodých horských kmenů souhrnně označovaných jako Igoroti, bylo toto referendum už dvakrát neúspěšné, region proto zatím ustanoven nebyl.

5.16 FINSKO

Autonomní provincie

- Počet: **1 (Ålandské ostrovy)**
- Počet obyvatel: 30 344 (0,55 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 1 554 km² (0,47 % z celkové rozlohy státu)

V roce 1807 se Ålandské ostrovy dostaly do ruského vlastnictví, v jehož rámci byly administrativně součástí Finského velkoknížectví, od roku 1917 jsou součástí nezávislé Finské republiky. Na to obyvatelé Ålandských ostrovů hovořící prakticky výlučně švédštinou, zareagovali peticí s požadavkem na připojení území ke Švédsku. Případ nakonec skončil mezinárodním sporem, který řešila jako arbitr Společnost národů. Ta přiřkla rezolucí Rady SN z 24. 6. 1921 (Decision of the Council of the League of Nations on the Aaland Islands including Sweden's Protest, 1921) souostroví Finsku, ovšem s podmínkou, že území bude demilitarizováno a bude mu přiznána autonomie zaručující zachování švédského jazyka a omezení možnosti budoucích změn etnické struktury obyvatelstva²⁶. Pod patronací SN byla rovněž následně sjednána tzv. Ålandská smlouva (20. 10. 1921) o zákazu opevňování a o demilitarizaci ostrovů, kterou podepsalo vedle Švédska a Finska i Německo, Spojené království, Francie, Itálie, Dánsko, Polsko, Estonsko a Lotyšsko. Za datum vzniku autonomie se tradičně považuje 9. 6. 1922, den prvního zasedání autonomního ålandského parlamentu. Finský zákon o autonomii z roku 1921 byl aktualizován v letech 1951 a 1991 jeho úpravy (čl. 1, odst. 1 zákona Finska o autonomii Ålandských ostrovů ze dne 16. srpna 1991 – Act on Autonomy of Åland). Dodnes Ålandským ostrovům zaručuje zachování jejich švédského rázu, např. úředním jazykem je výlučně švédština (finština je ve školách pouze volitelná) (T. Benedikter, 2009). Současná finská

²⁶ Doslova „... záruky, které by měly být začleněny do zákona o autonomii, by se měly zaměřit zejména na zachování švédštiny ve školách, na zachování pozemkového majetku v rukou ostrovanů, na omezení výkonu volebního práva pro nově příchozí v rozumných mezích a na zajištění jmenování guvernéra, který bude mít důvěru obyvatelstva.“ (viz Decision of the Council of the League of Nations..., 1921)

ústava ve vztahu k ostrovům odkazuje pouze na to, že jejich „zvláštní statut“ je specifikován v samostatném zákonu o autonomii (viz čl. 120 Ústavy Finské republiky z roku 1999).

5.17 FRANCIE

Na tom, jestli lze některá francouzská území označit za autonomní, neexistuje jednoznačná odpověď. Naprosto se rozcházejí i seznamy srovnávané v této práci: Miloš Fňukal ve svém seznamu států světa uvádí za jediný autonomní útvar Francie ostrov Korsiku, Thomas Benedikter (2009) pro změnu uvádí za autonomní území Francie souostroví Francouzské Polynésie nebo Novou Kaledonii, Aniza Pourtaubordová (2023) naopak ve svém článku o rozdělení Francie žádná autonomní území nezmiňuje. Nejednotnost plyne ze tří vzájemně propojených příčin: administrativní struktura Francie je mimořádně složitá, v posledních letech se dynamicky vyvíjí a navíc většina území, která by mohla být klasifikována jako autonomní, leží v zámoří, původně měla koloniální postavení a často jsou proto klasifikována jako území závislá. V čistě právním smyslu však jde ve všech případech o integrální součásti Francouzské republiky, jejich obyvatelé mají francouzské státní občanství, mají své zástupce jak ve francouzském, tak v Evropském parlamentu a volí francouzského prezidenta.

V současnosti je Francie administrativně členěna do 3 hierarchické úrovně samosprávných územních jednotek: regiony, departementy a obce. Toto základní členění je beze zbytku uplatňováno v evropské části Francie, ve které bylo k 1. 1. 2022 celkem 13 regionů, 96 departementů a 34 826 obcí.

V zámoří má Francie 5 zámořských regionů (régions d'outre-mer): Francouzská Guyana, Guadeloupe, Martinik, Mayotte a Reunion. Přestože mají zcela shodný statut jako regiony v evropské části Francie, jejich postavení od evropských regionů mírně liší – v rámci Evropské unie jsou totiž všechny zařazeny do skupiny nejvzdálenějších regionů EU, mají proto podle čl. 349 Smlouvy o fungování Evropské unie některé výjimky z evropského práva, které reflektují jejich „odlehlost, ostrovní povahou, malou rozlohou, složitý povrch a podnebí a hospodářskou závislost na malém množství produktů“ (viz Smlouva o fungování Evropské unie ze dne 26. 10. 2012).

Každý zámořský region je rovněž zámořským departementem (*département d'outre-mer*), což v praxi znamená, že regionální shromáždění a departementální shromáždění spravují shodná území. Zámořské regiony a departementy proto mají právo regionální a departementální shromáždění sloučit, čímž vzniká tzv. jednotné územní společenství (*collectivité territoriale unique*). Této možnosti dosud využily 3 regiony: Francouzská Guyana, Martinik a Mayotte.

Vedle regionů existuje v zámoří 5 zámořských společenství (*collectivités d'outre-mer*): Francouzská Polynésie, Saint Barthélemy, Saint Martin, Saint Pierre a Miquelon, Wallis a Futuna. Každé z nich má vlastní zákonodárné orgány, oproti regionům mají rozšířené pravomoci odpovídající nižší míře autonomie, zejména v hospodářské a kulturní oblasti. Poměrně značné jsou také úpravy administrativního členění: např. Saint Barthélemy a Saint Martin se nečlení na obce, na Wallisu a Futuně je dokonce místo obecní samosprávy respektován systém domorodých království. Okruh pravomocí zámořských společenství je stanoven individuálně pro každý případ. Poněkud matoucí je, že příslušné zákony používají různá označení státoprávní formy odlišná od souhrnného označení „zámořské společenství“. Francouzská Polynésie je tak označována jako zámořská země v rámci Republiky (*pays d'outre-mer au sein de la République*), Saint Barthélemy a Saint Martin jsou společenství (*collectivité*), Saint Pierre a Miquelon územní společenství (*collectivité territoriale*) a Wallis a Futuna je teritorium (*territoire*).

Jediné zámořské území – Nová Kaledonie – je označována přímo jako „autonomní společenství“, resp. společenství sui generis. Autonomní statut území zahrnuje zavedení novokaledonského občanství (paralelně s francouzským), mechanismus na případné vyhlášení nezávislosti a možnost vydávat samostatně zákony v poměrně širokém spektru otázek. Toto uspořádání vychází z tzv. Nouméaské smlouvy, která ukončila povstání domorodého obyvatelstva (Kanaků) zavedením přechodného 20letého období, na jehož konci by země dostala možnost vyhlásit nezávislost, pokud to bude schváleno v referendu. Nezávislost však nakonec byla v referendech 4. 11. 2018, 4. 10. 2020 a 12. 12. 2021 odmítnuta a v současnosti se dojednávají případné úpravy autonomního statutu území.

Zbývá dvě zámořská území Francie jsou neobydlená a autonomií tedy ani nemohou disponovat – jde o Francouzská jižní a antarktická území a Clippertonův ostrov.

Všechny samosprávné územní jednotky všech stupňů v metropolitní Francii i v zámoří (s jedinou výjimkou Nové Kaledonie) jsou zřízeny podle čl. 72 francouzské ústavy z roku 1958 a souhrnně se označují jako územní společenství (*collectivité territoriale*). Z obecného třístupňového schématu region – département – obec v metropolitní Francii vybočují pouze 4 zvláštní případy, z nichž pouze Korsika by mohla být považována za autonomní. Jde o:

- Paříž – ta je od roku 1968 zároveň obcí i departamentem, má ale jedno zastupitelstvo a starostu
- Métropole de Lyon – zvláštní územní společenství na úrovni departementu²⁷
- Korsika – ta je od 1. 1. 2018 jako jediná v metropolitní Francii jednotným územním společenstvím (*collectivité territoriale unique*), pravomoci jejího parlamentu jsou oproti ostatním regionům rozšířeny zejména v oblasti jazykových a kulturních otázek, jde tedy o území s omezenou autonomií²⁸
- Alsasko – toto území je od 1. ledna 2021 územním společenstvím na úrovni departementu, oproti běžným departementům ale získalo i některé kompetence regionu²⁹, dalo by se tedy označit za autonomní v rámci regionu.

5.18 GRUZIE

Autonomní republika

- Počet: **2 (Abcházsko, Adžarsko)**
- Počet obyvatel: 597 316 (14,86 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 11 545 km² (16,56 % z celkové rozlohy státu)

Počátkem 19. století se Abcházsko stalo součástí Ruské říše, v roce 1864 došlo ke změně pojmenování na „vojenskou provincii“ tehdejšího Ruska. V roce 1918 vyhlásila Gruzie nezávislost a Abcházsko bylo její součástí, ale jen na krátkou chvíli. Roku 1921 napadla Gruzii Rudá armáda a ukončila její nezávislost. V roce 1931 Josif V. Stalin vyhlásil Abcházsko

²⁷ LOI n° 2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles (1) – viz Zákon o modernizaci územní veřejné akce a afirmaci metropolí č. 2014-58 ze dne 27. 1. 2014 (Loi de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles)

²⁸ Loi no 2015-991 du 7 août 2015 portant sur la nouvelle organisation territoriale de la République – viz Zákon o novém územním uspořádání republiky č. 2015-991 ze dne 7. 8. 2015 (Loi de portant nouvelle organisation territoriale de la République)

²⁹ LOI n° 2019-816 du 2 août 2019 relative aux compétences de la Collectivité européenne d'Alsace

autonomní republikou (viz čl. 1, odst. 1, kap. 1 Ústavy autonomní republiky Abcházie ze dne 26. 11. 1994). Když se na konci 80. let začal pomalu rozpadat Sovětský svaz, rostlo mezi Gruzinci a obyvateli Abcházka napětí, jelikož Gruzie začala střídat myšlenky o návratu k nezávislosti. Gruzie v roce 1990 vyhlásila nezávislost a počátek 90. let byl ve znamení bojů. V roce 2008 Rusko uznalo Abcházku nezávislost a Gruzie prohlásila Abcházsko za území, jež je okupované Ruskem (T. Beradze, 2009).

Adžarsko v 17. století dobyli Osmané, ale stejně jako u Abcházie, tak i Adžarsko od roku 1921 bylo autonomní republikou Sovětského svazu. Jednalo se o autonomii, která byla vyhlášena na základě Karské smlouvy. Tato smlouva požadovala, aby autonomie byla vyhlášena nikoli z etnických důvodů, nýbrž náboženských (velký podíl muslimské komunity)³⁰. Po rozpadu Sovětského svazu se Adžarsko stalo součástí Gruzínské republiky a na rozdíl od Abcházie panoval na území Adžarska klid (C. Madry, 2016).

Provizorní správní subjekt

- Počet: **1 (Jižní Osetie)**
- Počet obyvatel: 56 520 (1,42 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 3 900 km² (5,60 % z celkové rozlohy státu)

Stejně jako u Abcházie či Adžarska, tak i území Jižní Osetie se stalo v roce 1921 po napadení Rudé armády její autonomní oblastí. Po rozpadu SSSR chtěla být Jižní Osetie autonomní republikou Sovětského svazu, nově nastupující gruzínský prezident ukončil legitimitu statutu autonomie Jižní Osetie, což vedlo ke konfliktu. Zlom nastal v roce 2008, kdy gruzínská armáda vstoupila na území Jižní Osetie, následně Rusko využilo situace a pro místní populaci byli považováni za mírotvůrce a obsadili téměř celou Jižní Osetii. V současné době je takřka nepravděpodobné, aby se Jižní Osetie stala oficiálně opětovnou gruzínskou součástí (J. Wilson, 2015). Dle čl. 1, odst. 1, kap. I, Ústavy Republiky Jižní Osetie ze dne 8. 4. 2001 je Jižní Osetie suverénním demokratickým státem vzniklým výsledkem sebeurčení lidu Jižní Osetie.

³⁰ Viz čl. 1, odst. 2, Ústavní gruzínský zákon o Autonomní republice Adžarsko ze dne 7. 7. 2008

5.19 GUINEA-BISSAU

Autonomní sektor

- Počet: **1 (Bissau)**
- Počet obyvatel: 387 909 (25,51 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2009)
- Rozloha: 77,5 km² (0,21 % z celkové rozlohy státu)

Od 17. století byla Guinea-Bissau portugalskou kolonií, v roce 1974 získala oficiálně nezávislost. Guinea-Bissau je administrativně rozdělena na osm regionů a autonomní sektor (sector autónomo) Bissau (hlavní město). V samotném Bissau žije 25 % veškerého obyvatelstva. Dále se jedná o jednu z mála možností, co se vzdělanostních a zdravotnických záležitostí týče (v Bissau je pouze 3 % populace, kteří jsou vzdáleni více než 60 minut od školy, ve zbytku země je to minimálně 20 %, 40 % populace mimo Bissau má zdravotní středisko vzdálené více než 5 km). Nepřekvapí ani fakt, že autonomní sektor Bissau je nejbohatším regionem v zemi (69 % obyvatel Guiney-Bissau žije v chudobě). Vzhledem k nízké vzdělanosti populace je problémem rozvíjet i další regiony mimo Bissau (problém otázky daní, problém s katastrem nemovitostí, problém s komunální politikou – nefunkčnost místní správy, Y. Arvanitis, 2017). Podle čl. 107, kap. VI Ústavy Republiky Guinea-Bissau ze dne 6. 5. 1984 může zákon „ve velkých městských oblastech a na ostrovech v souladu s konkrétními podmínkami stanovit jiné organizační formy místních orgánů, jakož i jiné autonomní správní jednotky [outras subdivisões administrativas autónomas]³¹“. Toho v praxi využívá jen sektor hlavního města, který – na rozdíl od ostatních sektorů – není zařazen do žádného regionu a v podstatě spojuje administrativní funkce obce, sektoru i regionu. Postavení města Bissau v administrativním systému státu Guinea-Bissau je podobné postavení ostatních hlavních měst států „považovaných“ za autonomní (Jerevan, Minsk, ...).

31 Viz Constituição da República da Guiné-Bissau z roku 1996

5.20 CHILE

Zvláštní administrativní území

- Počet: **2 (Velikonoční ostrov, Ostrov Juana Fernándeze)**
- Počet obyvatel: 9 675 (0,05 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 263,2 km² (0,034 % z celkové rozlohy státu)

Chile anektovalo Velikonoční ostrov v roce 1888. Po letech polokoloniální a vojenské správy byl plně včleněn do administrativní struktury státu teprve v roce 1965, kdy se stal jedním z departamentů provincie Valparaíso (od roku 1976 separátní provincií) (history.com, 2020). Asi 60 % obyvatelstva tvoří potomci původního polynéskeho obyvatelstva, kteří usilují dlouhodobě o uznání historických práv na vlastnictví ostrova a o přiznání autonomie tomuto území. V reakci na to byly v roce 2007 ústavní reformou³² Velikonoční ostrov a také izolované ostrovy Juana Fernándeze obývané ale především Evropany, prohlášeny za „zvláštní území“ (territorios especiales). Podle č. 126 ústavy se „vláda a správa těchto území řídí zvláštními statuty stanovenými příslušnými ústavními zákony“. Protože však dosud (duben 2023) takové zákony nebyly vydány, disponují dosud „zvláštním územím“ pouze pravomocemi vyplývajícími z jejich (neautonomního) statutu obce Juan Fernández, resp. obce Isla de Pascua a územně totožné Provincie Velikonoční ostrov (Provincia de Isla de Pascua).

5.21 INDIE

Autonomní stát

- Počet: **1 (Džammú a Kašmír)**
- Počet obyvatel: 13 606 300 (0,99 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 42 241 km² (1,28 % z celkové rozlohy státu)

Kašmír je předmětem vleklého územního sporu mezi Indií a Pákistánem o území jednoho z mnoha knížecích států, které se mohly po rozdělení Britské Indie na nezávislou Indii a Pákistán svobodně rozhodnout, ke kterému z nových států se připojí. Od roku

³² Ústavní reforma, která zakládá zvláštní území Velikonočního ostrova a souostroví Juana Fernándeze (Reforma constitucional que establece los territorios especiales de Isla de Pascua y Archipiélago Juan Fernandez)

1948 je fakticky rozdělen na indickou a pákistánskou část, obě země ale nárokují území celé a požadavky druhé strany označují za nelegitimní.

Indická část měla v letech 1952–2019 postavení svazového státu Džammú a Kašmír. Vzhledem ke specifické historii a výrazné převaze muslimů v obyvatelstvu měl podle čl. 370 indické ústavy tento svazový stát oproti ostatním výrazně posílené pravomoci – např. měl právo na vlastní ústavu, vlajku, možnost úpravy centrální legislativy a ochranu před imigrací z jiných oblastí Indie (T. Benedikter, 2009). Pokud se o státu psalo jako o autonomním, šlo o srovnání jeho pravomocí s ostatními členskými státy federace. Výjimky a různá zvláštní ustanovení – ovšem v podstatně menším rozsahu – má v Indii dalších cca 10 států, zejména v severovýchodní části země. V Kašmíru však byl v roce 2019 indickým parlamentem zvláštní právní režim zrušen a celé území bylo reorganizováno na dvě svazová teritoria s podstatně menší mírou pravomocí – Svazové teritorium Džammú a Kašmír a Svazové teritorium Ladak (The Indian Express, 2019)³³.

Autonomní obvod a rada

- Počet: **6–29**

Indie je organizována jako federace 28 států, pod centrální správou se nachází osm svazových teritorií. Vzhledem k mimořádné etnické i náboženské pestrosti země jsou v Indii činná četná separatistická, autonomistická nebo regionalistická hnutí, na úrovni států a teritorií. Postupně vzniklo několik desítek autonomních útvarů nebo regionálních rad, většinou vyčleněných na etnickém principu. V zásadě je můžeme rozdělit do čtyř skupin:

- a) autonomní útvary podle 6. přílohy indické ústavy, která umožňuje ve čtyřech státech (Ásám, Meghálaj, Tripura a Mizóram) na územích obývaných domorodými kmeny zřizovat autonomní distrikty a autonomní regiony – těch je podle ústavy v roce 2022 celkem deset;

³³ Čl. 2, odst. 3 indického zákona o reorganizaci Džammú a Kašmír č. 34 ze dne 9. srpna 2019 – The Jammu and Kashmir Reorganization Act

- b) autonomní útvary vytvořené legislativou států: v Ásámu bylo zřízeno dalších 10 autonomních rad, v Manipuru 6 autonomních distriktů, v Západním Bengálsku 1 autonomní území;
- c) ostrov North Sentinel Island ve svazovém teritoriu Andamany a Nikobary je obýván nekontaktovanou kmenovou komunitou bez formálních právních vztahů k Indii, podle některých výkladů jde o suverénní entitu pod indickou ochranou;
- d) svazové teritorium Ladak je tvořeno dvěma autonomní distrikty v čele s „autonomními horskými rozvojovými radami“ – tyto útvary byly vytvořeny jako autonomní ještě v době, kdy existoval svazový stát Džammú a Kašmír, i po zřízení teritoria Ladak ale pokračují v činnosti, zatímco teritorium jako celek nemá žádné volené zákonodárné shromáždění ani hlavního ministra³⁴.

5.22 INDONÉSIE

Zvláštní autonomní oblast

- Počet: **9 (Yogyakarta, Jakarta, Papua, Aceh, Západní Papua, Centrální Papua, Jižní Papua, Papuánská vysočina, Jihozápadní Papua)**
- Počet obyvatel: 25 314 851 (9,37 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 474 470,17 km² (24,72 % z celkové rozlohy státu)

Indonésie zabírá rozsáhlé území, které bylo před jejím vznikem (podobně jako u Indie) konglomerátem území podřízených nizozemské koloniální právě a různých malých domorodých monarchií pod nizozemským protektorátem. Na rozdíl od Indie se ale v Indonésii po vyhlášení nezávislosti v roce 1949 prosadila unitaristická koncepce státu členěného na provincie. Přesto si postupně některé provincie vydobily zvláštní postavení, které lze považovat za jistou formu autonomie, byť v jednotlivých případech značně odlišnou.

³⁴ Indický zákon o reorganizaci Džammú a Kašmír č. 34 ze dne 9. srpna 2019 – The Jammu and Kashmir Reorganization Act

Autonomní statut provincií je v indonéštině rozdělen do dvou zvláštních charakteristik: istimewa ‚zvláštní‘, resp. ‚privilegovaný‘ a khusus ‚speciální‘:

- a) speciální autonomní statut má 6 papuánských provincií (statut spočívá v „uznání a zvláštní úctě k domorodým Papuáncům“), tyto provincie získaly autonomii v roce 2001 v rámci snahy ústřední vlády o uklidnění protiindonéských nepokojů způsobených dlouhodobě neuspokojivým ekonomickým vývojem oblasti a potlačováním domorodého obyvatelstva. Indonéský zákon o speciální autonomii (otonomi khusus) č. 21/2001 ze dne 22. 10. 2001 (UU No. 21 Tahun 2001 Tentang Otonomi Khusus Bagi Provinsi Papua), svěřil autonomním provinčním vládám pravomoci ve všech záležitostech kromě obrany, mezinárodních vztahů, fiskální a měnové politiky, náboženství, práva a spravedlnosti, byl také vytvořen meziprovinční zastupitelský orgán (Papuánské lidové shromáždění, Majelis Rakyat Papua, MRP) reprezentující zájmy domorodých Papuánců (ISEAS – Yusof Ishak Institute, 2020);
- b) obvod hlavního města Jakarta má rovněž speciální statut, a to už od roku 1966, označuje se jako speciální region hlavního města (Daerah Khusus Ibukota), což mu v praxi dává pravomoci administrativní jednotky prvního stupně – provincie (Ch. Silver, 2008);
- c) jako „zvláštní“ je označován autonomní statut Zvláštního regionu (Daerah Istimewa) Yogyakarta; region vytvořený v roce 1950 má, podobně jako Jakarta, pravomoci provincie, navíc je dědičným guvernérem regionu sultán z Yogyakarta a dědičným zástupcem guvernéra vévoda díličího yogyakartského vévodství Pakualamen. Jde tedy v podstatě o autonomní sultanát v rámci republiky. Toto uspořádání umožnilo klidné včlenění Yogyakartského sultanátu do Indonésie v roce 1950 (D. Harsono, 2020);

- d) Aceh má jako jediné území v Indonésii statut jak speciální, tak zvláštní. Přijetí zákona o Acehu (Undang-undang (UU) tentang Pemerintahan Aceh), kterým přenesla Indonésie na Aceh všechny záležitosti s výjimkou zahraničních styků, obrany, národní bezpečnosti, monetární a fiskální politiky a spravedlnosti se stalo v roce 2006 východiskem z vleklé občanské války v oblasti bohaté na ropu: Provincii bylo také umožněno zavést islámské právo nejen do rodinného, ale i do trestního práva, nicméně centrální vláda si ponechala právo jmenovat soudce. Na rozdíl od Papuy zavedení autonomie skutečně vedlo k ukončení konfliktu, možná i proto, že zákon o Acehu garantuje, že se do provincie vrátí 80 % příjmů z těžby ropy a zemního plynu a 70 % z těžby ostatních surovin, což dává provincii solidní základnu pro rozvoj (J. Bertrand, 2019).

5.23 IRÁK

Autonomní oblast

- Počet: **1 (Kurdistán)**
- Počet obyvatel: 6 171 000 (11,17 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 46 862 km² (10,69 % z celkové rozlohy státu)

Téměř po celé 20. století probíhaly v oblasti Kurdistánu válečné boje kvůli získání nezávislosti. V 60. letech probíhala první irácko-kurdská válka, v rozmezí let 1974–1975 probíhala druhá irácko-kurdská válka, jež skončila porážkou Kurdů. V roce 1985 došlo ke spojení dvou dříve znepřátelených kurdských politických stran (Vlastenecká unie Kurdistánu a Demokratická strana Kurdistánu) a spolupracovali v partyzánské válce. V roce 1991 byla zavedena bezletová zóna nad Irákem, což dopomohlo k uzavření autonomie (C. O’Leary, 2002). Ačkoliv se považuje vznik kurdské autonomie rok 1992, formálně byla uznána iráckou ústavou až v roce 2005 (viz čl. 117, odst. 1, kap. 5, Ústava Irácké republiky ze dne 18. 9. 2005). V roce 2017 uspořádal Kurdistán referendum o nezávislosti (více než 92 % volících bylo pro „ANO“). Reakcí irácké vlády bylo vyslání armády na kurdskou metropoli – Kirkúk. Kurdistán se proto dohodl s iráckou vládou o zmrazení výsledků referenda o nezávislosti. Dne 6. listopadu 2017 irácký nejvyšší soud rozhodl o zákazu jakékoli provincie se od země odtrhnout (D. O’Driscoll, 2019).

5.24 ITÁLIE

Autonomní oblast

- Počet: **5 (Sicílie, Sardinie, Trentsko – Horní Adiže, Údolí Aosta, Friaulsko – Julské Benátsko)**
- Počet obyvatel: 9 013 264 (15,28 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 74 594,87 km² (24,76 % z celkové rozlohy státu)

Itálie byla založena v roce 1861. Po 1. sv. válce se k Itálii připojily města Trento a Terst včetně oblastí s neitalským obyvatelstvem – Jižní Tyrolsko, Istrie a Dalmácie. Po 2. sv. válce Itálie změnila politický systém – z unitárního státu na regionalistický. Než se celý systém ustálil, trvalo to až do roku 1970. Itálie totiž čelila ekonomickým rozdílům mezi regiony s historicko-kulturní a etnicko-lingvistické rozmanitostí. V tomto období Itálie vyhlásila zvláštní oblasti s autonomním statutem: Údolí Aosta s frankofonním obyvatelstvem, Trentsko – Horní Adiže s německy mluvícími Tyrolany, Friaulsko – Julské Benátsko s rétorománskými a slovinskými menšinami a ostrovy Sicílii a Sardinii (T. Benedikter, 2009)³⁵.

Autonomní provincie

- Počet: **2 (Bolzano, Trentino)**
- Počet obyvatel: 1 072 276 (1,82 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 13 611,97 km² (4,52 % z celkové rozlohy státu)

Provincie Bolzano a Trentino dalo by se říci, že je to autonomie v autonomii, jelikož tyto dvě provincie tvoří autonomní oblast Trentsko – Horní Adiže neboli Jižní Tyrolsko. Problém mezi dvěma provinciemi bylo v ustanovení používání úředního jazyka pro danou autonomní oblast (italština vs. němčina). Nový statut autonomie pro Bolzano a Trentino rozhodla italská vláda v roce 1972. Veškerý spor byl zdárně ukončen v roce 1992 mezinárodní mírovou smlouvou (T. Benedikter, 2009).

³⁵ Viz čl. 114–117, kap. V, Ústava Italské republiky ze dne 27. 12. 1947

Zvláštní území

- Počet: **1 (Campione d'Italia)**
- Počet obyvatel: 1 702 (0,003 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 2,68 km² (0,0009 % z celkové rozlohy státu)

Obec Campione d'Italia představuje enklávu, která je obklopena švýcarským územím. Ve městě se platí švýcarskými franky a například bezpečnost zajišťuje italská policie ovšem se švýcarskou licencí. Enkláva vznikla připojením oblasti Ticino ke švýcarskému území na konci 18. století (L. Bleiberg, 2020).

5.25 IZRAEL

Palestinský prozatímní samosprávný úřad

- Počet: **1 (Palestina)**
- Počet obyvatel: 5 101 152 (35,82 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 6 220 km² (21,99 % z celkové rozlohy státu)

Palestinská samospráva byla vytvořena dohodou mezi Gazou a Jerichem na základě „Dohody z Osla“ (dohoda mezi Izraelem a Organizací pro osvobození Palestiny) v roce 1993 (viz čl. 1, Prohlášení o zásadách prozatímních samosprávných ujednání ze dne 13. 9. 1993). V roce 1995 byla na „Dohodu z Osla“ navázána „Dohoda z Osla II“ (viz preambule, Izraelsko-palestinská prozatímní dohoda o Západním břehu Jordánu a pásma Gazy ze dne 28. 9. 1995). Organizace pro osvobození Palestiny existuje od roku 1964, jejíž cílem bylo mírové vyjednávání mezi Izraelem a Palestinou (CNN, 2001). V roce 2005 Izrael stáhl armádu z Pásmu Gazy, čímž rozšířil samosprávnou činnost celé Palestiny s tím, že Izrael nadále kontroloval hraniční přechody, vzdušný prostor a vody Pásmu Gazy (BBC, 2005). Po parlamentních volbách v roce 2006 vznikl konflikt mezi dvěma palestinskými stranami (Hamás, Fatáh). V důsledku konfliktu se Palestina rozdělila na Pásmo Gaza a Západní břeh Jordánu. V roce 2017 mělo dojít k dohodě mezi Hamásem a Fatáhem (Z. Al Tahhan, 2017).

5.26 JAPONSKO

Vesnická komunita

- Počet: **1 (Atarašiki-mura)**

Atarašiki-mura (新しき村, tj. 'nová vesnice') je utopická vesnická komunita založená v roce 1918 japonským filosofem Saneatsu Mushanokojim (Saneatsu Mušanokódžim). Základy vesnice vycházejí z myšlenek Lva Tolstého a stojí na pohostinnosti, svobodě a individuálním sebepoznávání. V roce 1939 byla přemístěna z prefektury Mijazaki do prefektury Saitama. Na počátku 21. století měla komunita přibližně 20 členů (A. Yiu, 2008). „Vesnice“ připomínající svou strukturou izraelské kibucy má právní formu nadace, nejde tedy vůbec o územní administrativní jednotku.

5.27 JIŽNÍ KOREA

Zvláštní autonomní provincie

- Počet: **1 (Čedžu)**
- Počet obyvatel: 670 858 (1,29 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 1 849 km² (1,84 % z celkové rozlohy státu)

Čedžu je největší jihokorejský ostrov, fyzickogeograficky a částečně i kulturně odlišný od zbytku státu. Od roku 2006 jde o jedinou zvláštní samosprávnou provincii (teukbyeol-jachido, 특별자치도) v Jižní Koreji, autonomie posílila její pravomoci v oblasti bezpečnosti (autonomní policie), školství a přenesla na ni některé nové kompetence, zejména finanční. Provincie se nedělí na žádné samosprávné jednotky: nižšími administrativními jednotkami jsou pouze 2 obce – ty ale vzhledem k autonomii provincie nejsou samosprávné, jejich starostové jsou jmenováni. Do kompetencí provincie tedy patří i pravomoci obecní samosprávy. Zákon o zřízení zvláštní samosprávné provincie Čedžu byl schválen dne 9. února 2006 (investkorea.org, 2020).

Speciální autonomní město

- Počet: **1 (Sedžong)**
- Počet obyvatel: 346 275 (0,67 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 465,23 km² (0,46 % z celkové rozlohy státu)

V roce 2002 navrhl tehdejší jihokorejský prezident Roh Moo-hyuna založení nového města, které by zmírnilo populační tlak na přelidněný Soul. Návrh příslušného zákona prošel v roce 2003. Původně se počítalo s tím, že nově vybudovaná aglomerace převezme funkci hlavního města, nyní se počítá s přestěhováním většiny ministerstev, ne ale se změnou statutu Soulu. Po dobudování (do roku 2030) by mělo mít město půl milionu obyvatel (L. Sun-young, 2012). K formálnímu vzniku příslušné administrativní jednotky došlo dne 1. července 2012 – město dostalo jedinečný statut podobný jaký má Čedžu – zvláštní samosprávné město (teukbyeol-jachisi, 특별자치시) (sejong.go.kr., 2023).

5.28 KAMBODŽA

Autonomní obec

- Počet: **4 (Phnom Penh, Sihanoukville, Pailin, Kep)**
- Počet obyvatel: 2 709 800 (17,42 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2019)
- Rozloha: 3 756 km² (2,07 % z celkové rozlohy státu)

Kambodža se administrativně rozděluje na 24 provincií a 1 zvláštní administrativní (autonomní jednotku) jednotku hlavního města Phnom Penh (G. Law, 2015). V roce 2008 podepsal kambodžský král dekret o přechodu tří obcí (Shanoukville, Pailin a Kep) na provincie. Tato decentralizace měla zvýšit efektivitu místní samosprávy (V. Sokheng, 2008).

5.29 KANADA

Autonomní oblast

- Počet: **2 (Nunavut, Nunatsiavut)**
- Počet obyvatel: 38 299 (0,10 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 2 105 509,13 km² (21,09 % z celkové rozlohy státu)

Autonomní oblasti v Kanadě jsou především založeny na teritoriálním principu – tzn. nároky původních obyvatel (Inuitů) na půdu. V 50. letech 20. století se kanadská vláda snažila o asimilaci Inuitů mezi širokou veřejnost. Tento krok vedl k sociálním problémům včetně sebevražd inuitské komunity. V 70. letech 20. století se Inuité pokusili o vytvoření autonomní samosprávy. Ve stejné době (1962) získali volební právo do kanadských voleb, které do té doby nikdy neměli. V roce 1993 vzniklo teritorium Nunavut (čl. 3, odst. 1 kanadského zákona o vzniku Nunavutu, tzv. „Nunavut Act“ ze dne 10. června 1993)³⁶.

V roce 1977 Asociace Labradorských Inuitů (LIA) požádala kanadskou vládu o práva půdy a moře v severním Labradoru³⁷. Od 70. let se organizace LIA snažila o získání samosprávy Inuitů na severu Labradorského poloostrova. V roce 2005 byla podepsána dohoda o nárocích na půdu labradorských Inuitů, zároveň byla ustanovena vláda Nunatsiavutu (čl. 2, odst. 1 kanadského zákona o smlouvě o nárocích na půdu labradorských Inuitů ze dne 23. června 2005)³⁸.

Autonomní region

- Počet: **1 (Nunavik)**
- Počet obyvatel: 13 188 (0,03 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2016)
- Rozloha: 443 684,71 km² (4,44 % z celkové rozlohy státu)

Nunavik je jedním ze čtyř kanadských regionů, které jsou obývány Inuity. V roce 1975 byla podepsána dohoda mezi kanadskou vládou a provincií Québec o vlastnictví půdy a její užívání Inuity. Od 90. let žádají québečtí Inuité o zřízení autonomní samosprávy. Mezi lety 2007–2011 došlo k dohodě za určitých podmínek, což 2/3 inuitské komunity odmítlo z důvodu nesplnění jejich požadavků. Québecká vláda je ochotna přidělit québeckým Inuitům autonomní samosprávu, ovšem za předpokladu, že území zůstane i nadále provincie Québec (nationalia.info, 2021).

³⁶ T. Benedikter, 2009

³⁷ Asociace Labradorských Inuitů byla založena v roce 1973, jejíž cílem bylo propagovat kulturu inuitské komunity včetně prosazování jejich práv (nunatsiavut.com, 2023).

³⁸ nunatsiavut.com, 2023

5.30 KOMORY

Autonomní ostrov

- Počet: **4 (Anjouan, Moheli, Grande Comore, Mayotte)**
- Počet obyvatel: 802 796 (statoids.com, 2009, resp. 2012)
- Rozloha: 2 236 km² (včetně Mayotte)

Komory se skládají ze čtyř ostrovů – Anjouan, Moheli, Grande Comore a k tomu si ještě nárokují ostrov Mayotte, který je spravován Francií (viz čl. 6, kap. I, Ústava Komorského svazu z roku 2018).

Komory získaly v roce 1975 nezávislost, jediný ostrov Mayotte hlasoval proti nezávislosti, a proto je i dnes spravován Francií. V roce 1997 se chtěly ostrovy Anjouan a Mohéli vrátit k nadvládě Francie, což Francie odmítla. Na počátku nového tisíciletí (2001) působily Komory a její ostrovy příliš decentralizovaně a tak se přejmenovaly na Komorský svaz. Tato ústavní změna je pro komorské ostrovy stupněm autonomie a každý ostrov střídavě volí prezidenta a parlament (S. Massey, 2009)³⁹.

5.31 MADAGASKAR

Autonomní region

- Počet: **6, dříve 22**

Madagaskar se od roku 2009 dělí na 6 provincií. V roce 2007 proběhlo ústavní referendum, jehož součástí byla i reforma v administrativním rozdělení země, které tvořily tzv. „faritany“ neboli autonomní provincie (Antananarivo, Antsiranana, Fianarantsoa, Mahajanga, Toamasina, Toliara)⁴⁰. Dle ústavy jsou provincie decentralizovanými územními celky se správní a finanční autonomií (viz čl. 157, kap. III, Ústava Madagaskarské republiky ze dne 19. 8. 1992). Decentralizace je jedním ze strategických cílů země, ale rozpočet na decentralizaci je pouhých 5 %. Právě decentralizace by Madagaskaru pomohla v dalším rozvoji, jelikož základní funkce

³⁹ Viz čl. 52, kap. III, Ústava Komorského svazu z roku 2018

⁴⁰ statoids.com, 2015

země jsou řízeny ve spolupráci s mezinárodními organizacemi – Plan Emergence Madagascar (zdravotní péče, vzdělání, ...) ⁴¹.

5.32 MAĎARSKO

Autonomní město

- Počet: **1 (Budapešť)**
- Počet obyvatel: 1 752 286 (17,93 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2019)
- Rozloha: 525 km² (0,56 % z celkové rozlohy státu)

Budapešť je od roku 1873 metropolitní samosprávou. V Budapešti je zřízena zvláštní vláda (rada), která funguje na stejném principu jako například okresní úřad. Samotné Maďarsko je rozděleno na 19 žup a na hlavní město, které je samostatným subjektem spojujícím administrativní úroveň župy a obce (budapest.com, 2018). Postavení města Budapešť v maďarském administrativním systému je podobné postavení ostatních hlavních měst států „považovaných“ za autonomní (Jerevan, Minsk, ...) ⁴².

5.33 MAURICIUS

Autonomní ostrov

- Počet: **1 (Rodrigues)**
- Počet obyvatel: 42 650 (3,53 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 108 km² (5,29 % z celkové rozlohy státu)

V roce 1735 byla na ostrově založena francouzská osada. V roce 1809 ostrov obsadili Britové po bitvě s Francouzi. Mauricius získal nezávislost v roce 1968, Rodrigues zůstal jeho součástí jako jeden z jeho distriktů (*Rodrigues district*) (Mauritius Attractions, 2023). V roce 2001 přijal Mauricius dva zákony, díky kterým získal Rodrigues autonomní statut (čl. 2, odst. 1 mauricijského zákona o regionálním shromáždění Rodrigues ze dne 20. listopadu 2001 ⁴³). Tento krok změnil celý vládní systém – Rodrigues má vlastní regionální shromáždění a výkonnou radu, v jejíž čele sedí komisař, který informuje premiéra o veškerých zásadních

⁴¹ Bertelsmann Stiftung's Transformation Index (BTI), 2022

⁴² Viz čl. F, Ústava Maďarské republiky ze dne 18. 8. 1949

⁴³ The Rodrigues Regional Assembly Act 2001

krocích na ostrově (Republic of Mauritius, 2020). Mauricijská ústava zřizuje rodriguezský parlament (kap. VIA), ale neurčuje jeho pravomoci – jejich vymezení, podobně jako případné rozšíření nebo ukončení autonomie, je ve výlučné pravomoci centrálních orgánů státu.

5.34 MEXIKO

Autonomní město

- Počet: **1 (Ciudad de México)**
- Počet obyvatel: 9 209 944 (7,31 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 1 485 km² (0,07 % z celkové rozlohy státu)

Ciudad de México slouží kontinuálně už od dob Aztécké říše jako hlavní město (R. M. Reyes, 2013). V rámci mexické federace mělo postavení federálního distriktu, tj. území pod přímou správou federace. Distrikt vznikl na konci roku 1824, původně jako kruhové území o poloměru cca 9 km se středem na náměstí Plaza de la Constitución, později byl několikrát rozšiřován. Distrikt byl původně pod přímou federální správou, samosprávu zaváděl oproti zbytku země se značným zpožděním, významným milníkem byla přímá volba starosty v roce 1996 (viz čl. 44, kap. II, Ústava Mexické republiky). V roce 2016 byla provedena další reforma, podle které získalo území hlavního města postavení prakticky totožné s mexickými federálními státy, název „Federální Distrikt“ byl zrušen a nová jednotka se označuje jako „Ciudad de México“ (A. Reyes, 2019).

Autonomní obec

- Počet: **1 (Rebelská zapatistická autonomní obec)**
- Počet obyvatel: cca 300 000 (0,24 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2018)
- Rozloha: 24 403 km² (1,24 % z celkové rozlohy státu)

Jedná se o levicově libertariánsko-socialistickou komunitu v mexické oblasti Chiapas u hranic s Guatemalou. Existuje přibližně 55 zapatistických obcí, které jsou spravovány navzájem nezávisle podle radikálních levicových zásad. Obce fungují paralelně se státní správou a samosprávou, ze strany státu nejsou uznávány, ale ani nejsou nějak zásadně omezovány v činnosti (P. Gregoir, 2019).

5.35 MOLDAVSKO

Autonomní územní jednotka

- Počet: **2 (Gagauzsko, Podněstří)**
- Počet obyvatel: 609 908 (17,62 % z obyvatel státu, Nationalia, 2014)
- Rozloha: 5 995 km² (17,71 % z celkové rozlohy státu)

Gagauzsko je národ ortodoxních křesťanů pocházející z Bulharska s osmanskými kořeny. Dnes je Gagauzsko tvořeno z více než 80 % etnickými Gagauzany (jen 4 % mluví moldavsky). V roce 1989 požádali Gagauzové o zřízení autonomie, Sovětský svaz tuto žádost nepřijal. Po získání nezávislosti Moldavska v roce 1991 vzrostly mezi Gagauzany obavy, že se se Moldavsko spojí s Rumunskem. V referendu v roce 1994 hlasovalo 90 % moldavských obyvatel proti připojení se k Rumunsku. Dne 23. prosince 1994 schválil moldavský parlament zákon „o zvláštním právním postavení Gagauzie“ (viz čl. 1, odst. 1, Zákon o zvláštním právním postavení Gagauzka ze dne 23. 12. 1994, vč. čl. 111, kap. VIII, Ústava Moldavské republiky ze dne 25. 6. 2003). Na základě tohoto zákona měly právo stát se gagauzskou autonomií všechny obce s nadpoloviční většinou gagauzské populace (učinilo tak přibližně 30 obcí)⁴⁴. Do pravomocí gagauzských orgánů patří kultura, vzdělání, sociální záležitosti, místní rozvoj, bezpečnost (vč. vlastní policie), daně a rozpočet.

Oblast Podněstří je obývána Moldavany, Ukrajinci a Rusy (Moldavanů je asi 40 %). Po vyhlášení moldavské nezávislosti založili obyvatelé Podněstří Dněstrovskou moldavskou autonomní republiku (viz čl. 110, odst. 2, kap. VIII, Ústava Moldavské republiky ze dne 25. 6. 2003). Podněstří se stalo místem střetů moldavské populace a příznivci sovětské idealizace. Od té doby se Podněstří chová jako nezávislý stát, který mezinárodně nikdo neuznává. O budoucnosti vztahu mezi Moldavskem a Podněstří vedou jednání kromě těchto zmíněných také Rusko, organizace OBSE⁴⁵ a Ukrajina (C. Urse, 2007).

⁴⁴ T. Benedikter, 2009

⁴⁵ Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

5.36 MYANMAR

Samosprávná zóna

- Počet: **5 + jedna divize Wa (Danu, Kokang, Naga, Pa Laung, Pa-O)**

Autonomní stát (region)

- Počet: **7 (Chin, Kachin, Kaya, Karen, Mon, Rakhine, Shan)**

5.37 NĚMECKO

Podle turecké tiskové agentury Anadolu Agency má Německo dvě autonomní území – **Helgoland** a **Büsingen am Hochrhein**.

Helgoland je souostroví (cca 4,2 km² a 1 500 obyvatel) v Severním moři, které bylo v historii spravováno Dány, poté i Brity. Na základě Helgolandsko-zanzibarské smlouvy (1890) došlo k výměně území – v rámci výměny získalo Německo Helgoland, Velká Británie pro změnu Zanzibar (viz čl. XI & XII, Helgolandsko-zanzibarská smlouva ze dne 1. 7. 1890). Během 2. světové války Helgoland sloužil jako válečná námořnická základna (ndr.de, 2022). Dnes se jedná o inovativní území, které je osvobozené od placení daní a které se chce stát komplexním ekologickým ostrovem (C. Bergamasco, 2019).

Büsingen am Hochrhein je německá enkláva obklopena švýcarskými kantony (cca 7,5 km² a 1 500 obyvatel). V roce 1918 proběhlo hlasování místních, kdy 96 % z nich hlasovalo pro připojení se ke Švýcarsku, nicméně německá strana byla proti. Po 2. sv. válce se jednání opakovala, kdy to pro změnu zatřhl německý okres Kostnice, který požadoval vybudování koridoru s Büsingem. Od té doby jsou jednání pozastavena (buesingen.de, 2023).

5.38 NIKARAGUA

Autonomní region

- Počet: **2 (Atlántico Norte, Atlántico Sur)**
- Počet obyvatel: 962 124 (14,44 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 60 366 km² (46,30 % z celkové rozlohy státu)

Pobřeží Atlantského oceánu Nikaraguy je osídleno domorodým obyvatelstvem – tzv. „Miskito“ (indiánsko-černošští míšenci, kteří přinesli na území Nikaraguy vliv angličtiny a Američanů). „Miskiti“ jsou na území dnešní Nikaraguy od 17. století a od roku 1894 spravují pobřeží Atlantského oceánu. Vzhledem k patřičné rozdílnosti (kulturně, ekonomicky, sociálně) se „Miskiti“ nikdy nepovažovali za Nikaragujsce. V 80. letech 20. století Nikaragua čelila „miskitskému“ konfliktu, kteří se dožadovali větších práv domorodců včetně uznání domorodého vlastnictví půdy. V roce 1984 nikaragujská vláda změnila postoj, jelikož se obávala americké invaze. V prosinci roku 1984 vypracovala nikaragujská vláda návrh dvou autonomních území na pobřeží Atlantského oceánu. V roce 1987 byl statut autonomních území oficiálně schválen – čl. 1, odst. 1 nikaragujského zákona č. 28 o autonomním statutu regionů na atlantském pobřeží Nikaraguy - Texto de ley No. 28, "Estatuto de autonomía de las regiones de la Costa Caribe de Nicaragua (T. Benedikter, 2009). Autonomní statuty obou území jsou údajně inspirovány organizační strukturou autonomních společenství ve Španělsku, pravomoci autonomních orgánů jsou výrazněji rozšířeny jen v kulturní oblasti. Domorodé komunity a jejich právo na autonomii je výslovně zmíněno i v čl. 180 a 181 nikaragujské ústavy z roku 1987, rozsah a hloubka autonomie ale zůstává zcela v rukou ústředních orgánů státu (Ústava Nikaragujské republiky z roku 1987 s dodatky do roku 2014).

5.39 NIZOZEMSKO

Autonomní země

- Počet: **1 (bývalé Nizozemské Antily – Aruba, Curacao, Svatý Martin, Svatý Eustach, Saba, Bonaire)**
- Počet obyvatel: 327 572 (1,84 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: cca 1 000 km²

Nizozemské Antily se skládaly ze šesti ostrovů v Karibském moři. Do roku 1954 byly ostrovy zámořskými koloniemi. Jedná se o ostrovy: Aruba, Curacao, Svatý Martin, Svatý Eustach, Saba, Bonaire. V roce 1954 upravilo Nizozemsko nově své vztahy ke zbytkům své koloniální říše formálním (a asymetrickým) zrovnoprávněním mateřského území a svých závislých území v Americe. Vedle Ústavy Nizozemského království byla přijata Charta Nizozemského

království⁴⁶, podle které se Nizozemské království jako subjekt mezinárodního práva s jednotným občanstvím, zahraniční politikou a obranou skládá z rovnoprávných zemí (*landen*; sg. *land*, tehdy šlo o Nizozemsko, Surinam a Nizozemské Antily), které zcela samostatně spravují své vnitřní záležitosti, nemají ale právo se od království jednostranným rozhodnutím oddělit. Každá ze zemí má vlastní ústavu, ústava Nizozemského království pak slouží jako ústava evropského Nizozemska. Členem OSN je Nizozemské království jako celek, členem EU pouze evropská část (ústavní země Nizozemsko).

Surinam se v roce 1975 stal plně nezávislou republikou, po vyčlenění Aruby a po rozpadu Nizozemských Antil jsou nyní ústavní země 4: Nizozemsko, Aruba, Curaçao, Svatý Martin. Uspořádání vztahů mezi 4 ústavními zeměmi lze jen s obtížemi zařadit do nějaké „čisté“ státoprávní formy, nese totiž jak znaky federace a dokonce konfederace (se změnami charty musí souhlasit všechny země), tak asymetrické federace i diferencovaného unitárního státu (vláda Království může podle článku 50 Charty prohlásit legislativní nebo správní opatření jedné z karibských zemí za neplatné, pokud je v rozporu s Chartou). C. Borman (in: C. Borman (2005) *Het Statuut voor het Koninkrijk* Archived 12 April 2016 at the Wayback Machine, Deventer: Kluwer, p. 24.) charakterizuje království jako „dobrovolné sdružení autonomních zemí v suverénním království, které je jim nadřazeno, v němž se instituce království do značné míry shodují s institucemi největší země, v němž se na úrovni království řídí jen některé záležitosti a v němž lze z úrovně království uplatňovat omezený vliv na menší země. Podobně C. A. J. M. Kortmann (2005) hovoří o „sdružení zemí, které má znaky federace, ale je specifické“.

Ostrov Aruba se s autonomií nespokojil a v roce 1986 vytvořil samostatnou entitu v rámci Nizozemského království. V roce 2004 se společná vládní komise Nizozemska a Nizozemských Antil dohodla, že nejvhodnějším krokem pro lepší budoucnost bude Nizozemské Antily rozpustit. Dne 28. listopadu 2005 tento krok podepsal každý zainteresovaný ostrov. Ostrovy Curaçao a Svatý Martin se staly nově přidruženými státy Nizozemského království (jako Aruba), tzn., že nemají žádné zastoupení v nizozemském parlamentu. Zatímco ostrovy

⁴⁶ Statut pro Nizozemské království (Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden)

Saba, Bonaire a Svatý Eustach se staly součástí Nizozemska se zvláštním statutem obce⁴⁷. Oficiální rozpuštění Nizozemských Antil proběhlo v roce 2010 (T. Benedikter, 2009).

5.40 NORSKO

Zvláštní autonomní statut

- Počet: **1 (Svalbard – Špicberky)**
- Počet obyvatel: 2 926 (0,05 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2019)
- Rozloha: 62 045 km² (16,11 % z celkové rozlohy státu)

V roce 1920 byla podepsána Svalbardská smlouva, která znamenala norskou suverenitu na souostroví Špicberky. V roce 1925 se Špicberky oficiálně změnily na „Svalbard“ (viz čl. 1, Svalbardská smlouva ze dne 9. 2. 1920 - The Svalbard Treaty). Před podepsáním smlouvy území nikomu nepatřilo, proto ho různé národy jakkoli využívaly. Z tohoto důvodu Svalbardská smlouva obsahuje, že všichni členové smlouvy budou mít i nadále stejná práva jako Norové (tzn. možnost využívat lov, nerostné bohatství, mezinárodní aktivity, ...)⁴⁸. Zároveň nesmí být Svalbard využíván k vojenským účelům (Ø. Jensen, 2020).

Označení Svalbardu za autonomní území je dosti problematické: jde sice o území, které je administrativně odděleno od zbytku země a liší se od ní formou správy, na ostrovech je jediné samosprávné těleso – Longyearbyen lokalstyre – jeho pravomoci odpovídají obecnímu zastupitelstvu a navíc jsou územně omezeny na tzv. „Plánovací území Longyearbyen“ (*Longyearbyen planområde* – viz Politisk organisering) o rozloze 242,86 km² (0,4 % rozlohy Svalbardu). Naprostá většina rozlohy ostrovů je tedy pod přímou správou norské vlády omezenou pouze Svalbardskou smlouvou.

⁴⁷ Tyto obce se podobají běžným nizozemským obcím, ale v rámci přechodných opatření po připojení k Nizozemsku dne 10. října 2010 nabyly okamžitě účinnosti pouze nizozemské zákony nezbytné pro fungování v rámci jeho právního systému, zatímco většina zákonů Nizozemských Antil zůstala v platnosti; od tohoto data jsou zákony Nizozemských Antil postupně nahrazovány nizozemskými právními předpisy – čili míra jejich odlišnosti od evropských obcí postupně klesá.

⁴⁸ Viz čl. 3, Svalbardská smlouva ze dne 9. 2. 1920 (The Svalbard Treaty)

5.41 NOVÝ ZÉLAND

Volně přidružený stát

- Počet: **2 (Cookovy ostrovy, Niue)**
- Počet obyvatel: 16 771 (0,33 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 498,16 km² (0,19 % z celkové rozlohy státu)

Od roku 1901 byly Cookovy ostrovy i ostrov Niue koloniemi Nového Zélandu, nikdy ale nebyly jeho součástí (K. Monuina, 2000)⁴⁹. V roce 1957 došlo ke zřízení zákonodárného sboru Cookových ostrovů se zvýšenými pravomocemi s tím, že o pět let později prohlásily záměr o vytvoření vlastní samosprávy, přičemž by si i nadále nechaly novozélandské občanství. V roce 1965 získaly ostrovy statut volně přidruženého státu. Nový Zéland si ponechal kontrolu pouze nad obranou a zahraničními styky, společné je nadále i občanství (New Zealand History, 2021). Stejný osud potkal i ostrov Niue, ale až v roce 1974 (K. Monuina, 2000). Od roku 2007 jsou Cookovy ostrovy s Niue tzv. „ve volném spojení“ s Novým Zélandem (viz čl. 3, Novela zákona Niue ze dne 19. 9. 2007 & čl. 3, Zákon o Cookových ostrovech ze dne 19. 9. 2007). Ačkoli jsou Cookovy ostrovy a Niue prakticky samostatné, s Novým Zélandem ale stále kooperují v určitých oblastech, např. zahraniční obchod a obrana (Dumieński, 2017). Míra této kooperace je nicméně dána rozhodnutím samotných přidružených států, což v praxi znamená, že ve vztahu k některým zemím nebo mezinárodním organizacím se tyto státy nechávají zastupovat Novým Zélandem, ve vztahu k jiným ale vystupují jako plně nezávislé státy. Vzhledem k tomu je např. OSN považuje za nezávislé státy, i když samy se tomuto označení vyhýbají.

Samosprávné území

- Počet: **1 (Tokelau)**
- Počet obyvatel: 1 499 (0,03 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2016)
- Rozloha: 10 km² (0,004 % z celkové rozlohy státu)

⁴⁹ Dnes jsou Nový Zéland a území Cookových ostrovů, Niue a také Tokelau brány jako součást tzv. „Realm of New Zealand“, což ovšem není stát, ale pouze soubor území, pro která je britský monarcha hlavou státu z titulu krále Nového Zélandu – viz čl. 1, kap. „Letters Patent Constituting the Office of Governor-General of New Zealand“, Ústava Nového Zélandu ze dne 13. 12. 1986

Od roku 1948 je souostroví Tokelau plně spravováno Novým Zélandem (viz čl. 3, Tokelauský zákon ze dne 29. 10. 1948). Během 20. století se Tokelau potýkalo s rostoucí populací, což bylo vzhledem na malou rozlohu neudržitelné. Proto se řada místních stěhovala na ostrov Samoa (v 60. letech bylo přestěhováno kolem 500 obyvatel). Na rozdíl od Cookových ostrovů a ostrova Niue obyvatelstvo souostroví Tokelau neprojevilo žádnou snahu získat větší míru samosprávy. Naopak chtělo, aby se Nový Zéland co nejvíce podílel na jejich rozvoji. Nový Zéland pro změnu požadoval, aby se Tokelau více osamostatnilo. Proto v roce 2006 proběhlo referendum. Tokelauané byli proti, a tak roce 2008 proběhla dohoda mezi Tokelau a Novým Zélandem o budoucí spolupráci o zvýšení životní úrovně (J. Connell, 2009).

5.42 PÁKISTÁN

Samosprávný subjekt

- Počet: **1 (Ázád Kašmír – Ázád Džammú a Kašmír, Gilgit-Baltistán)**
- Počet obyvatel: 5 538 290 (2,67 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2017)
- Rozloha: 85 793 km² (9,73 % z celkové rozlohy státu)

Po indicko-pákistánském konfliktu (1947–1948) se Kašmír rozdělil na Džammú a Kašmír (Indie) a Ázád Kašmír (Pákistán), který představoval muslimskou populaci. Po dohodě z Karáčí v roce 1949 se Ázád Kašmír rozdělil na dvě oblasti: Ázád Džammú a Kašmír (AJK) a tzv. „Severní oblasti“ (dnešní Gilgit-Baltistán). Gilgit-Baltistán (GB) dostal současné pojmenování až v roce 2009. Součástí Kašmíru byl ještě Trakt Trans-Karákorám, ale ten se v roce 1963 stál součástí čínské autonomní oblasti Sin-ťiang. Ústava z roku 1973 nezmiňuje AJK a GB jako část Pákistánu s tím, že Pákistán tato území nepovažuje za autonomní, ale že se spíše jedná o kontrolu těchto území (viz čl. 257, kap. 4, Ústava Pákistánské islámské republiky ze dne 10. 4. 1973). Pákistánská vláda je velice obezřetná k vyhlášení autonomie, jelikož by to mohlo narušit demokratickou strukturu země a vyvolat řadu konfliktů (J. Hayat, 2016).

5.43 PANAMA

Domorodá oblast

- Počet: **6 (Emberá-Wounaan, Kuna de Madugandí, Kuna de Wargandí, Kuna Yala, Ngöbe-Buglé, Naso Tjër Di Comarca)**
- Počet obyvatel: 392 200 (9,30 % z obyvatel státu, centralamerica.com, 2023)
- Rozloha: 18 358,56 km² (24,34 % z celkové rozlohy státu)

Panama je první z latinskoamerických zemí, která uznala autonomní statut původnímu obyvatelstvu⁵⁰. Autonomie domorodých komunit se nazývá „comarca“ – jedná se o politicko-administrativní jednotku, jež je právně uznána státem. Půdy „comarcas“ jsou nezcizitelné, čímž jsou půdy domorodců chráněny (viz Úmluva o domorodém a kmenovém obyvatelstvu ze dne 26. 6. 1957). V roce 1972 byla upravena ústava tak, že byl povolen místním domorodým komunitám vyšší stupeň autonomie a zároveň stanovuje větší podporu státu pro rozvoj těchto komunit a jejich ochranu (M. Gonzalez, 2015).). Domorodá území jsou v Panamě zřizována jak na úrovni provincií (4 území), tak jako dílčí části provincií (2 domorodé oblasti).

5.44 PAPUA-NOVÁ GUINEA

Autonomní oblast

- Počet: **1 (Bougainville)**
- Počet obyvatel: 249 358 (3,43 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2011)
- Rozloha: 9 384 km² (2,03 % z celkové rozlohy státu)

Ostrov Bougainville se stal v roce 1886 německým protektorátem jako součást Německé Nové Guineje. Ta přešla v roce 1920 pod australskou správu a po vyhlášení nezávislosti Papuy Nové Guineji v roce 1975 připadl pod správu této země. Vyhlášení nezávislosti se ostrované pokusili využít k odtržení, jimi deklarovaná Republika Severních Šalomounových ostrovů se ale udržela jen několik týdnů. Závažnější průběh měla občanská válka, ve kterou přerostly v roce 1988 spory o rozdělení zisků z měďného dolu otevřeného v roce 1969. Důl byl

⁵⁰ 1938 – Kuna Yala; 1983 – Emberá-Wounaan; 1996 – Kuna de Madugandí; 1997 – Ngöbe-Buglé; 2000 – Kuna de Wargandí; 2020 – Naso Tjër Di Comarca

v průběhu války uzavřen⁵¹. Během občanské války ostrov znovu vyhlásil jednostranně nezávislost, tentokrát pod názvem Republika Bougainville (květen 1990). Boje s krátkými přestávkami trvaly až do roku 1998 a válka byla ukončena až v srpnu 2001 uzavřením mírové smlouvy mezi papuánskou vládou a vzbouřenci. Na základě smlouvy se v červnu 2002 stal Bougainville poměrně široce autonomním regionem řídicí se vlastní ústavou (viz Ústava autonomní oblasti Bougainville z roku 1994)⁵² (T. Benedikter, 2009). V souladu s mírovou smlouvou bylo také zahájeno přechodné období, po jehož skončení měl ostrov právo vyhlásit referendum o nezávislosti. To v roce 2019 skutečně proběhlo, pro nezávislost hlasovalo 98 % obyvatel. Další kroky k získání úplné nezávislosti závisí na jednání mezi Bougainville a Papuou-Novou Guineou (K. Lyons, 2019).

5.45 PORTUGALSKO

Autonomní oblast

- Počet: **2 (Azory, Madeira)**
- Počet obyvatel: 514 557 (4,71 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2011)
- Rozloha: 3 152 km² (3,42 % z celkové rozlohy státu)

První náznaky autonomie zažily Azorské ostrovy už v 19. století, když portugalská vláda rozdělila Azory na tři okresy. Během 30. let 20. století bylo toto rozdělení zrušeno. V roce 1974 byla v Portugalsku obnovena demokracie („Karafiátová revoluce“), poté v roce 1976 udělila portugalská vláda Azorským ostrovům a Madeiře statut autonomní oblasti. Čl. 225 portugalské ústavy z roku 1976 uvádí, že „Důvodem pro specifický politický a správní režim Azorských ostrovů a Madeiry jsou jejich geografické, hospodářské, sociální a kulturní charakteristiky a historické snahy ostrovního obyvatelstva o autonomii.“ (Ústava Portugalské republiky ze dne 2. dubna 1976). Na rozdíl např. od Grónska jsou portugalské autonomní oblasti členy Evropské unie. Zahraničně-politická agenda je ve výlučné pravomoci centrální vlády Portugalska a autonomní regiony nemají z mezinárodních závazků svého státu žádné výjimky (T. Benedikter, 2009).

⁵¹ V roce 1988 tvořil měděný důl na Bougainville 45 % veškerého exportu Papuy-Nové Guineji (T. Benedikter, 2009).

⁵² Čl. 1, odst. 2 zákona Papuy-Nové Guineji o uspořádání sekcí ze dne 25. června 2002

5.46 RUMUNSKO

Autonomní obec

- Počet: **1 (Bukurešť)**
- Počet obyvatel: 1 819 419 (9,48 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 240 km² (0,10 % z celkové rozlohy státu)

Bukurešť se stala rumunským hlavním městem v roce 1859. Vyhlášením rumunské nezávislosti od Osmanské říše podstoupila Bukurešť významným rozmachem (rozvoj kapitalismu, bankovníctví, ...). Od roku 1929 bylo město rozděleno na centrální a příměstské části (centrální část zahrnovala čtyři sektory, zbytek spadal do příměstské části včetně pevností). Dnes je Bukurešť rozdělena celkem na šest sektorů, které mají vlastní poradní a výkonné orgány. Jedná se významné město pro celé Rumunsko napříč mnoha oblastí (průmysl, obchod, kultura). Také proto tvoří samostatnou jednotku v rámci administrativního rozdělení země, kdy je Rumunsko složeno z 41 okresů a jednoho města se zvláštním statutem. Má statut obce, zároveň také statut okresu (A. R. Staiculescu, 2012). Postavení města Bukurešť v rumunském administrativním systému je podobné postavení ostatních hlavních měst států „považovaných“ za autonomní (Jerevan, Minsk, Budapešť, ...) ⁵³.

5.47 RUSKO

Z hloubkové analýzy Martina Russella (2015) zabývající se ruskou ústavní strukturou vyplývá, že ač je Rusko federativní stát, stejně jako bývalý Sovětský svaz, tak funguje jako unitární stát. Prosazují politiku regionální autonomie (až 89 federativních území), přesto ruská vláda omezuje prosazovat jejich nezávislost. Pro lepší správu byly v roce 2000 zřízeny federální okresy (celkem devět ⁵⁴ – součástí i poloostrov Krym od roku 2014). Tyto okruhy nejsou zakotveny v ústavě Ruska, slouží pouze k státní správě (např. úřad, policie, ...).

Na mezinárodně uznaném území Ruské federace se nachází **83 federativních území**, dalších 6 pak nárokuje Rusko na okupovaných a anektovaných územích Ukrajiny. Jde o **22 (24) republik** (např. Tatarstán, Čečensko nebo Baškortostán); **9 krajů**, které,

⁵³ Viz čl. 3 & 14, kap. 1, Ústava Rumunské republiky ze dne 21. 11. 1991

⁵⁴ Jedná se o: Krym, Centrální okres, Severozápadní okres, Jižní okres, Severokavkazský okres, Volha, Ural, Sibiřský okres, Dálný východ

jak naznačuje termín, leží zpravidla na ruské hranici (např. Kamčatský, Permský nebo Krasnodarský); **46 (48) oblastí**, jež jsou pojmenované podle hlavního města dané oblasti (např. Čeljabinsk, Kaliningrad nebo Omsk); **1 autonomní oblasti** (Židovská autonomní oblast); **4 autonomních okruhů** (Čukotský, Chantyjsko-mansijský, Něnecký, Jamaloněnecký), které představují autonomii původním obyvatelům na severu země a zároveň jsou podřízené některé z oblastí, pouze Čukotka není podřízena žádné oblasti⁵⁵; a **2 (3) města federálního významu** (Moskva, Petrohrad, Sevastopol). Označení některých jednotek za „autonomní“ má spíše historické příčiny – v rámci Sovětského svazu šlo skutečně o autonomní útvary v rámci Ruska, počátkem 90. let 20. století si všechny vydobily statut „subjektů federace“. Pravomoci všech subjektů federace jsou podle čl. 72 ruské ústavy shodné, nicméně republiky mají – na rozdíl od zbylých subjektů – vlastní ústavy a také mají právo vedle ruštiny prohlásit za státní jazyk i jazyky místního obyvatelstva

5.48 ŘECKO

Autonomní mnišský stát

- Počet: **1 (Athos)**
- Počet obyvatel: 1 779 (0,02 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 336 km² (0,25 % z celkové rozlohy státu)

Jedná se o pravoslavné duchovní centrum, které je „v souladu se svým starobylým výsadním postavením samosprávnou součástí řeckého státu, jehož svrchovanost zůstane nedotčena“ (viz čl. 105, kap. 6, Ústava Řecké republiky ze dne 27. 5. 2008). Území se dostalo v roce 1054 do společné správy místních pravoslavných klášterů a jistou míru samosprávy si udrželo jak po připojení území k Osmanské říši, tak po sjednocení s Řeckem. Dnes je na území 20 klášterů (17 řeckých, 1 ruský, 1 srbský, 1 bulharský), mniši z cizích států se stávají okamžikem přijetí do klášterů řeckými občany⁵⁶. Území se spravuje samo, má daňová a celní privilegia a má právo kontrolovat nebo omezovat vstup zboží a návštěvníků na své území. Od roku 1988 je Athos na seznamu světového dědictví UNESCO (T. Kokkinidis, 2022).

⁵⁵ Chantyjsko-mansijský a Jamaloněnecký okruh jsou podřízeni Ťumeňské oblasti, Něnecký autonomní okruh je podřízen Archangelské oblasti. Autonomních okruhů bylo více než čtyři (10), ale v letech 2005–2008 se sdružily s jinými regiony.

⁵⁶ Mezi které patří kromě Řecka také Rumunsko, Moldavsko, Gruzie, Bulharsko, Srbsko, USA.

5.49 SOMÁLSKO

Politická i bezpečnostní situace v Somálsku je velice špatná. Od 80. let 20. století je země bez účinné ústřední vlády. Somálsko se v důsledku své strategické poloze v Africkém rohu stalo místem, kde probíhají neustálé konflikty a v zemi panuje politická nejistota. Proto mnoho Somálců uteklo do sousedních zemí – Keňa, Etiopie, Džibutsko. Vzhledem k nestabilitě země, dochází k četným pokusů o autonomii jednotlivých oblastí. Nejvýraznějším a dlouhodobě neúspěšnějším pokusem získat nezávislost prošla oblast Somalilandu. Ten v roce 1991 vyhlásil nezávislost (viz čl. 1, kap. 1 Ústava Somalilandské republiky ze dne 31. 5. 2001), fakticky jako nezávislý funguje, ale postrádá mezinárodní uznání (M. Harper, 2013). Další regiony (Puntland – 1998; Galmudug – 2006; Jubaland – 2013; Jihozápadní Somálsko – 2014; Hirshabelle – 2016) se po pokusech stát se samostatnými nebo autonomními nakonec rozhodly prosazovat federalizaci Somálska, v jehož rámci by měly mít postavení svazových států – za situace, kdy je ústřední vláda nefunkční, ale mají v praxi jejich orgány a ozbrojené formace větší kontrolu nad svými částmi, než společný stát (M. A. Mohamoud, 2015).

5.50 SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ

Autonomní oblasti

- Počet: **3 (Skotsko, Wales, Severní Irsko)**
- Počet obyvatel: 10 552 661 (15,55 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 112 842 km² (5,64 % z celkové rozlohy státu)

Velká Británie je unitární stát vzniklý postupným spojováním 4 historických zemí (Anglie, Skotsko, Wales, Severní Irsko). Spojené království Velké Británie bylo založeno v roce 1707, v roce 1801 přibylo Irsko a vzniklo tak Spojené království Velké Británie a Irska. Irsko bylo součástí Velké Británie pouze do roku 1921. Země si původně zachovávaly jistou míru samosprávy, postupně ale přišly o možnost vytvářet vlastní legislativu a staly se z nich vlastně jen správní oblasti.

Mezi historickými zeměmi je poněkud specifická situace Severního Irska, které nemá žádnou dlouhou státoprávní tradici, vzniklo jako důsledek rozdělení jednotného Irska,

když se v roce 1922 odtrhla jeho střední a jižní část od Británie, zatímco Severní Irsko zůstalo její součástí. V dalších desetiletích probíhaly nepokoje mezi Irskem, Severním Irskem a Velkou Británií. Irsko požadovalo, aby Severní Irsko zůstalo jejich součástí. Výrazné uklidnění situace přinesla tzv. Velkopáteční dohoda. Velkopáteční dohodou bylo ujednáno, že Severní Irsko zůstane součástí Spojeného království, dokud si většina obyvatel Severního Irska a Irské republiky nebude přát opak. Pokud k tomu dojde, jsou Británie a Irsko povinny rozhodnutí referendum realizovat. Bez ohledu na to, jestli se Severní Irsko bude nacházet ve Spojeném království nebo jako Irové nebo Britové, nebo obojí“ (včetně práva mít irské, britské nebo obojí občanství). Velkopáteční dohoda znemožňuje zrušení zvláštního postavení Severního Irska jednostranným rozhodnutím jedné ze stran. (T. Benedikter, 2009).

V roce 1998 rovněž proběhlo obnovení regionální autonomie Skotska a Walesu na základě zákona „o přerozdělení pravomocí“ (zákon o Skotsku, zákon o Severním Irsku a zákon o Walesu). Jedním z hlavních důvodů mohlo být to, že Velká Británie se sice skládá se dvou ostrovů, ale ze čtyř historických národů a každý z nich má jiné kulturní a etnické vlastnosti.

Zejména jazyk má v každém regionu svoji tradici. Statut autonomie znamenal pro daná území větší podporu ve všech ohledech (T. Benedikter, 2009).

Závislost na koruně

- Počet: **3 (Man, Jersey, Guernsey)**
- Počet obyvatel: 253 486 (0,37 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 756,6 km² (0,64 % z celkové rozlohy státu)

Jako britské korunní dependence (území závislá na koruně) se označují Jersey, Man a Guernsey. Jedná se o nezávisle spravované celky, které nejsou součástí Spojeného království ani zámořská území Velké Británie, podléhají ale britské suverenitě. Území jsou vnitřně samosprávná, ovšem pod kontrolou Británie. Britské zákony neplatí na územích automaticky, v praxi ale většinu britské legislativy sdílí. Spojené království pak plně odpovídá za obranu či zahraniční záležitosti (T. Benedikter, 2009).

Britské zámořské území

- Počet: **7 (Anguilla, Bermudy, Britské Panenské ostrovy, Falklandy, Gibraltar, Kajmanské ostrovy, Montserrat)**
- Počet obyvatel: 218 800 (0,32 % z obyvatel státu, citypopulation.de)
- Rozloha: 12 840,5 km² (0,65 % z celkové rozlohy státu)

Jedná se o samosprávná území Spojeného království, přičemž obranné a zahraniční záležitosti spadají do pravomocí Spojeného království. Míra samosprávy u jednotlivých zámořských území se liší.

5.51 SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ

Spojené státy americké se skládají z 50 států, federálního distriktu a jednoho „začleněného“ území (incorporated territory, ostrov Palmyra)⁵⁷. Vedle toho podléhá suverenitě USA dalších pět obydlených nezačleněných území (unincorporated territories) a osm neobydlených nezačleněných území. Mezi nezačleněná (obydlená) území patří: Guam, Americká Samoa, Portoriko, Americké Panenské ostrovy a Severní Mariany. Tato obydlená území mají určitou – v jednotlivých případech dosti odlišnou – míru samosprávy a jejich obyvatelé mají americké občanství. Nezačleněná území nejsou v právní terminologii USA považována za součást území USA, jde o závislá území. Jejich obyvatelstvo není zastoupeno členy s hlasovacím právem v Kongresu USA ani se neúčastní prezidentských voleb (D. Immerwahr, 2016).

⁵⁷ Vedle federálního distriktu a začleněného území jsou faktickými federálními územími také: a) Indiánská území (Indian country) – území a komunity pod společnou jurisdikcí federace a uznaných indiánských kmenů – ty jsou v určitém smyslu autonomní v rámci států, protože právní vztahy mají pouze s federací a pro státy tvoří jakési enklávy cizí jurisdikce – v současnosti (duben 2023 má toto postavení 574 domorodých komunit; b) tzv. „federální enklávy“ (federal enclaves) – federací vlastněné plochy na území států podléhající zvláštní námořní nebo územní jurisdikci USA, nikoliv států (v praxi zejména vojenské základny); c) území tzv. vnějšího kontinentální šelfu (outer continental shelf lands), tj. všechna mořská území USA, která nejsou pod správou federálních států (státy spravují pobřežní moře zpravidla v šířce 3 mil od pobřeží, federace v pásu od 3 do 12 mil).

5.52 SRBSKO

Autonomní provincie

- Počet: **2 (Vojvodina, Kosovo a Metochie)**
- Počet obyvatel: 3 547 544 (41,79 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 88 499 km² (36,72 % z celkové rozlohy státu)⁵⁸

Vojvodina obývaná pestrou směsicí národů bývalé Rakousko-Uherské monarchie je území na severu dnešního Srbska, přičemž zhruba 800 let spadala pod maďarské království. Mírová smlouva v roce 1918 ovšem přidělila území Jugoslávii. Mezi lety 1945 a 1990 měla Vojvodina spolu s Kosovem autonomní statut, který se postupně prohluboval a po roce 1974 měly autonomní oblasti i pravomoci podobné svazovým republikám jugoslávské federace. S příchodem prezidenta Miloševiće byl autonomní statut obou území výrazně redukován, mírně ho ale rozšířil Zákon o určení samostatné působnosti AO Vojvodina z roku 2002 (Zákon o utvrzování nadležnosti Autonomne pokrajine Vojvodine). Autonomní postavení Vojvodiny garantuje i čl. 182, odst. 2 Ústavy Srbské republiky ze dne 22. května 2014, který mj. uvádí, že změna území nebo zrušení autonomní oblasti je možné pouze se souhlasem místního obyvatelstva vyjádřeným v referendu⁵⁹. V etnicky mnohem homogennějším Kosovu se redukce autonomie v roce 1990 setkala s podstatně větším odporem a latentní nespokojenost obyvatelstva vyústila v roce 1997 až do partyzánské války s kampaní, jejíž cílem bylo zajistit Kosovu nezávislost. Konflikt byl ukončen až po zásahu NATO v roce 1999. Do roku 2008, kdy byla vyhlášena Kosovu nezávislost, bylo území spravováno OSN (BBC, 2023). Tento stát funguje zcela nezávisle, vzhledem k odporu Srbska ho ale dosud téměř polovina nezávislých států odmítá mezinárodně-právně uznat. (M. Stojanovic, 2023).

Autonomní město

- Počet: **1 (Bělehrad)**
- Počet obyvatel: 1 685 563 (19,85 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 359,9 km² (0,41 % z celkové rozlohy státu)⁶⁰

⁵⁸ Včetně rozlohy Kosova

⁵⁹ T. Benedikter, 2009

⁶⁰ Včetně rozlohy Kosova

Bělehrad je samostatná administrativní jednotka v Srbsku s vlastní autonomní vládou, která je rozdělena celkem na 17 místních částí. Každá z těchto místních částí má vlastní samosprávu (beograd.rs, 2023)⁶¹. Jde o jednotku, která se neřídí obecným zákonem o obcích, ale je – podobně jako Praha – spravována podle speciálního zákona o hlavním městě. V praxi tedy kombinuje kompetence obecní samosprávy a státní správy na úrovni administrativního distriktu (upravni okrug).

5.53 STŘEDOAFRICKÁ REPUBLIKA

Autonomní obec

- Počet: **1 (Bangui)**
- Počet obyvatel: 812 407 (13,34 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 67 km² (0,01 % z celkové rozlohy státu)

V roce 1960 vyhlásila Středoafriická republika nezávislost na Francii (v období kolonialismu se území jmenovalo Ubangi-Šari podle tamních řek). Hlavní město Bangui má od 10. 12. 2010 statut autonomní obce (*commune autonome / kôta-gbata*), v jejímž čele je také autonomní vláda. Autonomní obec spojuje v jedné jednotce 3 hierarchické úrovně administrativního členění Středoafriické republiky – prefektury, subprefektury a obce (mappr.co, 2023).

5.54 SVATÝ KRYŠTOF A NEVIS

Autonomní ostrov

- Počet: **1 (Nevis)**
- Počet obyvatel: 12 277 (26,01 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2011)
- Rozloha: 93 km² (35,63 % z celkové rozlohy státu)

V roce 1882 se ostrov Nevis stal součástí Svatého Kryštofa a Anguilly (ta se v roce 1971 oddělila, oficiálně 1980). V roce 1967 získal ostrovní stát Svatý Kryštof-Nevis-Anguilla autonomní statut na Spojeném království. Po odtržení Anguilly se pozornost otočila na Nevis, který se snažil chránit své zájmy. Proto během získání nezávislosti Svatého Kryštofa a Nevis

⁶¹ Čl. 188, kap. 7, Ústava Srbské republiky ze dne 8. 11. 2006

na Velké Británii (1983) byla Nevisu udělena široce pojatá samospráva (J. Corbett, 2020)⁶². Vztah mezi Svatým Kryštofem a ostrovem Nevis je v ústavě označen za federaci, tento pojem se dokonce objevuje v oficiálním názvu státu¹. Přesto vnitřní struktura státu mnohem více odpovídá unitárnímu státu s autonomním územím: větší ostrov Sv. Kryštofa nemá, na rozdíl od Nevisu, žádné vlastní zastupitelské orgány a i o záležitostech, které jsou v kompetenci Nevisu, rozhoduje pro Sv. Kryštof společný parlament a vláda. Dle čl. 10, odst. 1b Ústavy Svatého Kryštofa a Nevisu, může ostrov Nevis vyhlásit nezávislost na Svatém Kryštofovi, pokud v místním referendu budou 2/3 voličů hlasovat pro nezávislost. Pokus o získání nezávislosti proběhl v letech 1997–1998, ovšem neúspěšně (BBC, 2022). Asymetrické uspořádání federace se projevuje i tím, že Sv. Kryštof obdobné právo vystoupení z federace nemá.

5.55 SVATÝ TOMÁŠ A PRINCŮV OSTROV

Autonomní oblast

- Počet: **1 (Princův ostrov)**
- Počet obyvatel: 8 778 (4,18 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 142 km² (14,73 % z celkové rozlohy státu)

V roce 1975 získal Svatý Tomáš a Princův ostrov nezávislost poté, co se Portugalsko rozhodlo zbavit se svých koloniálních území. Po změně ústavy v roce 1990 byl povolen vznik opozičních stran. Svatý Kryštof a Princův ostrov jako jeden z prvních afrických států uznával demokratické kroky vládnutí (Constitution of Democratic Republic of Sao Tomé and Príncipe, 2003). V roce 1995 získal Princův ostrov autonomní statut⁶³ (BBC, 2023). Postavení autonomní oblasti (*região autónoma*) bylo následně potvrzeno při revizi ústavy provedené v roce 2002 – ústava nicméně nevymezuje pravomoci regionu, jen odkazuje na to, že se oblast řídí zvláštním zákonem⁶⁴.

⁶² Čl. 100, kap. 10, Ústava Svatého Kryštofa a Nevisu ze dne 23. 6. 1983

⁶³ Čl. 137, odst. 1 Ústavy Republiky Svatého Tomáše a Princova ostrova ze dne 6. 12. 2002

⁶⁴ Čl. 137, odst. 1 Ústavy Republiky Svatého Tomáše a Princova ostrova ze dne 6. 12. 2002

5.56 SÝRIE

Autonomní správa

- Počet: **1 (Autonomní správa východní a severní Sýrie, tzv. „Rojava“)**
- Počet obyvatel: 4 600 000 (21,58 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2019)
- Rozloha: 50 000 km² (27,00 % z celkové rozlohy státu)

Na základě vypuknutí občanské války v roce 2011 byla založena multietnická autonomní vláda v regionu Rojavy (Autonomní správa východní a severní Sýrie). Jejím cílem je dosažení autonomie v demokratické části Sýrie (prosazování práv žen, důraz na životní prostředí, respektování náboženských a kulturních komunit) navzdory tomu, že tato oblast vyvolává silnou kontroverzi a řadu konfliktů (Ch. Wimmer, 2022). Autonomní oblast nemá v současné době žádné oficiální uznání ze strany centrální vlády, i když je do jisté míry tolerována a v dílčích oblastech (zejména vojenských) dokonce s centrální vládou spolupracuje.

5.57 ŠPANĚLSKO

Autonomní region

- Počet: **17 (Andalusie, Aragon, Asturie, Baleárské ostrovy, Baskicko, Extremadura, Galicie, Kanárské ostrovy, Kantabrie, Kastilie – La Mancha, Kastilie a León, Katalánsko, La Rioja, Madrid, Murcia, Navarra, Valencie)**

V roce 1975 proběhl ve Španělsku proces regionalizace – to znamenalo, že do roku 1983 se Španělsko rozdělilo na 17 regionů s určitou mírou autonomie (viz čl. 143, kap. 3, Ústava Španělského království ze dne 27. 12. 1978). V ústavě z roku 1978 dokonce chybí státní forma země (unitární/federativní stát). Dále uvádí, jestliže by došlo k vícero regionům se společnými kulturními, historickými nebo geografickými charakteristikami, musely by si dané regiony (pokud by chtěly mít statut autonomie) rozdělit jednotlivé pravomoci. Španělsko je autonomním rozdělením země světovým unikátem. V roce 1978 bylo pro autonomní rozdělení 50 % Španělů, v roce 1998 více než 70 % s možností případného dalšího rozšíření (T. Benedikter, 2009). Původní plán vytváření autonomních území počítal s tím, že budou existovat dvě kategorie autonomních území (historické regiony, v praxi regiony s jazykově odlišným obyvatelstvem a jasnými historickými tradicemi, a ostatní regiony),

kteře se budou lišit mechanismem vzniku i mírou pravomocí. Jednotlivé kategorie regionů také měly možnost výběru ze seznamu kompetencí, předpokládalo se, že v praxi bude míra autonomie každé oblasti odlišná. V praxi ale vlastně všechny regiony postupně převzaly všechny povolené pravomoci a rozdíly mezi historickými a nehistorickými regiony se ústavními změnami zcela setřely (R. Šnytová, 2022).

Autonomní město

- Počet: **2 (Ceuta, Melilla)**
- Počet obyvatel: 170 521 (0,42 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2021)
- Rozloha: 32,89 km² (0,006 % z celkové rozlohy státu)

Jedná se o jediná dvě evropská území, které sousedí s africkou zemí. Maroko vyhlásilo nezávislost v roce 1956 a několikrát se pokusilo tato dvě města získat. Obě města jsou etnicky rozmanitá s výraznou marockou komunitou. Po přeměně Španělska na „stát autonomií“, které do roku 1983 vyplnily celé evropské území Španělska, zůstala města jako jediné obydlené španělské území mimo nějakou autonomní oblast. V roce 1995 byly pravomoci obou měst posíleny, pravomoci autonomních měst ale zůstávají nižší než je tomu u autonomních regionů (S. Saddiki, 2010)⁶⁵.

5.58 TÁDŽIKISTÁN

Autonomní provincie

- Počet: **1 (Horský Badachšán)**
- Počet obyvatel: 228 900 (2,46 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2020)
- Rozloha: 64 200 km² (45,02 % z celkové rozlohy státu)

Horský Badachšán, provincie Tádžikistánu, se nachází v pohoří Pamír. O provincii mělo v její historii zájem dnešní Rusko, Čína i Afghánistán, původní rozsáhlejší oblast historického Badachšánu byla nakonec mezi tyto státy rozdělena (v Afghánistánu je dodnes Badachšánská provincie, v Číně pak Tádžický⁶⁶ autonomní okres Tcha-š'-kchu-er-kan). V rámci Sovětského

⁶⁵ Čl. 1, odst. 1 španělského organického zákona ze dne 13. 3. 1995

⁶⁶ Jde o Horské Tádžiky, čili etnické skupiny z Badachšánu, které tádžicky vůbec nemluví

svazu se v roce 1925 stal Horský Badachšán autonomní oblastí (resp. Tádžické sovětské socialistické republiky). Zmatků po rozpadu Sovětského svazu se Horský Badachšán snažil využít k vyhlášení nezávislosti, během krvavé občanské války, ve které si z oblasti udělaly základnu opoziční síly snažící se svrhnout postsovětskou vládu, se ale tohoto požadavku vzdal a spokojil se s pokračováním autonomie. Po následných rozporech se od vyhlášení nezávislosti ovšem ustoupilo (H. Kreutzmann, 2002). V současné době lze autonomní statut zrušit pouze se souhlasem zastupitelstva Horského Badachšánu (viz čl. 83, kap. 7, Ústava Tádžické republiky ze dne 6. 11. 1994, vč. změn ve dnech 26. 9. 1999 a 22. 6. 2003). Pravomoci regionu určuje tádžický parlament, souhlas badachšánského parlamentu je nutný pouze ke změnám hranic.

5.59 TANZANIE

Poloautonomní provincie

- Počet: **1 (Zanzibar)**
- Počet obyvatel: 1 889 773 (3,06 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 2 462 km² (0,26 % z celkové rozlohy státu)

Na konci 19. století obsadili Němci oblast Tanganiky a založili východoafrický stát. Ve stejném období obsadili Britové zanzibarské ostrovy a přiměli místního sultána akceptovat jejich protektorát. Po 1. sv. válce dobyli Britové společně s Jihoafričany Německou východní Afriku. Tanganika získala nezávislost v roce 1961 a stala se součástí Commonwealthu. V roce 1963 vyhlásil nezávislost také Zanzibar⁶⁷. V roce 1964 se prezidenti těchto území spojili a podepsali „akt o unii“⁶⁸. Na základě tohoto kroku byla vytvořena nová republika – Tanzanie (spojení slov TAN – Tanganika a ZAN – Zanzibar). Zanzibar si ale udržel autonomní statut ve vnitřních záležitostech a v otázce rozpočtu (nemůže provádět úplnou hospodářskou politiku), zůstal také zachován úřad zanzibarského prezidenta a místní parlament a vláda (v Tanganice tyto funkce převzaly společné orgány). Projevy nespokojenosti Zanzibaru s údajně nízkou mírou autonomie se projevují sporadicky od roku 1984, kdy se Zanzibar obával z nízké míry autonomie a případné hrozby unitární formy státu. Není jasné, jak dlouho bude mít Zanzibar zájem být součástí Tanzanie (T. Benedikter, 2009). Autonomní statut Zanzibaru má některé

⁶⁷ Zanzibarský zákon ze dne 3. 12. 1963, kap. 55

⁶⁸ Čl. 22, odst. 4 Zákona o unifikaci Tanganiky a Zanzibaru ze 25. 4. 1964

atypické znaky, které jsou spíše charakteristické pro federaci: např. ústava vyjmenovává kompetence společného státu, zatímco Zanzibaru přísluší všechny ostatní; pro změny zásadních parametrů společného státu je nutný souhlas 2/3 poslanců parlamentu zvolených za „Pevninskou Tanzanii“ i 2/3 členů zvolených na Zanzibaru, apod⁶⁹.

5.60 TOKELAU

Souostroví Tokelau už je zmíněno na str. 66, je to z toho důvodu, že na straně č. 66 je o Tokelau pojednáváno o vztahu k Novému Zélandu. Právě tři zdroje (anglická, portugalská wikipedie a agentura Anadolu Agency), které slouží k výzkumu této diplomové práce, považují Tokelau pod správu Nového Zélandu. Dva zdroje (francouzská a ruská wikipedie) naopak pojednávají o Tokelau jako autonomním společenství skládající se ze tří ostrovů (Atafu, Fakaofu a Nukunonu). Proto je v této práci Tokelau popsáno ve dvou případech.

Autonomní společenství

- Počet: **3 (Atafu, Fakaofu, Nukunonu)**

Co se týče těch Atafu, Fakaofu a Nukunonu: jde o domorodé vesnice, vedené náčelníky. Až do počátku 21. století prakticky neexistovaly na Tokelau nějaké společné zákonodárné a výkonné orgány a dodnes fakticky platí, že vesnice mají právo přijímat vlastní zákony upravující jejich každodenní život a novozélandské právo platí pouze tam, kde bylo rozšířeno zvláštním zákonem. Vzhledem k tomu jsou občas tyto komunity označovány za autonomní, v praxi jde ale o tradiční obecní samosprávu.

5.61 TRINIDAD A TOBAGO

Autonomní ostrov

- Počet: **1 (Tobago)**
- Počet obyvatel: 60 874 (4,58 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2011)
- Rozloha: 300 km² (5,85 % z celkové rozlohy státu)

⁶⁹ Viz Ústava Tanzanie (Spojené republiky) z roku 1977 s dodatky do roku 2005

Souostrovní stát Trinidad a Tobago získal v roce 1962 nezávislost na Velké Británii, v roce 1976 se prohlásil za republiku. Od 30. let 20. století se začali objevovat jedinci, kteří lobovali za získání autonomního statutu pro ostrov Tobago. Důvodem bylo zlepšení námořní a pozemní komunikace, lepší vzdělání, lepší sociální péče včetně zdravotnické. S dalšími roky se objevovali další až vznikla proautonomní hnutí, která se snažila upozornit na nerovnost mezi Trinidaňany a Tobogánci. V roce 1980 byla Tobagu autonomie skutečně poskytnuta (L. Luke, 2010)⁷⁰. Současná ústava Trinidadu a Tobaga obsahuje pouze články o zřízení parlamentu na Tobagu, veškeré organizační podrobnosti i stanovení kompetencí nechává na prováděcích zákonech⁷¹. Tobago House of Assembly Act pak vyjmenovává 33 oblastí odpovědnosti parlamentu na Tobagu (a zároveň 11 oblastí, ve kterých parlament není oprávněn rozhodovat).

5.62 UKRAJINA

Autonomní republika

- Počet: **1 (Krym)**
- Počet obyvatel: 1 934 630 (4,43 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 26 081 km² (4,32 % z celkové rozlohy státu)

V roce 1783 došlo k obsazení Krymu Ruským impériem. Během občanské války 1917–1920 vytvořili Rusové Krymskou autonomní sovětskou socialistickou republiku (ASSR). V průběhu 2. sv. války na chvíli Krym obsadili Němci, v roce 1944 bylo území dobyto zpět. Už během války byla výrazně redukována etnická pestrost území: v květnu 1944 byli z Krymu deportováni Tataři, v červnu 1944 Řekové, Arméni a Bulhaři. K 25. 6. 1946 byla autonomní republika zrušena zcela, stala se z ní (neautonomní) oblast Ruské federace. V únoru 1954 byla tato oblast v rámci SSSR přesunuta z Ruské SFSR do Ukrajinské SSR. V průběhu rozpadu SSSR došlo k obnovení Krymské ASSR (26. 2. 1991), tentokrát ale v rámci Ukrajiny, a část místních politických představitelů se neúspěšně pokoušela území od Ukrajiny úplně odtrhnout, případně je převést zpět pod svrchovanost Ruska. Plná ukrajinská kontrola byla obnovena až v průběhu roku 1995. V roce 2014 propukly na jihu a východě země proruské protesty,

⁷⁰ Tzv. Tobago House of Assembly – Zákon č. 37 z roku 1980

⁷¹ Čl. 141A Ústavy Republiky Trinidad a Tobago

které Rusko využilo k tomu, aby „své“ bývalé území uzmullo zpět. Ještě téhož roku proběhla anexe Krymu (G. Uehling, 2015).

5.63 UZBEKISTÁN

Autonomní republika

- Počet: **1 (Karakalpakstán)**
- Počet obyvatel: 1 948 500 (5,52 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 166 594 km² (37,11 % z celkové rozlohy státu)

Jako autonomní entita byl Karakalpakstán vytvořen v rámci sovětského Ruska v roce 1925 jako autonomní oblast, na autonomní republiku byl povýšen v roce 1932. V roce 1936 se stal Karakalpakstán autonomní sovětskou socialistickou republikou. Po rozpadu Sovětského svazu se Karakalpakstán stal autonomní republikou (v úředních názvech ale jen „republika“, slovo autonomní se nepoužívá) Uzbekistánu. Kromě vlastní vlády má autonomie i svůj soudní systém. V 90. letech byla do té doby spíše formální autonomie široce rozšířena. Karakalpakstán byl uznán za „suverénní republiku“ pod ochranou Uzbekistánu, přičemž bylo výslovně určeno, že „vzájemné vztahy mezi Republikou Uzbekistán a Republikou Karakalpakstán se, v mezích Ústavy Republiky Uzbekistán, řídí smlouvami a dohodami sjednanými Republikou Uzbekistán a Republikou Karakalpakstán“ (čl. 75 ústavy)⁷². Karakalpakstán rovněž obdržel právo na od Uzbekistánu na základě celostátního referenda (T. Benedikter, 2009)⁷³. Podle zpravodajské agentury Reuters (2022) se v současnosti projednávají změny Ústavy Uzbekistánu, které se měly týkat také autonomního statutu a práva odtržení. Tento proces se setkal na karakalpacké straně se silným odporem do této chvíle (duben 2023) není ukončen.

Autonomní město

- Počet: **1 (Taškent)**
- Počet obyvatel: 2 862 420 (8,12 % z obyvatel státu, citypopulation.de, 2022)
- Rozloha: 334 km² (0,07 % z celkové rozlohy státu)

⁷² Shodná formulace je vložena i do 1. článku ústavy Karakalpacké republiky z roku 1993

⁷³ Čl. 74, kap. XVII, Ústava Uzbeké republiky ze dne 8. 12. 1992

V roce 1917 byl Taškent jmenován hlavním městem Turkestánské autonomní sovětské socialistické republiky. Po rozpadu Sovětského svazu se stal hlavním městem Uzbekistánu (Tashkent Hotels, 2023). Dnes je jednou ze čtrnácti administrativně-teritoriálních jednotek Uzbekistánu se zvláštním statutem (K. Bektemirov, 2001). Postavení města Taškent v uzbeckém administrativním systému je podobné postavení ostatních hlavních měst států „považovaných“ za autonomní.

6 Zpřesnění definice klasifikace autonomních území

Předchozí kapitola č. 5 obsahuje kompletní výčet všech území, kterým byl minimálně jedním sledovaným zdrojem přikládán autonomní statut. Na základě jejich základních údajů včetně informací nutných k vyjasnění správního statutu území, bude tato kapitola sloužit k diskusi sporných či hraničních případů, zároveň budou vyhodnocena všechna území, která lze považovat za autonomní.

Pro přehlednost byly vytvořeny dvě tabulky. Jedna tabulka vyjadřuje ta území, která nelze z určitých důvodů považovat za území s autonomním statutem, rovněž obsahuje odůvodnění, proč není autonomní statut možný (viz seznam příloh). Celkem se jedná o 128 území ze 425 (ze seznamu sledovaných zdrojů), která jsou sporná či nejistá, co se autonomního statutu týče. Těch důvodů a příčin je hned několik.

Za území s autonomním statutem nelze považovat města, jelikož se jedná o hierarchicky vyšší administrativní funkce měst, která jsou poměrně často obcemi a vyššími administrativně-správními jednotkami v jednom (např. v případě České republiky obec a kraj nebo v případě Srbska obec a administrativní distrikt). Pravomoci hlavních měst obvykle překračují pravomoci měst, ale nepřekračují pravomoci vyšší administrativních jednotek, se kterými jsou sjednoceny (např. Praha má vyšší pravomoci než ostatní obce v České republice, ale nemá vyšší pravomoci než kraj). Tím pádem dané případy nesplňují podmínku autonomního statutu. V seznamech se poměrně často objevují proto, jelikož se sami autonomními označují a poměrně často se slovo „autonomie“ vyskytuje v názvech měst, tím ale chtějí vyjádřit, že mají jiné pravomoci než obyčejné obce, ale fakticky nesplňují podmínku základní kritérium vyšších pravomocí spojené hierarchicky vyšší územní složce. Zřídka se v seznamech autonomních území objevují i území typu enkláv, různých bezcelních zón nebo podobných území (území složená z jednoho nebo několika málo sídel, kde např. zvláštní daňový režim nebo zvláštní celní režim řeší jejich odlehlou polohu). V tomto případě nedává legislativa příslušným státům žádné zvýhodnění proti zbytku státu, spíše se jedná o kompenzace za jejich ztíženou polohu.

Dalším zvláštním případem jsou státy, které fungují jako fakticky státy s autonomními útvary, ale tento vztah mezi centrální mocí a mocí autonomních útvarů prohlašují za federaci

(nejviditelnější případ u Sv. Kryštofa a Nevisu a u Ruska – v tomto případě pojem „autonomní stát“ je totožný s pojmem „asymetrická federace“). Pro účely této práce je dána přednost klasifikaci, jak to prohlašuje samotný stát, tzn., že pokud by existoval stejný typ vztahu jaký je mezi Nevisem a zbytkem státu i někde jinde a neprohlašoval se za federaci, byl by zařazen mezi autonomní území. Pokud se ovšem označují za federaci, tak je u klasifikace dána přednost znění jejich ústavy (případ Ruska je do jisté míry specifický v tom, že jednotlivé subjekty federace nemají fakticky, na základě místních politických podmínek, svobodu rozhodování). Fakticky stejný případ je i Irák, ve kterém sice existuje jediný region (kurdský), ale pouze v důsledku toho, že nebyla dokončena federalizace zbytku území. Pokud by došlo k provedení, byl by Kurdistan jeden z několika regionů Irácké federace. Čili byla opět dána přednost formálnímu popsání formy státu v ústavě, která ten vztah prohlašuje za federativní. Podobně bylo postupováno také v případech, kdy federální jednotky používají označení „autonomní“ (př. Komory, které se skládají ze 3, resp. 4 federálních jednotek). S federacemi je ještě spojen problém týkající se označování členských subjektů federace za autonomní, i když nemají žádná nadstandartní práva vůči zbytku federace (území hlavních měst Buenos Aires či Ciudad de Mexico, kanadské teritoriální území Nunavut – „autonomní“ jakožto synonymum pro samosprávnost).

Ukázalo se, že pro účely definice pojmu „autonomního území“ je výrazná kolize v chápání území za autonomní a za zámořské (většina zámořských území by splňovala zároveň definici autonomního území). Proto bylo potřeba najít jednoznačné kritérium, jestli považovat všechna zámořská území zároveň za autonomní, nebo je rozdělit do dvou kategorií – v tomto případě rozhodlo právní hledisko – byl respektován právní statut území z hlediska ústavy státu (tzn., pokud ústava států, které mají zámořská území, prohlašuje zámořská území za integrální součást státu, tak došlo k posouzení, zda mají vyšší pravomoci než zbytek státu; v případě území, která nejsou považována za přímou nebo integrální součást státu (typicky USA a Velká Británie a jejich zámořská území), se k nim pojem „autonomie“ nevztahuje – není totiž možné posoudit, zda mají vyšší pravomoci než jiné hierarchicky stejně postavené správní jednotky daného státu, když součástí daného státu z právního hlediska vůbec nejsou). V tomto případě není úplně jasná klasifikace Dánska, v jehož případě je příslušnost Grónska a Faerských ostrovů k dánskému území čistě formální. Na druhou stranu jde o něco jasnější případ než je situace Nizozemska, u něhož můžeme považovat formální odlišení Nizozemska jako ústavní země

a Nizozemského království jako subjektu mezinárodního práva za pouhou právní kličku, kterou bylo dosaženo formálního zrovnoprávnění zámořských území, aniž by cokoliv změnilo na dosavadní formě vztahů mezi evropskou a americkou částí (podrobněji popsáno v podkapitole Nizozemska na str. 63).

Čtvrtým problematickým bodem všech možných definic je, zda posuzovat území a jejich správní postavení podle faktického stavu (jak jsou jejich pravomoci reálně vykonávány), nebo které podléhají právnímu řádu (některá území neovládají fakticky ty státy, ve kterých autonomní území leží – např. Krym na Ukrajině, Kosovo v Srbsku). Pro upřesnění definice pojmu „autonomie“ byla použita varianta, jež podléhá právnímu řádu. Díky tomu zůstávají v seznamu i některé fakticky neexistující územní jednotky, minimálně po dobu než budou formálně urovnány vztahy mezi původním suverénem území a jejich současnými faktickými správci. Pod tuto kategorii ještě spadá speciální podkategorie autonomních území, které fakticky existují, uplatňují určité pravomoci, ale nemají žádnou oporu v místních zákonech. Buď se jedná o povstalecká území – např. Podněstří, které funguje jako autonomní území, ale ze správního hlediska vůbec neexistuje; nebo Rojava – povstalci ovládaná část území, jejichž cílem není území odtrhnout od státu, ale přetvořit na určitý stupeň autonomie.

Podobně jako u neuznaných států (nebo de facto existujícím, ale neuznaným autonomním územím) jsou ještě evidovány fakticky existující komunity, ale regulovány jiným způsobem než státním právem (viz Atarašiki-mura, Rebelská zapatistická obec). Jedná se o situaci, kdy jsou vytvořeny paralelní struktury vedle státních nezávisle na daném státě.

Dalším praktickým problémem bylo, jak se postavit případům, kdy nižší hierarchická jednotka převezme úplně funkce vyšší hierarchické jednotky, ale stále pod stejným názvem (etiopské woredy). Woredy (speciální woredy) mají fakticky funkci zón a byly by považovány za autonomní, pouze tehdy, pokud by se přejmenovaly, aniž by změnily pravomoci. Vzhledem k tomu považujeme za účelné takovéto jednotky za autonomní nepovažovat.

Neúplně vyřešeným problémem je otázka, jestli uznávat nebo neuznávat autonomie na nižším stupni hierarchického členění státu (pokud by se objevilo území státu složeného např. ze tří hierarchických členění, které by se dalo považovat za autonomní a dané území

by bylo na úrovni druhého stupně hierarchického členění, stále by mělo nižší pravomoci než kterákoli administrativní jednotka prvního stupně). Rozhodli jsme se respektovat možnost existence autonomních jednotkách na nižších hierarchických úrovních, s výjimkou případů, kdy se jedná o pouhé převzetí pravomocí administrativních jednotek vyšších hierarchických úrovní (viz již diskutovaný případ speciální wored v Etiopii). V níže položené tabulce je uvedeno, jaký stupeň hierarchického členění má každé autonomní území.

Samostatnou pozornost si zaslouží i případy, kdy autonomní jednotky fakticky vyplňují celé území státu. V tomto případě nelze postupovat zcela konzistentně. Jistě nelze mít námitky proti uznání takových autonomních útvarů, pokud vznikaly postupně a nemají totožné pravomoci jako například Španělsko. Na druhou stranu se domníváme, že případy, kdy je jednorázově celé území státu rozděleno na administrativní jednotky, které jsou označovány jako autonomní, ale naprosto se neliší ve svých pravomocech (jako je například Madagaskar), protože od počátku platilo, že všechny autonomní provincie měly stejné pravomoci, tudíž nesplňovaly základní kritérium – jednotlivá území nemají vyšší pravomoci, které reagují na odlišnost od zbytku státu. Ani tímto způsobem však není možné rozhodnout všechny případy (například Bolívie, kde jsme se přiklonili k uznání autonomie departmentů).

Výše popsané nedostatky, kvůli kterým nemohla být některá území považována za autonomní, vedou k našemu návrhu zpřesnění definice autonomních území takto:

„Autonomní území jsou integrální součástí státu, které mají na základě legislativy nebo mezinárodních smluv vzhledem ke specifickým geografickým podmínkám (odlehlost, rozdílná struktura obyvatelstva, dopravní nepřístupnost, odlišná historie, ...) vyšší pravomoci než ostatní administrativní jednotky na stejné hierarchické úrovni, pokud stát neoznačuje toto zvláštní uspořádání za federaci.“

Přehled území, která takhle zpřesněnou definici splňují je obsahem tabulky č. 2 v seznamu příloh.

Ze seznamu autonomních území, který byl inspirován sledovanými zdroji, splňuje definici autonomního území celkem **297 území** (ze 425, tj. **69,9 %**; z toho je **92 území prvního**

stupně hierarchické úrovně, **44** území **druhého stupně**, **30** území na **rozmezí druhého a třetího stupně**⁷⁴ a **131** území **třetího stupně**) ve 33 státech světa.

Ve 277 případech (z celkových 297 uznaných, tj. 93,3 %) autonomních území lze identifikovat jako územní autonomii (ke změně statutu není potřebný souhlas autonomního útvaru). Pouze k 18 územím byl udělen statut politické autonomie (tzn. o změně míry autonomie rozhoduje samotný autonomní útvar). Sporná situace v rozdělení typu autonomie je u území Nachičevanska a Abcházka.

Pouze sedm autonomních území je vyhlášeno na základě mezinárodní dohody (Hong Kong, Macao, Ålandy, Severní Irsko, Trentsko – Horní Adiže, Nová Kaledonie a Zanzibar). Hong Kong a Macao nemají jakožto jediné dvě čínské oblasti socialistický režim. Ålandy byly uznány finskou autonomií na základě dohody, jejíž součástí byla podmínka o zachování švédského úředního jazyka. V případě Severního Irsku je klíčová Velkopáteční dohoda, která znemožňuje zrušení zvláštního postavení Severního Irsku jednostranným rozhodnutím. Díky Nouméaské smlouvě má Nová Kaledonie možnost vyhlášení případné nezávislosti na základě referenda (v posledních letech několikrát bez úspěchu). U Nachičevanska i Adžarska, stejně jako v předchozím případě, není jasné, zda se jedná o autonomii založenou na mezinárodní dohodě či nikoliv. U řeckého Athosu taktéž visí otazník nad mezinárodní smlouvou.

Pouze 20 autonomních území nemá jednoznačnou etnicko-kulturní odlišnost vůči centrální části státu. Téměř ¾ autonomií má jednoznačnou odlišnost, která se může být způsobena vlivem odlehlosti, rozdílné struktury obyvatelstva, dopravní nepřístupnosti nebo odlišnou historií. Zbytek autonomních území se liší pouze částečně.

Co se týče oddělitelnosti autonomních území od hlavní části státu, tak ve většině případech se jedná o ostrovní části země (89,6 %), s výjimkou ázerbajdžánského Nachičevanska (exkláva obklopena Íránem a Arménií) a španělské Ceuty a Melilly (města v Maroku).

⁷⁴ Příklad autonomních okresů v Indii

Pouze na čtyřech územích probíhá nebo je veden konflikt s centrální mocí, který je svým způsobem aktuální. Nejaktuálnějším případem je poloostrov Krym vzhledem k probíhající rusko-ukrajinské válce. Další neutuchající situace je v Kosovu, které je považováno za území, které je fakticky ovládáno separatistickým státním útvarem (stejná situace v Abcházku). Posledním územím, kde je vyhrcořenější situace je autonomní území Bougainville, kde je veden spor z konce 90. let 20. století. Následky jsou promítány do současnosti vzhledem k nárokům místních pro vyhlášení určitého stupně nezávislosti. Zbytek autonomních území není v žádném, nebo pouze v částečném konfliktu.

Největší podíl plochy autonomního území vzhledem k celkové rozloze státu, vyjímaje departmentů v Bolívii a regionů ve Španělsku, jelikož tato území vyplňují celé území státu (v případě Španělska prakticky celé území státu), má Grónsko (97,99 %) a Horský Badachšán (45,02 %). V kategorii největšího podílu populace vzhledem k celkovému počtu obyvatel státu (opět kromě departmentů v Bolívii a regionů ve Španělsku) mají srbské autonomie Kosovo s Metochií a Vojvodina (21,18 %, resp. 20,61 %).

7 Závěr

Hlavní myšlenkou práce bylo seznámit veřejnost s problematikou autonomních území, vysvětlit daný pojem a na základě vybraných neoficiálních seznamů autonomních území vytvořit přehled autonomních území existujících v roce 2023. Každému území, které se alespoň jednou objevilo minimálně v jednom sledovaném zdroji, byla věnována zvláštní pozornost – identifikace základních údajů, včetně stručné charakteristiky jednotlivých území nutné k vyjasnění správního statutu území vedoucí ke zpřesnění definice pojmu „autonomní území“.

Práce porovnávala celkem 425 potenciálních autonomních území z osmi veřejně dostupných zdrojů v několika mezinárodních jazycích pro lepší objektivitu a vyšší vzorek výzkumu. Pro lepší přehlednost byla vytvořena tabulka, která se zabývala kompletním seznamem a počtem jednotlivých území ze sledovaných zdrojů. Další tabulky byly zpracovány pro kompletní přehled všech území ze sledovaných zdrojů, ať už se jedná o sporná území, jež nesplňují podmínky vedoucí k uznání za autonomní území, tak také seznam území, jež daná kritéria splňují. Tabulka, kde jsou evidována území, která lze považovat za autonomní, je obohacena o několik typů kategorií pro případná vzájemná porovnání mezi jednotlivými autonomními územími.

Z celkového počtu 425 potenciálních autonomních území bylo po zpřesnění definice pojmu „autonomní území“ celkem evidováno 297 území (tj. 69,9 %), která splňují potřebná kritéria pro tento statut. Celková suma autonomních území rovněž zahrnuje území různých stupňů hierarchického členění (1. až 3.). První stupeň hierarchického členění je základní administrativní jednotkou, zbylé stupně jsou považovány za nižší administrativní postavení v rámci jednotlivých zemí.

Součástí práce bylo také získat odpovědi na výchozí hypotézy z kapitoly č. 2.

První hypotézou byl výrok, že pojem „autonomie“ nemá jasně danou definici. Vzhledem k dostupné odborné literatuře lze konstatovat, že neexistuje shoda mezi odborníky, co všechno lze za autonomní území považovat. S touto hypotézou úzce souvisí hypotéza

č. 2, která se zabývá otázkou, zda existuje shoda mezi autory v seznamu autonomních území. Neexistence jasně dané definice, která by nastolila jednoznačná pravidla pro jejich určení, dopomáhá ke zmatečnému určování jednotlivých autonomních území. Z celkově osmi sledovaných zdrojů, které nabízejí potenciální seznamy těchto území je až nepochopitelný rozdíl mezi jednotlivými zdroji v počtu území považovaných za statut autonomie (33–369).

Hypotéza č. 3 se zabývá možnými typy autonomního členění – územní versus politická. V tomto případě byla hypotéza, která předpokládala převahu územní autonomie nad politickou, správná. Více než 93 % autonomních území je územního typu, nikoli politického.

Hypotézu č. 4, že jednotlivé autonomie usilují o zvýšení svých pravomocí a mají obecně konfliktní vztahy s centrální mocí, nelze na základě našeho výzkumu tuto hypotézu potvrdit ani vyvrátit. Nicméně zdá se, že výrazně převažují případy klidné koexistence autonomie s ústřední vládou.

Poslední hypotéza se věnovala otázce, zda se autonomie od svého centrálního území zpravidla liší v etnicko-kulturní oblasti. Dvacet autonomních území nemá jednoznačnou etnicko-kulturní odlišnost od zbytku území, dalších 54 území se liší pouze v částečné míře. Přes 74 % autonomních území se liší od svého centrálního území v etnicko-kulturní oblasti.

Závěrem lze tedy konstatovat, že vzhledem ke sledovaným zdrojům můžeme 297 světovým území považovat za autonomní, což lze definovat takto:

„Autonomní území jsou integrální součástí státu, které mají na základě legislativy nebo mezinárodních smluv vzhledem ke specifickým geografickým podmínkám (odlehlost, rozdílná struktura obyvatelstva, dopravní nepřístupnost, odlišná historie, ...) vyšší pravomoci než ostatní administrativní jednotky na stejné hierarchické úrovni, pokud stát neoznačuje toto zvláštní uspořádání za federaci.“

Existuje možnost, že výčet 297 autonomních území není kompletní, jelikož tato práce neporovnávala všechna světová území, ale vzorek z osmi dostupných zdrojů v několika mezinárodních jazycích.

8 Summary

The main idea of the thesis was to introduce to the issue of autonomous territories to the public, explain the concept and based on selected unofficial lists of autonomous territories, to create an overview of the autonomous territories existing in 2023. Each territory that appeared at least once in at least one of the monitored sources was given special attention – the identification of basic data, including a brief description of each territory necessary to clarify the administrative status of the territory leading to a more precise definition of the term "autonomous territory".

The work compared a total of 425 potential autonomous territories from eight publicly available sources in several international languages for better objectivity and a larger research sample. For better clarity, a table was created that dealt with the complete list and number of each territory from the surveyed sources. Additional tables were created for a complete overview of all territories from the monitored sources, whether it is disputed territories that do not meet the conditions leading, both the disputed territories that do not meet the conditions leading to recognition as an autonomous territories and the list of territories that meet the criteria. The table where territories that can be considered autonomous are recorded is supplemented by several types of categories for possible comparisons between individual autonomous territories.

From the total number of 425 potential autonomous territories, a total of 297 territories (i.e. 69.9 %) have been registered as meeting the necessary criteria for this status, following the refinement of the definition of 'autonomous territory'.

In conclusion, we can therefore conclude that, given the resources surveyed, 297 of the world's territories can be considered autonomous, which can be defined as follows:

"Autonomous territories are integral parts of the state, which, based of legislation or international treaties, have higher powers than other administrative units at the same hierarchical level due to specific geographical conditions (remoteness, different population

structure, inaccessibility to transport, different history, ...), unless the state designates this special arrangement as a federation".

9 Seznam použitých zdrojů

AA (2019): 121 autonomous regions in 40 countries [online]. [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/121-autonomous-regions-in-40-countries/1563764>

ABUZA Z., LISCHIN L. (2020): The Challenges Facing the Phillipines' Bangsamoro Autonomous Region at One Year. *Special Report*. Washington, DC: United States Institute of Peace. **468**, 28 s. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep24906>

ACHTENBERG, E. (2007): Community Organizing and Rebellion: Neighborhood Councils in El Alto, Bolivia. *Planners Network* [online]. 2007-07-22 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://www.plannersnetwork.org/2007/07/community-organizing-and-rebellion-neighborhood-councils-in-el-alto-bolivia/>

AL TAHHAN, Z. (2017): Hamas and Fatah: How are the two groups different? *Al Jazeera* [online]. 2017-10-12 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/features/2017/10/12/hamas-and-fatah-how-are-the-two-groups-different>

ANTHIAS, P. (2019): Rethinking territory and property in indigenous land claims. *Elsevier*. Durham: Department of Geography, Durham University. S. 268-278. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2019.09.008>

ANTHIAS, P. (2022): The Pluri-Extractivist State: Regional Autonomy and the Limits of Indigenous Representation in Bolivia's Gran Chaco Province. *Journal of Latin American Studies*. Cambridge: University Press. **54**, s. 125-154. DOI:10.1017/S0022216X21000997

ANTHIAS, P., HOFFMANN, K. (2020): The making of ethnic territories: Governmentality and counter-conducts [online]. [cit. 2022-12-22]. Dostupné z: [The making of ethnic territories: Governmentality and counter-conducts - ScienceDirect](https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0959632320300000)

ARVANITIS, Y. (2017): Decentralization in Guinea-Bissau. *Africa Economic Brief*. African Development Bank Group. **8**(2). Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/319037631> Decentralization in Guinea-Bissau

BAENA, S. (2015): La autonomía de las Entidades Territoriales Indígenas. *Revista Digital de Derecho Administrativo*. Bogota: Universidad Externado de Colombia. **13**, s. 99-133. DOI: <https://doi.org/10.18601/21452946.n13.07>.

BALDI, B. (2020): Exploring Autonomism: Asymmetry and New Developments in Italian Regionalism. *Revista d'estudis autonòmics i federals*. Bologna: University of Bologna. **32**, s. 15-44. DOI: <https://doi.org/10.2436/20.8080.01.52>.

BASTA, K. (2021): *The Symbolic State: Minority Recognition, Majority Backlash, and Secession in Multinational Countries*. Québec: McGill-Queen's University Press. 272 s. ISBN 978-0-2280-0806-4.

BBC (2012): Regions and territories: Nagorno-Karabakh [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/3658938.stm

BBC (2018): Sao Tome and Principe country profile [online]. 2018-05-18 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-africa-14093493>

BBC (2022): St Kitts and Nevis profile – Timeline [online]. 2022-10-04 [cit. 2023-03-01] Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-20033469>

BBC (2023): Kosovo profile [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-18328859>

BBC (2023): South Ossetia profile [online]. [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-18269210>

BELARUS TRAVEL (2023): Minsk – the History of the Belarusian Capital [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://belarus-travel.com/minsk/>

BENEDIKTER, T. (2009): *The World's Modern Autonomy Systems: Concepts and Experiences of Regional Territorial Autonomy*. Bolzano: EURAC Research. 305 s. ISBN 978-1-84331-730-2.

BEOGRAD (2001–2023): Discover Belgrade [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.beograd.rs/en/discover-belgrade/>

BERGAMASCO, C. (2019): Germany's Helgoland island calls for legislative changes to support its pioneering role in sustainability and zero-emission ambition. *Greening the Islands* [online]. 2019-05-01 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <http://www.greeningtheislands.net/index.php/2019/05/01/germanys-helgoland-island-calls-for-legislative-changes-to-support-its-pioneering-role-in-sustainability-and-zero-emission-ambition/>

BERNHARDT, R. (1987): *Encyclopedia of Public International Law*. Amsterdam: Elsevier Science Publishers B. V. 559 s. ISBN 0-444-86241-2.

BERTRAND, J. (2019): Indonesia: 'Special autonomy' for Aceh and Papua. *Forum of Federations*. Ottawa. 21 s. ISSN 1922-5598.

BIBLIOTECA DEL CONGRESO NACIONAL (2007): Reforma Constitucional que Establece los Territorios Especiales de Isla de Pascua y Archipiélago Juan Fernandez [online]. [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20071001104310/http://www.bcn.cl/leyes/pdf/original/263040.pdf>

BLEIBERG, L. (2020): Residents of Campione d'Italia are used to their quirky status, which stretches back more than a millennium. However, the future of this Italian corner of Switzerland is in doubt. *BBC* [online]. 2020-05-19 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z:

<https://www.bbc.com/travel/article/20200517-campione-ditalia-an-italian-town-surrounded-by-switzerland>

BORMAN, C. (2005): *Het Statuut voor het Koninkrijk*. Deventer: Kluwer. 231 s. ISBN 9013028632.

BTI: Madagascar Country Report 2022 [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://bti-project.org/en/reports/country-report/MDG>

BUDAPEST (1995–2018): Information about Budapest [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: https://www.budapest.com/city_guide/general_information/information_about_budapest.en.html

CALONZO, A. (2012): Govt, MILF agree to create ‘Bangsamoro’ to replace ARMM. *GMA Network* [online]. 2012-10-07 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.gmanetwork.com/news/topstories/nation/277218/govt-milf-agree-to-create-bangsamoro-to-replace-armm/story/>

CARTWRIGHT, M (2021): Portuguese Macao. *World History Encyclopedia* [online]. 2021-06-21 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Portuguese_Macao/

CITY POPULATION (1998–2023): Country Statistics: City Population [online]. Dostupné z: <https://www.citypopulation.de/>

CNN (2001): The Palestinian government [online]. 2001-04-05 [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2001/WORLD/meast/04/05/palestinian.explainer/index.html>

CONNELL, J.: „We are not ready“: colonialism or autonomy in Tokelau [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.um.edu.mt/library/oar/bitstream/123456789/21071/1/%27We%20are%20not%20ready%27%20colonialism%20or%20autonomy%20in%20Tokelau%20-%20The%20case%20of%20non-sovereignty-pt12.PDF>

CONSTITUTING AMERICA (2023): Territories of the United States [online]. [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://constitutingamerica.org/territories-of-the-united-states-guest-essayist-daniel-a-cotter/>

CORBETT, J. (2020): Territory, islandness, and the secessionist imaginary: Why do very small communities favour autonomy over integration? *Nations and Nationalism*. **26**(4), s. 1087–1103. DOI: <https://doi.org/10.1111/nana.12597>

DANMARKS HISTORIEN: Færøernes historie [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/faeroeerne/>

DEL CAMPO, E., REINÓN, S. M. (2022): Decentralisation or Recentralisation in Bolivia? Autonomous Territorial Entities and Intergovernmental Relations in a Decentralised State [online]. 2022-08-31 [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11115-022-00653-6>

DINATALE, M. (2014): La Constitución de 1994: una reforma que cambió la política. *La Nación* [online]. 2014-08-22 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.lanacion.com.ar/politica/la-constitucion-de-1994-una-reforma-que-cambio-la-politica-nid1720805/>

DUMIENSKI, Z. (2017): Political Survival and Economic Development in Microstates: The Cases of Liechtenstein, the Cook Islands and Niue [online]. [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://researchspace.auckland.ac.nz/bitstream/handle/2292/36867/whole.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

DURHAM UNIVERSITY (2023): Dr Penelope Anthias [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.durham.ac.uk/staff/penelope-f-anthias/>

EL-AFFENDI, A. (2023): The Darfur conflict revisited: Lessons un-learned. *Al Jazeera* [online]. 2023-02-26 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/opinions/2023/2/26/the-darfur-calamity-revisited-lessons-un-learned>

ENCYCLOPEDIA PRINCETONIENSIS (2023): Autonomy [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://pesd.princeton.edu/node/236>

EUROPEANA: Mount Athos [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.europeana.eu/en/exhibitions/the-silk-and-the-blood/mount-athos>

FARNEUBUN, P., KORWA, J. (2020): Autonomy and the economy in Papua. *Policy Forum* [online]. 2020-09-22 [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.policyforum.net/autonomy-and-the-economy-in-papua/>

FAROE ISLANDS (2019): History of the Faroe Islands [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.faroeislands.fo/the-big-picture/history/>

FIALA, Z., ZPĚVÁK, A., JONÁKOVÁ, T., NOVOTNÝ, V. (2015): *Evropská veřejná správa*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 544 s. ISBN 978-80-7452-110-2.

FŇUKAL, M. (2013): *Politická geografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 80 s. ISBN 978-80-244-3900-6.

GEOHISTORY (2015): South Ossetia: Old Territory, New Problems [online]. [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://geohistory.today/south-ossetia/>

GHANEA, N., XANTHAKI, A. (2004): *Minorities, Peoples And Self-determination*. Boston: Martinus Nijhoff Publishers. 352 s. ISBN 978-90-04-14301-2

GOBLE, P. (2018): Iranian Influence in Nakhchivan: Impact on Azerbaijani-Armenian Conflict. *The Jamestown Foundation* [online]. 2018-07-10 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://jamestown.org/program/iranian-influence-in-nakhchivan-impact-on-azijani-armenian-conflict/>

GONZALEZ, M. (2015): Indigenous Territorial Autonomy in Latin America: An Overview. *Latin American and Caribbean Ethnic Studies*. Toronto: York University. **10**(1), s. 10-36.

DOI:[10.1080/17442222.2015.1034438](https://doi.org/10.1080/17442222.2015.1034438)

GREGOIRA, P. (2019): Zapatista Indigenous Autonomous Zones Threatened by Militarisation. *Sydney Criminal Lawyers* [online]. 2019-07-13 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z:

<https://www.sydneycriminallawyers.com.au/blog/zapatista-indigenous-autonomous-zones-threatened-by-militarisation/>

GRIFFITH ASIA INSIGHT (2021): The Torres Strait Treaty, a journey of Islander autonomy [online]. 2021-02-11 [cit. 2023-03-24]. Dostupné z:

<https://blogs.griffith.edu.au/asiainsights/the-torres-strait-treaty-a-journey-of-islander-autonomy/>

HABERLE, S. (2009): Juan Fernandez Islands. *Encyklopedia of Islands* [online]. Canberra: Australian National University. 507-509 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://openresearch-repository.anu.edu.au/bitstream/1885/54272/2/01_Haberle_Juan_Fernandez_Islands_2009.pdf

HANNAN, A. (2009): Rotumans in Australia: [Paper in special issue: Australia and the Pacific Islands: A Neighbourhood with Histories. Quanchi, Max (ed.)]. *Informit* [online]. 2009-01-01 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z:

<https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/ielapa.201003042>

HARPER, M. (2013): Somalia: Whose Country Is It, Anyway? *The Fletcher School of Law and Diplomacy* [online]. Medford: Tufts University. **37**(1), s. 161-166. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z:

https://static1.squarespace.com/static/579fc2ad725e253a86230610/t/57ec7e9fd1758e495873cbed/1475116710506/Harper_37-1.pdf

HARSONO, D., YUANJAYA, P. (2020): Special Autonomy and Poverty in Special Region of Yogyakarta. *International Conference on Social Sciences and Economic Development 2020*.

HAYAT, J. (2016): Pakistan's Relations with Azad Kashmir and GilgitBaltistan: Recognising Internal Self-Determination-A Way Forward. *European Academic Research*. **3**(12), s. 12815-12830. ISSN 2286-4822.

HENDERS, J. S. (2013): *Territoriality, Asymmetry, and Autonomy: Catalonia, Corsica, Hong Kong, and Tibet*. New York: Palgrave Macmillan. 277 s. ISBN 978-0-230-10582-9.

HENDRYCH, D. (2003): *Správní věda: teorie veřejné správy*. Praha: ASPI Publishing. 196 s. ISBN 80-86395-86-3.

HISTORY (2023): Mexico City (Distrito Federal) [online]. 2019-12-09 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.history.com/topics/latin-america/distrito-federal>

HOFFMANN, K. (2021): Ethnogovernmentality: The making of ethnic territories and subjects in Eastern DR Congo. *Geoforum*. Denmark & Belgium: University of Copenhagen, Ghent University. s. 251-267. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2019.10.002>

HOWARD, A., RENSEL, J. (1997): Rotuma. *Fiji in Transition*. Suva: School of Social and Economic Development, The University of the South Pacific. S. 153-177. ISBN 9820103339.

CHOUHRY, S. (2008): *Constitutional Design for Divided Societies: Integration or Accommodation?* New York: Oxford University Press. 400 s. ISBN 978-0-19-953541-5.

ICELDS (2017–19): Ethnicity and territorial autonomies [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.icelds.org/2018/01/31/ethnicity-and-territorial-autonomies/>

IMEON ENERGY (2023): Energetická soběstačnost [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://imeon-energy.cz/autonomie-ekonomiky/energeticka-sobestacnost/>

IMMERWAHR, D. (2016): The Greater United States: Territory and Empire in U.S. History. *Diplomatic History*. **40**(3), s. 373–391. DOI: <https://doi.org/10.1093/dh/dhw009>

INVEST KOREA (2020): Jeju Special Self-Governing Province [online]. [cit. 2023-02-13].

Dostupné z: <https://www.investkorea.org/jj-en/cntnts/i-1489/web.do>

ISEAS – YUSOF ISHAK INSTITUTE (2020): 2021/123 “The Second Amendment to Papua’s Special Autonomy Law and the Recentralization of Power to Jakarta” by Made Supriatma [online]. [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.iseas.edu.sg/articles-commentaries/iseas-perspective/2021-123-the-second-amendment-to-papuas-special-autonomy-law-and-the-recentralization-of-power-to-jakarta-by-made-supriatma/>

JANGIZ, K. (2021): Kurdistan Region’s population growth rate lower than Iraq: statistics office. *Rudaw* [online]. 2021-11-03 [cit. 2023-02-11]. Dostupné z:

<https://www.rudaw.net/english/kurdistan/03112021>

JAPARIDZE, A. M., PLATE, CH. K., LEBANIDZE, B., ASATIANI, N. (2009): *Causes of War Prospect for Peace*. Tbilisi: Konrad-Adenauer-Foundation. 237 s. ISBN 2345632456.

JEFFREY, A. (2006): Building state capacity in post-conflict Bosnia and Herzegovina: The case of Brčko District. *Political Geography*. Newcastle: The School of Geography, Politics and Sociology, The University of Newcastle. **25**(2), s. 203–227. DOI:

<https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2005.11.003>

JENSEN, Ø. (2020): The Svalbard Treaty and Norwegian Sovereignty. *Arctic Review on Law and Politics*. Calgary: Faculty of Law, University of Calgary. **11**, s. 82-107. DOI:

<http://dx.doi.org/10.23865/arctic.v11.2348>

Kapesní atlas světa s lexikonem států (2005). Ostfildern: Falk Verlag. 247 s. ISBN 80-7309-339-1.

KATEDRA GEOGRAFIE: Politická geografie [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z:

<https://geography.upol.cz/kgg-pog>

KEIL, S. (2013): Building a Federation within a Federation: The Curious Case of the Federation of Bosnia and Herzegovina. *L'Europe en Formation*. **369**, s. 114–125. DOI: <https://doi.org/10.3917/eufor.369.0114>

KOKKINIDIS, T. (2022): Mount Athos: A Monastic Community Where Time Stands Still. *Greek Reporter* [online]. 2022-12-20 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://greekreporter.com/2022/12/20/mount-athos-monastic-community/>

KORTMANN, C. A. J. M.(2005): *Constitutioneel recht*. Deventer: Kluwer. 583 s. ISBN 9026838662.

LACK, C. (1963): The Story of Cape York Peninsula [online]. [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/15094896.pdf>

LAGO, I. (2021): *Handbook on Decentralization, Devolution and the State*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited & Northampton: Edward Elgar Publishing, Inc. 400 s. ISBN 978-1-83910-327-8.

LAU, B. (2019): The Philippines: Peace talks and autonomy in Mindanao. *The Global Network on Federalism and Devolved Governance*. Ottawa: Forum of Federations. **35**, s. 3-19. ISSN 1922-5598.

LEE, D., COTT, V. (2001): Explaining Ethnic Autonomy Regimes in Latin America. *Studies in Comparative International Development*. **35**(4), s. 30-58. ISSN 0039-3606.

LIŠČÁK, V., FOJTÍK, P (1996): *Státy a území světa*. Vyd. 1. Praha: Libri. 935 s. ISBN 80-85983-07-9.

LOPÉZ, P., GUERREIRO, G. L. (2018): *Movimientos indígenas y autonomías en América Latina: escenarios de disputa y horizontes de posibilidad*. Buenos Aires: CLASCO. 315 s. ISBN 978-987-1497-93-5.

LYONS, K. (2019): Bougainville referendum: region votes overwhelmingly for independence from Papua New Guinea. *The Guardian* [online]. 2019-12-11 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2019/dec/11/bougainville-referendum-region-votes-overwhelmingly-for-independence-from-papua-new-guinea>

MADRY, C., KACZMAREK-KHUBNAIA, J. (2016): Historical Determinants of Regional Divisions of Georgia and their Implications for Territorial Governance. *Quaestiones Geographicae*. Poznań, Poland: Insitute of Socio-Economic Geography and Spatial Managment. **35**(2), s. 131-139. DOI: <https://doi.org/10.1515/quageo-2016-0021>

MALLOY, H. T., SALAT, L. (2021): *Non-Territorial Autonomy and Decentralization: Ethno-Cultural Diversity Governance*. New York: Routledge. 288 s. ISBN: 978-1-003-03931-0.

MAPPR (2023): Prefectures of the Central African Republic [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.mappr.co/counties/central-african-republic-prefectures/>

MAREŠ, J., MAREŠ, J. (2014): Autonomie dospívajícího jedince: složitý proces, nejistý výsledek [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/51296957.pdf>

MASSEY, S., BAKER, B. (2009): Comoros: External Involvement in a Small Island State. *Chathamhouse.org* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/Research/Africa/0709comorospp.pdf>

MAURITIUS ATTRACTIONS (2008–2023): Rodrigues Island - Country Guide [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://mauritiusattractions.com/rodrigues-island-i-37.html>

MGSOG (2017): Study on Migration Routes in the East and Horn of Africa [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://i.unu.edu/media/migration.unu.edu/publication/4719/Somalia-Migration-Profile.pdf>

MICHÁLKOVÁ, V. (2012): *Ekonomická autonomie obcí*. Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

MINSTER, CH. (2019): The History of Buenos Aires. *ThoughtCo* [online]. 2019-08-19 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/the-history-of-buenos-aires-2136353>

MOMSEN, D. J., NIDDRIE, L. D., TOLSON, R. (2023): History of Antigua and Barbuda. *Britannica* [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Association-of-Caribbean-States>

MONUINA, K. (2000): Niue Island: Initial National Communion. *United Nations Framework Convention on Climate Change* [online]. 2000-05-18 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://unfccc.int/sites/default/files/resource/Niue%20INC.pdf>

Nakhchivan Autonomous Republic [online]. Dostupné z: https://nakhchivan.preslib.az/en_a1.html

NATIONALIA (2007–2023): Bangsamoro [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.nationalia.info/profile/64/bangsamoro>

NATIONALIA (2021): Quebec Inuit seek to achieve autonomy through “self-determination process” [online]. 2021-01-19 [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.nationalia.info/new/11369/quebec-inuit-seek-to-achieve-autonomy-through-self-determination-process>

NDR (2022): Wie Helgoland wieder deutsch wurde [online]. 2022-03-07 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.ndr.de/geschichte/chronologie/Wie-Helgoland-nach-dem-Zweiten-Weltkrieg-wieder-deutsch-wurde,helgolandrueckgabe101.html>

NEW ZEALAND HISTORY (2021): Cook Islands achieves self-government: 4 August 1965 [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://nzhistory.govt.nz/cook-islands-achieve-self-government>

NIMNI, E. (2005): *National Cultural Autonomy and its Contemporary Critics*. Vyd. 1. New York: Routledge. 240 s. ISBN 0-415-24964-3.

O'DRISCOLL, D., BASER, B. (2019): Independence Referendums and Nationalist Rhetoric: the Kurdistan Region of Iraq. *Third World Quarterly*. Londýn: Taylor & Francis Group. **40**(11), s. 2016-2034. DOI: 10.1080/01436597.2019.1617631

O'LEARY, A. C. (2002): The Kurds of Iraq: Recent History, Future Prospect. *Middle East Review of International Affairs* [online]. **6**(4), s. 17-29. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/meria/olc02_01.pdf

PARK, Ch. (2018): Toward Justice in History: Achievements and Challenges on the Seventieth Anniversary of Jeju 4.3. *S/N Korean Humanities*. The Institute of the Humanities for Unification. **4**(2), s. 15-37. ISSN 2384-0668.

PAVLÍČEK, V. et al. (1998): *Ústavní právo a státopěda: I. díl Obecná státopěda*. Praha: Linde. 369 s. ISBN 80-7201-141-3.

PEDERSEN, T. (2021): The politics of research presence in Svalbard. *The Polar Journal*. Londýn: Francis & Taylor Group. **11**(2), s. 413-426. DOI: 10.1080/2154896X.2021.1883900

PIKULICKA-WILCZEWSKA, A., SAKWA, R. (2015): Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives. Bristol: E-International Relations. 276 s. ISSN 2053-8626.

POLITICKÝ SLOVNÍK (2023): Autonomie [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <http://www.politicky-slovník.cz/mezinarodni-vztahy/autonomie/>

POURTAUBORDE, A. (2023): How is France Divided Administratively? *Cultural World* [online]. [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.culturalworld.org/how-is-france-divided-administratively.htm#comments>

PRŮCHA, P., POMAHAČ, R. (2002): *Lexikon – správní právo*. Ostrava: Jiří Motloch – Sagit. 483 s. ISBN 80-7208-314-7.

RAPID TRANSITION ALLIANCE (2023): Rojava in Syria – growing local democracy and defending ecology in the midst of conflict [online]. 2019-10-01 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.rapidtransition.org/stories/rojava-in-syria-growing-local-democracy-and-defending-ecology-in-the-midst-of-conflict/>

REPUBLIC OF MAURITIUS (2020): About Rodrigues [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://govmu.org/EN/Pages/rodrigues.aspx>

REUTERS (2022): Uzbekistan scraps plans to curb Karakalpak autonomy after protest [online]. 2022-07-03 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/protests-break-out-uzbek-autonomous-region-over-constitution-reform-plan-2022-07-02/>

REYES, A. (2019): The Evolution of Local Governance in Mexico City: Pursuing Autonomy in a Growing Region. *Institute on Municipal Finance and Governance*. Toronto: University of Toronto. **25**, s. 1-13. ISSN 1927-1921.

REYES, M. R. (2013): Crime, Street Vendors and the Historical Downtown in Post- Giuliani Mexico City. *Semantic Scholar* [online]. 2013-06-04 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.semanticscholar.org/paper/Crime%2C-Street-Vendors-and-the-Historical-Downtown-Reyes/fc5b352f122bdc25fe4a3796ae097ce95f02fe81?p2df>

RUSSELL, M. (2015): Russia's constitutional structure: Federal in Form, Unitary in Function. *European Parliamentary Research Service*. 20 s. ISBN 978-92-823-8022-2.

SADDIKI, S. (2017): Ceuta and Melilla Fences: a EU Multidimensional Border? *World of Walls: The Structure, Roles and Effectiveness of Separation Barriers*. Cambridge: Open Book Publishers. s. 57-82. DOI: [10.11647/OBP.0121.04](https://doi.org/10.11647/OBP.0121.04)

SEJONG CITY: History of Sejong [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z:

https://www.sejong.go.kr/eng/sub01_0201.do

SILVER, Ch. (2008): *Planning the Megacity: Jakarta in the Twentieth Century*. Vyd. 1. New York: Routledge. 272 s. ISBN 978–0–203–70001–3.

SMOLÍKOVÁ, K. (2006): Cizí jazyky v předškolním vzdělávání. *Metodický portál RVP.CZ* [online]. 2006-05-23 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z:

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/569/CIZI-JAZYKY-V-PREDSKOLNIM-VZDELAVANI.html>

SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIÉ (2017): Autonomie [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z:

<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Autonomie>

SOKHENG, V. (2008): Decree creates three new provinces. *The Phnom Penh Post* [online]. 2008-12-31 [cit. 2023-02-14]. Dostupné z:

<https://www.phnompenhpost.com/national/decrees-creates-three-new-provinces>

SPITZER, J. A., SELLE, P. (2020): Is non-territorial autonomy bad for indigenous rights? Exploring the 'territorialisation' of Sámi power in Norway. *International Journal on Minority and Group Rights*. Bergen: University of Bergen. S. 1-24.

DOI: <https://doi.org/10.1163/15718115-BJA10009>

STAIKULESCU, R. A. (2012): Special Status of Bucharest. *Portal of Croatian scientific and professional journals – HRČAK*. Constanta, Romania: University Ovidius, Faculty of Law, Administrative Sciences and Sociology. s. 695-704. Dostupné z: <https://hrcak.srce.hr/130595>

STOJANOVIC, M. (2023): Serbian President Claims 'Nine More Kosovo Recognition Withdrawals'. *Balkan Insight* [online]. 2023-01-05 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z:

<https://balkaninsight.com/2023/01/05/serbian-president-claims-nine-more-kosovo-recognition-withdrawals/>

SUKSI, M. (2011): *Sub-State Governance through Territorial Autonomy: A Comparative Study in Constitutional Law of Powers, Procedures and Institutions*. Berlín: Springer-Verlag. 718 s. ISBN 978-3-642-20047-2.

SVATOŇ, J., FILIP, J. (2011): *Státověda*. Vyd. 5. Praha: Wolters Kluwer. 400 s. ISBN 978-80-7357-685-1.

SZALAI, L. (2022): A Quick Guide to the Indigenous People of Panama. *Central America* [online]. 2022-06-01 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.centralamerica.com/experiencing/travel/indigenous-people-of-panama/>

ŠNYTOVÁ, R. (2022): *Vybrané politickogeografické aspekty regionální autonomie ve Španělsku*. Olomouc. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

TASHKENT HOTELS (2003–2023): History [online]. [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://www.tashkent-hotels.com/tashkent/history.htm>

THE INDIAN EXPRESS (2019): Jammu & Kashmir Reorganisation Bill passed by Rajya Sabha: Key takeaways [online]. 2019-08-05 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://indianexpress.com/article/india/jammu-kashmir-bifurcation-ladakh-union-territory-key-takeaways-from-reorganisation-bill-article-370-amit-shah-5880177/>

THE KOREA HERALD (2012): Sejong City to open Sunday [online]. 2012-06-28 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20120628001115>

THE STAR (2022): Indonesia inaugurates three new autonomous regions; provinces in country now stands 37 [online]. 2022-11-12 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.thestar.com.my/aseanplus/aseanplus-news/2022/11/12/indonesia-inaugurates-three-new-autonomous-regions-provinces-in-country-now-stands-37>

TKACIK, M. (2008): Characteristics of Forms of Autonomy. *International Journal on Minority and Group Rights*. Nacogdoches: Stephen F. Austin State University. **15**, s. 369-401. DOI: 10.1163/157181108X332668

TOMANOVÁ, J., SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, A. (2009). *Správní právo*. Olomučany: Albert. 138 s. ISBN 978-80-7326-161-0.

TRAVEL TO ARMENIA (2020): History of Yerevan [online]. [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://traveltoarmenia.am/history-of-yerevan/>

UNDP (2019): Province D'Ituri: Analyse Provinciale des Matrices de Fragilité [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/cd/UNDP-CD--publication-Province-de--Ituri-M.-OK.pdf>

UNIBZ: Thomas Benedikter [online]. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://www.culturalheritage.unibz.it/thomas-benedikter/>

UNPO (2011): Chittagong Hill Tracts: Commission Rejects Bangladesh Criticism [online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.unpo.org/article/13113>

UNPO (2018): Chittagong Hill Tracts [online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://unpo.org/members/7867>

URSE, C. (2007): Transnistria: Prospects for a Solution. *George C. Marshall* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.marshallcenter.org/de/node/1087>

VERTÉSY, L., LEMANGO, T. (2022): Comparison of local governments in Hungary and Ethiopia. *De iurisprudencia et iure publico*. Budapest: National University of Public Service. **8**(1-2), s. 62-75. ISSN 1789-0446.

WELLER, M., WOLFF, S. (2005): *Autonomy, Self-governance and Conflict Resolution: Innovative approaches to institutional design in divided societies*. New York: Routledge. 292 s. ISBN 0-415-33986-3.

WIMMER, CH. (2022): Rojava's Difficult Transformation. *Rosa Luxemburg Stiftung* [online]. 2022-09-16 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.rosalux.de/en/news/id/46966/rojavas-difficult-transformation>

WOLTERS, S. (2005): Is Ituri on the Road to Stability? An update on the current security situation in the district. *Africaportal.org* [online]. 2005-05-01 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.africaportal.org/publications/is-ituri-on-the-road-to-stability-an-update-on-the-current-security-situation-in-the-district/>

WORDSWORTH, M. (2013): Patrolling the short hop from PNG to Australia. *News* [online]. 2013-08-14 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2013-08-15/wordsworth-patrolling-the-short-hop-from-png-to-australia/4886290>

WORLD AUTONOMIES (2022): *Autonomy Arrangements in the World* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.world-autonomies.info/>

YIU, A. (2008): Atarashikimura: The Intellectual and Literary Contexts of a Taishō Utopian Village. *Japan Review*. Tokio: Sophia University. 20, s. 203–230. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/25791324>

Yogyakarta: Universitas Negeri Yogyakarta. 10 s. DOI: 10.4108/eai.27-11-2020.167286

Prameny

Aboriginal and Torres Strait Islander Act 2005 [online]. Dostupné z:

<https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/79773/85946/F605997544/AUS79773%202019.pdf>

Aboriginal and Torres Strait Islander Commission Act 1989 No. 150 of 1989 - SECT 145

[online]. Dostupné z: [http://www8.austlii.edu.au/cgi-](http://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/num_act/aatsica1989478/s145.html)

[bin/viewdoc/au/legis/cth/num_act/aatsica1989478/s145.html](http://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/num_act/aatsica1989478/s145.html)

Act 1/1995 Of March 13, Statute Of Autonomy Of Ceuta [online]. Dostupné z:

<https://www.global-regulation.com/translation/spain/1462785/act-1-1995-of-march-13%252c-statute-of-autonomy-of-ceuta.html>

Act No. 0095 of 17 March 1995 on the autonomous Republic of Crimea [online]. Dostupné z:

https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_isn=44909&p_lang=en

Act on Autonomy of Åland [online]. Dostupné z:

<https://finlex.fi/en/laki/kaannokset/1991/en19911144.pdf>

Act on Greenland Self-Government [online]. Dostupné z:

https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_isn=110442

An Act Providing for an Organic Act for the Autonomous Region in Muslim Mindanao

[online]. Dostupné z: https://lawphil.net/statutes/repacts/ra1989/ra_6734_1989.html

Antigua and Barbuda's Constitution of 1981 [online]. Dostupné z:

https://www.constituteproject.org/constitution/Antigua_and_Barbuda_1981.pdf?lang=en

Argentina's Constitution of 1853, Reinstated in 1983, with Amendments through 1994

[online]. Dostupné z:

https://www.constituteproject.org/constitution/Argentina_1994.pdf?lang=en

Autonomy Statute for the Regions of the Atlantic Coast of Nicaragua Law No. 28 [online].

Dostupné z: <https://www.calpi-nicaragua.com/wp-content/uploads/2022/04/The-Autonomy-Statute-Law-No-28.pdf>

Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətini ləğv etmək haqqında [online].

Dostupné z: <https://e-qanun.az/framework/6783>

Bolivia (Plurinational State of)'s Constitution of 2009 [online]. Dostupné z:

https://www.constituteproject.org/constitution/Bolivia_2009.pdf

Bosnia and Herzegovina's Constitution of 1995 with Amendments through 2009 [online].

Dostupné z:

https://www.constituteproject.org/constitution/Bosnia_Herzegovina_2009.pdf?lang=en

Comoros's Constitution of 2018 [online]. Dostupné z:

https://www.constituteproject.org/constitution/Comoros_2018.pdf?lang=en

Constituição da República da Guiné-Bissau [online]. Dostupné z:

<https://www.wipo.int/wipolex/en/text/196260>

Constitution (Basic Law) of the Republic of South Ossetia [online]. Dostupné z:

<https://advocatetamoy.com/2022/03/31/constitution-basic-law-of-the-republic-of-south-ossetia/>

Constitution (Basic Law) of the Republic of Tajikistan [online]. Dostupné z:

<https://faolex.fao.org/docs/pdf/taj127450E.pdf>

Constitution of Nakhichevan Autonomous Region of 29 December 1998 [online]. Dostupné z:

https://ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&p_isn=89957&p_count=97036

Constitution of Republika Srpska [online]. Dostupné z: [https://rai-](https://rai-see.org/php_sets/uploads/2015/08/constitution-of-RS-en.pdf)

[see.org/php_sets/uploads/2015/08/constitution-of-RS-en.pdf](https://rai-see.org/php_sets/uploads/2015/08/constitution-of-RS-en.pdf)

Constitution of the Autonomous Republic of Abkhazia [online]. Dostupné z:

<https://www.matsne.gov.ge/en/document/view/4716521?publication=8>

Constitution of the Azerbaijan Republic [online]. Dostupné z:

https://www.servat.unibe.ch/icl/aj00000_.html

Constitution of The Federation of Bosnia and Herzegovina [online]. Dostupné z:

https://web.archive.org/web/20020301141803/http://www.ohr.int/print/?content_id=5907

Constitution of the Italian Republic [online]. Dostupné z:

https://www.senato.it/documenti/repository/istituzione/costituzione_inglese.pdf

Constitution of the People's Republic of China [online]. Dostupné z:

<http://www.npc.gov.cn/englishnpc/constitution2019/201911/1f65146fb6104dd3a2793875d19b5b29.shtml>

Constitution of the Republic of Armenia [online]. Dostupné z:

<https://www.president.am/en/constitution-2015>

Constitution of the Republic of Fiji [online]. Dostupné z:

<https://www.laws.gov.fj/Home/information/constitutionoftherepublicoffiji>

Constitution of The Republic of Karakalpakstan [online]. Dostupné z:

<https://karakalpakstan.uz/en/page/show/27>

Constitution of the Republic of Moldova [online]. Dostupné z:

<https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/41173/119453/F1236260695/MDA41173%20Eng%202003.pdf>

Constitution of the Republic of Uzbekistan [online]. Dostupné z:

<https://constitution.uz/en/clause/index#item6>

Constitutional Law of Georgia on the Autonomous Republic of Adjara [online]. Dostupné z: <https://constitution.parliament.ge/uploads/masalebi/Const-Law-of-Georgia-on-the-Aut-Adjara-en.pdf>

Constituiton of Democratic Republic of São Tomé and Príncipe [online]. Dostupné z: <https://constitutions.unwomen.org/en/countries/africa/~media/9da26454c543438d9d1dfd-f89125210a.ashx>

Cook Islands Amedment [online]. Dostupné z: https://cook-islands.tradeportal.org/media/cook%20island%20amenmdent%20act_merged.pdf

Decision of the Council of the League of Nations on the Aaland Islands including Sweden's Protest [online]. Dostupné z: <https://tamilnation.org/selfdetermination/21aaland.htm>

Declaration of Principles on Interim Self-Government Arrangements [online]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20021115183950/http://knesset.gov.il/process/docs/oslo_eng.htm

Ethiopian Constitution [online]. Dostupné z: https://www.africa.upenn.edu/Hornet/Ethiopian_Constitution.html

Finland's Constitution of 1999 with Amendments through 2011 [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Finland_2011.pdf?lang=en

Home Rule Act of the Faroe Islands [online]. Dostupné z: <https://www.government.fo/en/the-government/the-home-rule-act/>

Hungary's Constitution of 2011 [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Hungary_2011.pdf

Chapter 3. The Federal Structure [online]. Dostupné z: <http://www.constitution.ru/en/10003000-04.htm>

Indigenous and Tribal Populations Convention, 1957 (No. 107) [online]. Dostupné z:
https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:13100:0::NO::P13100_COMMENT_ID:2221517

Iraq's Constitution of 2005 [online]. Dostupné z:
https://www.constituteproject.org/constitution/Iraq_2005.pdf?lang=en

Israeli-Palestinian Interim Agreement on the West Bank and the Gaza Strip [online].
Dostupné z:
https://web.archive.org/web/20021115180646/http://knesset.gov.il/process/docs/heskemb_eng.htm

KATEDRA GEOGRAFIE: Politická geografie [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z:
https://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/polgeo_seznam_statu_2008.pdf

Law No. 21 of 2001, On Special Autonomy for the Papua Province [online]. Dostupné z:
<https://www.refworld.org/docid/46af542e2.html>

Law of The Republic of Moldova of December 23, 1994 No. 344-XIII [online]. Dostupné z:
<https://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=3287>

Local Government in Uzbekistan [online]. Dostupné z:
https://web.worldbank.org/archive/website00504/WEB/PDF/CH9_UZBE.PDF

Local Government of Antigua and Barbuda [online]. Dostupné z:
https://www.commonwealthgovernance.org/countries/americas/antigua_and_barbuda/local-government/

LOI n° 2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles (1) [online]. Dostupné z:
<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000028526298/2023-04-08/>

LOI n° 2015-991 du 7 août 2015 portant nouvelle organisation territoriale de la République (1) [online]. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000030985460>

Madagascar's Constitution of 2010 [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Madagascar_2010.pdf?lang=en

Mexico's Constitution of 1917 with Amendments through 2015 [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Mexico_2015.pdf?lang=en

New Zealand's Constitution of 1852 with Amendments through 2014 [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/New_Zealand_2014.pdf?lang=en

Nicaragua's Constitution of 1987 with Amendments through 2014 [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Nicaragua_2014.pdf?lang=en

Niue Amendment Act 2007 [online]. Dostupné z: <https://legislation.govt.nz/act/public/2007/0071/latest/whole.html>

Norfolk Island Act 1913 (NO. 15, 1913) [online]. Dostupné z: https://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdb/au/legis/cth/num_act/nia1913151913185/

Norfolk Island Act 1979 [online]. Dostupné z: https://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdb/au/legis/cth/num_act/nia1979158/

Norfolk Island reform [online]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20160827025545/http://regional.gov.au/territories/norfolk_island/reforms/index.aspx

Norfolk Island Act 1979 [online]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2004A02035>

Nunavut Act [online]. Dostupné z: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/n-28.6/page-1.html#h-369719>

Organic Law on Peace -Building in Bougainville-Autonomous Bougainville Government and Bougainville Referendum 2002 [online]. Dostupné z: http://www.paclii.org/pg/legis/consol_act/olopibbgabr2002969/

Politisk organisering [online]. Dostupné z: <https://www.lokalstyre.no/politisk-organisering.459813.no.html>

Portugal 1976 (rev. 2005) [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Portugal_2005?lang=en

Portugal's Constitution of 1976 with Amendments through 2005 [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Portugal_2005.pdf

Reforma constitucional que establece los territorios especiales de Isla de Pascua y Archipiélago Juan Fernández [online]. Dostupné z: <https://www.bcn.cl/historiadela ley/historia-de-la-ley/vista-expandida/5301/>

Republic Act No. 11054 [online]. Dostupné z: <https://www.officialgazette.gov.ph/downloads/2018/07jul/20180727-RA-11054-RRD.pdf>

Romania's Constitution of 1991 with Amendments through 2003 [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Romania_2003.pdf?lang=en

Saint Kitts and Nevis's Constitution of 1983 [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/St_Kitts_and_Nevis_1983.pdf?lang=en

Serbia's Constitution of 2006 [online]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Serbia_2006.pdf?lang=en

Smlouva o fungování Evropské unie [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

Somaliland Administrative Law: an overview [online]. Dostupné z: http://www.somalilandlaw.com/administrative_law.html

Special Act On The Establishment Of Jeju Special Self-Governing Province And The Development Of Free International City [online]. Dostupné z: <https://www.global-regulation.com/law/korea/644685/special-act-on-the-establishment-of-jeju-special-self-governing-province-and-the-development-of-free-international-city.html>

Staatsteil mit Autonomie (Dänemark) wird unabhängiger Staat [online]. Dostupné z: <https://www.sudd.ch/event.php?lang=en&id=fo011946>

Statues of Canada 2005: Chapter 27 [online]. Dostupné z: <https://www.parl.ca/DocumentViewer/en/38-1/bill/C-56/royal-assent/page-4>

Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden [online]. Dostupné z: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0002154/2017-11-17>

Texto de ley No. 28, "Estatuto de autonomía de las regiones de la costa Caribe de Nicaragua [online]. Dostupné z: <http://legislacion.asamblea.gob.ni/normaweb.nsf/b92aaea87dac762406257265005d21f7/ad835620b6bb306062580180059df9d?OpenDocument>

The Barbuda Local Government Act [online]. Dostupné z: <https://faolex.fao.org/docs/pdf/ant176344.pdf>

The Constitution (Amedment) (Tobago Self-Government) Bill, 2020 [online]. Dostupné z: <https://www.heliconiafoundation.com/resources/Documents/Policy%20Papers/HFYP%20Legal%20Opinion%20Tobago%20Autonomy%20Bill%20.pdf>

The Constitution of Greece [online]. Dostupné z:

<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/001-156%20aggliko.pdf>

The Constitution of India [online]. Dostupné z:

https://legislative.gov.in/sites/default/files/COI_English.pdf

The Constitution of Saint Christopher and Nevis [online]. Dostupné z:

http://www.oas.org/juridico/PDFs/mesicic4_kna_const_stkitts.pdf

The Constitution of The Islamic Republic of Pakistan [online]. Dostupné z:

https://na.gov.pk/uploads/documents/1333523681_951.pdf

The Constitution of The Republic of Somaliland [online]. Dostupné z:

<https://www.refworld.org/pdfid/4bc581222.pdf>

The Constitution of the Republic of the Philippines [online]. Dostupné z:

<https://www.officialgazette.gov.ph/constitutions/1987-constitution/>

The Constitution of The Republic of Trinidad and Tobago [online]. Dostupné z:

<https://rgd.legalaffairs.gov.tt/Laws2/Constitution.pdf>

The Jammu and Kashmir Reorganization Act , 2019 [online]. Dostupné z:

<https://egazette.nic.in/WriteReadData/2019/210407.pdf>

The Path to Self Government [online]. Dostupné z: <https://nunatsiavut.com/path-to-self-government/>

The Rodrigues Regional Assembly Act 2001 [online]. Dostupné z: <https://aceproject.org/ero-en/regions/africa/MU/Rodrigues%20Regional%20Assembly%20Act%202001.pdf>

The Rodrigues Regional Assembly Act 2001 [online]. Dostupné z:
<https://www.eisa.org/pdf/Mau2001RegionalAssembly.pdf>

The Spanish Constitution [online]. Dostupné z:
<https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionINGLES.pdf>

The Statute Of The Autonomous Province Of Vojvodina [online]. Dostupné z:
<https://www.skupstinavojvodine.gov.rs/Strana.aspx?s=statut&j=EN>

The Svalbard Treaty [online]. Dostupné z:
<https://www.jus.uio.no/english/services/library/treaties/01/1-11/svalbard-treaty.xml>

The Union of Tanganyika and Zanzibar Act, 1964 (Act No. 22 of 1964) [online]. Dostupné z:
<https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/11127>

Tobago House of Assembly Act [online]. Dostupné z:
<https://agla.gov.tt/downloads/laws/25.03.pdf>

Tokelau Act 1948 [online]. Dostupné z:
<https://www.legislation.govt.nz/act/public/1948/0024/latest/whole.html#DLM248009>

Tokelau Government [online]. Dostupné z:
<https://www.tokelau.org.nz/Tokelau+Government.html>

Tokelau Act 1948 [online]. Dostupné z:
<https://www.legislation.govt.nz/act/public/1948/0024/latest/whole.html#DLM247585>

Undang-undang Republik Indonesia No. 11 Tahun 2006 Tentang Pemerintahan Aceh [online].
Dostupné z: <https://peraturan.bpk.go.id/Home/Details/40174/uu-no-11-tahun-2006>

Undang-undang Republik Indonesia No. 21 Tahun 2001 Tentang Otonomi Khusus Bagi Provinsi Papua [online]. Dostupné z: <https://peraturan.bpk.go.id/Home/Details/44901/uu-no-21-tahun-2001>

Ústava autonomní oblasti Bougainville z roku 1994 [online]. Dostupné z: <http://www.paclii.org/pg/constitution-bougainville-2004.html>

WIKIPEDIA (2022): Anexo: Áreas autónomas por país [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: https://es.wikipedia.org/wiki/Anexo:%C3%81reas_aut%C3%B3nomas_por_pa%C3%ADs

WIKIPÉDIA (2022): Lista de áreas autónomas por país [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: https://pt.wikipedia.org/wiki/Lista_de_%C3%A1reas_aut%C3%B3nomas_por_pa%C3%ADs

WIKIPEDIA (2023): List of autonomous areas by country [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_autonomous_areas_by_country

WIKIPÉDIA (2023): Liste d'entités territoriales autonomes [online]. [cit. 2022-10-15].
Dostupné z: https://fr.wikipedia.org/wiki/Liste_d%27entit%C3%A9s_territoriales_autonomes

Zakon o utvrđivanju nadležnosti Autonomne pokrajine Vojvodine [online]. Dostupné z: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_utvrđivanju_nadleznosti_autonomne_pokrajine_vojvodine.html

Zanzibar Act 1963 [online]. Dostupné z: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1963/55/pdfs/ukpga_19630055_en.pdf

ВИКИПЕДИЯ (2023): Список автономий по странам [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BC

Договор о дружбе между Армянской ССР, Азербайджанской ССР и Грузинской ССР, с одной стороны, и Турцией - с другой, Заключенный при участии РСФСР в Карсе [online].
Dostupné z: <https://www.amsi.ge/istoria/sab/yarsi.html>

КОНСТИТУЦИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 1994 ГОДА [online]. Dostupné z:
<https://etalonline.by/document/?regnum=V19402875>

МОСКОВСКИЙ ДОГОВОР МЕЖДУ РОССИЕЙ И ТУРЦИЕЙ 16 марта 1921 года [online].
Dostupné z: <http://www.amsi.ge/istoria/sab/moskovi.html>

10 Seznam příloh

Příloha 1

Seznam potenciálních autonomních územních jednotek v jednotlivých zdrojích (n = 425)

Příloha 2

Seznam uznaných autonomních území, včetně různých kategorií sloužící k vzájemnému porovnání mezi územími (n = 297)

Příloha 3

Seznam sporných či nejasných území, která nelze považovat za území s autonomním statutem (n = 128)

Příloha 1

Tab. 1.: Seznam potenciálních autonomních územních jednotek v jednotlivých zdrojích (1. část)

Země	Území	Zdroj							
		EN WIKI	ESP WIKI	FRA WIKI	POR WIKI	RUS WIKI	Anadolu Agency	Státy a území světa - V. Liščák	Seznam států světa - M. Fňukal
Čína	Hong Kong	☒	☒	☒	☒	☒	☒		
	Macao	☒	☒	☒	☒	☒	☒		
	Kuang-si	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Tibet	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
	Vnitřní Mongolsko	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Sin-ťiang	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Ning-sia	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Evenki	☒	☒	☒	☒	☒			
	Morin Dawa	☒	☒	☒	☒	☒			
	Orogen	☒	☒	☒	☒	☒			
	Aut. prefektury (30)	☒	☒	☒	☒	☒			☒
	Aut. kraje (117)	☒	☒	☒	☒	☒			☒
	Finsko	Ålandy	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Spojené království	Severní Irsko	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Skotsko	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Wales	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Man	☒		☒	☒	☒	☒		
	Jersey	☒		☒	☒	☒	☒		
	Guernsey	☒		☒	☒	☒	☒		
	Falklandy	☒					☒		
	Gibraltar	☒					☒		
	Kajmanské ostrovy	☒					☒		
	Monsterrat	☒					☒		
	Anguilla	☒					☒	☒	
	Britské Panenské ostrovy	☒					☒		
	Bermudy	☒					☒		

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Pozn.: Zelená barva značí shodu potenciálního autonomního území ve všech sledovaných zdrojích

Tab. 1.: Seznam potenciálních autonomních územních jednotek v jednotlivých zdrojích (2. část)

Země	Území	Zdroj							
		EN WIKI	ESP WIKI	FRA WIKI	POR WIKI	RUS WIKI	Anadolu Agency	Státy a území světa - V. Liščák	Seznam států světa - M. Fňůkal
Itálie	Údolí Aosta	☑	☑	☑	☑	☑	☑		☑
	Sicílie	☑	☑	☑	☑	☑	☑		☑
	Sardínie	☑	☑	☑	☑	☑	☑		☑
	Trentino	☑	☑	☑	☑	☑	☑		☑
	Bolzano	☑		☑		☑			☑
	Friaulsko-Julské Benátsko	☑	☑	☑	☑	☑	☑		☑
	Campione d'Italia						☑		
Izrael	Palestina	☑			☑			☑	☑
Antigua a Barbuda	Barbuda	☑	☑		☑		☑	☑	
Ázerbajdžán	Náhorní Karabach							☑	
	Nachičevansko	☑	☑	☑	☑	☑	☑	☑	☑
Dánsko	Faerské ostrovy	☑		☑	☑		☑	☑	☑
	Grónsko	☑		☑	☑	☑	☑	☑	☑
Fidži	Rotuma	☑	☑		☑	☑	☑		☑
Francie	Svatý Bartoloměj	☑				☑	☑		
	Svatý Martin	☑				☑	☑		
	Saint Pierre-Miquelon	☑				☑	☑		
	Wallis a Futuna	☑				☑	☑		
	Nová Kaledonie	☑		☑		☑	☑	☑	
	Fran. Polynésie	☑		☑		☑	☑	☑	
	Korsika		☑	☑	☑	☑	☑	☑	☑
	Guyana					☑	☑		
	Mayotte					☑	☑		
	Alsasko					☑	☑		
Martinik					☑	☑			
Gruzie	Abcházsko	☑	☑	☑	☑	☑	☑		☑
	Adžarsko	☑	☑	☑	☑	☑	☑	☑	☑
	Jižní Osetie	☑		☑	☑		☑	☑	
Řecko	Athos	☑	☑	☑	☑	☑	☑	☑	☑
Indie	Aut. okresy	29	6	13	29	13			14
	Džammú a Kašmír				☑				

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Pozn.: Zelená barva značí shodu potenciálního autonomního území ve všech sledovaných zdrojích

Tab. 1.: Seznam potenciálních autonomních územních jednotek v jednotlivých zdrojích (3. část)

Země	Území	Zdroj							
		EN WIKI	ESP WIKI	FRA WIKI	POR WIKI	RUS WIKI	Anadolu Agency	Státy a území světa - V. Liščák	Seznam států světa - M. Fňukal
Indonésie	Yogyakarta	☒	☒		☒	☒	☒		☒
	Aceh	☒	☒		☒	☒	☒		☒
	Centrální Papua	☒	☒	☒					
	Papuánská vysočina	☒	☒	☒					
	Papua	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Jihozápadní Papua	☒							
	Jižní Papua	☒	☒	☒					
	Západní Papua	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
Jakarta	☒	☒	☒	☒	☒				
Irák	Kurdistán	☒	☒	☒	☒	☒		☒	
Mauricius	Rodrigues	☒	☒	☒	☒	☒		☒	
Moldavsko	Gagauzsko	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
	Podněstří	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
Myanmar	Samoobslužné zóny (6)	☒			☒	☒	☒		
	Aut. území (7)					☒			
Nikaragua	Atlántico Norte	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Atlántico Sur	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
Pákistán	Ázád Kašmír	☒	☒	☒	☒	☒			
	Gilgit-Baltistán			☒	☒				
Panama	Domorodé oblasti (6)	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
Papua Nová Guinea	Bougainville	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
Filipíny	Bangsamoro	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
Portugalsko	Azory	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
	Madeira	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Rusko	Fed. republiky (22)	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Židovská aut. oblast	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Čukotský aut. okruh	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Chantyjsko-mansijský aut. okruh	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Něnecký aut. okruh	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
Jamaloněnecký aut. okruh	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒	
Svatý Kryštof a Nevis	Nevis	☒	☒		☒		☒	☒	☒

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Pozn.: Zelená barva značí shodu potenciálního autonomního území ve všech sledovaných zdrojích

Tab. 1.: Seznam potenciálních autonomních územních jednotek v jednotlivých zdrojích (4. část)

Země	Území	Zdroj							
		EN WIKI	ESP WIKI	FRA WIKI	POR WIKI	RUS WIKI	Anadolu Agency	Státy a území světa - V. Liščák	Seznam států světa - M. Fňukal
Srbsko	Vojvodina	☒	☒		☒	☒	☒	☒	☒
	Kosovo a Metohija	☒	☒	☒	☒	☒			☒
	Bělehrad	☒		☒					
Somálsko	Jihozápadní Somálsko					☒			
	Puntland	☒				☒	☒		
	Galmudug					☒			
	Jubaland					☒			
	Hirshabelle					☒			
Jižní Korea	Čedžu	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Sedžong	☒							
Tádžikistán	Horský Badachšán	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Tanzanie	Zanzibar	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
Trinidad a Tobago	Tobago	☒	☒		☒		☒		☒
Ukrajina	Krym	☒	☒	☒		☒	☒	☒	☒
Uzbekistán	Karakalpakstán	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
	Taškent	☒		☒	☒	☒			
Bolívie	Aut. departmenty (9)	☒			☒				
	Aut. domorodé obce (11)	☒			☒				
	Gran Chaco	☒			☒				
	Fejuve	☒							
	Původní komunity	☒			☒				
Bosna a Hercegovina	Federace Bosny a Hercegoviny	☒	☒	☒	☒	☒			
	Republika srbská	☒	☒	☒	☒	☒			
Komory	Mohéli	☒	☒	☒	☒	☒			☒
	Anjouan	☒	☒		☒				☒
	Grand Comore	☒	☒	☒	☒	☒			☒
	Maore (Mayotte)								☒
Španělsko	Aut. regiony (17)	☒		☒	☒	☒			☒
	Ceuta	☒		☒	☒	☒		☒	☒
	Melilla	☒		☒	☒	☒		☒	☒

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Pozn.: Zelená barva značí shodu potenciálního autonomního území ve všech sledovaných zdrojích

Tab. 1.: Seznam potenciálních autonomních územních jednotek v jednotlivých zdrojích (5. část)

Země	Území	Zdroj							
		EN WIKI	ESP WIKI	FRA WIKI	POR WIKI	RUS WIKI	Anadolu Agency	Státy a území světa - V. Liščák	Seznam států světa - M. Fňukal
Mexiko	Mexico City	☒					☒		
	Rebelská zapatistická obec	☒							
Argentina	Buenos Aires	☒		☒	☒	☒			☒
Arménie	Jerevan	☒							
Bělorusko	Minsk	☒							
Kambodža	Phnom Penh	☒		☒	☒	☒			
	Sihanoukville	☒		☒	☒				
	Pailin	☒		☒	☒				
	Kep	☒		☒	☒				
Středoafriická rep.	Bangui	☒		☒	☒	☒			
Guinea-Bissau	Bissau	☒		☒	☒	☒			
Maďarsko	Budapešť	☒							
Norsko	Svalbard (Špicberky)						☒		
Rumunsko	Bukurešť	☒							
Japonsko	Atarašiki-mura	☒							
Sýrie	Rojava	☒							
Súdán	Darfúr			☒					
Tokelau	Atafu			☒		☒			
	Fakaofu			☒		☒			
	Nukunonu			☒		☒			
Madagaskar	Aut. provincie (6)			☒		☒			
Austrálie	Ostrov v Torresově průlivu				☒		☒		
	Norfolk				☒				
DR Kongo	Ituri				☒	☒			
Chile	Velikonoční ostrov				☒	☒			
	Ostrov Joaa Fernandese				☒	☒			
USA	Portoriko	☒			☒	☒	☒		
	Americká Samoa	☒						☒	
	Guam	☒						☒	
	Americké Panenské ostrovy	☒						☒	
	Severní Mariany	☒			☒	☒	☒		

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Pozn.: Zelená barva značí shodu potenciálního autonomního území ve všech sledovaných zdrojích

Tab. 1.: Seznam potenciálních autonomních územních jednotek v jednotlivých zdrojích (6. část)

Země	Území	Zdroj							
		EN WIKI	ESP WIKI	FRA WIKI	POR WIKI	RUS WIKI	Anadolu Agency	Státy a území světa - V. Liščák	Seznam států světa - M. Fřůkal
Nový Zéland	Cookovy ostrovy	☒			☒		☒		
	Niue	☒			☒		☒		
	Tokelau	☒			☒		☒		
Nizozemsko	Aruba	☒			☒		☒	☒	
	Nizozemské Antily							☒	
	Saba							☒	
	Curacao	☒			☒		☒	☒	
	Bonaire							☒	
	Svatý Martin	☒			☒		☒		
Kanada	Nunavut					☒			
	Nunavik					☒			
	Nunatsviut					☒			
	Tlicho Government					☒			
Německo	Helgoland						☒		
	Busingen am Hochrhein						☒		
Bangladéš	Čitágáónské horské oblasti							☒	
Etiopie	Oblasti Woreda (9)							☒	

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Pozn.: Zelená barva značí shodu potenciálního autonomního území ve všech sledovaných zdrojích

Příloha 2

Tab. 2.: Seznam uznaných autonomních území, včetně různých kategorií sloužící k vzájemnému porovnání mezi územími (1. část)

Stát	Autonomní území	Počet jednotek	Hierarchická úroveň	Politická/územní autonomie	Mezinárodní dohoda	Etnicko-kulturní odlišnost	Oddělení od hlavní části	Konfliktnost s centrální vládou	Podíl plochy autonomie [%]	Podíl populace autonomie [%]	Období vzniku	Poznámka
Čína	Hong Kong	1	1	politická	ANO	částečně	NE	minimální	0,0008	0,58 (2020)	1997	
	Macao	1	1	politická	ANO	částečně	NE	NE	0,0008	0,04 (2020)	1999	
	Kuang-si	1	1	územní	NE	ANO	NE	NE	23,00	3,55 (2020)	1958	
	Tibet	1	1	územní	NE	ANO	NE	částečně	12,73	0,26 (2020)	1965	
	Vnitřní Mongolsko	1	1	územní	NE	ANO	NE	minimální	12,27	1,70 (2020)	1947	
	Sin-ťiang	1	1	územní	NE	ANO	NE	částečně	17,16	1,83 (2020)	1955	
	Ning-sia	1	1	územní	NE	ANO	NE	NE	0,69	0,51 (2020)	1958	
	Aut. prefektury	30	2	územní	NE	ANO	NE	rozdílné	?	?	?	Nižší úroveň administrativního členění
Aut. kraje a prapory	120	3	územní	NE	ANO	NE	rozdílné	?	?	?	Nižší úroveň administrativního členění	
Finsko	Álandy	1	1	politická	ANO	ANO	ANO	minimální	0,51	0,55 (2021)	1922	
Spojené království	Severní Irsko	1	1	politická	ANO	částečně	ANO	střední	0,68	2,82 (2021)	1999	
	Skotsko	1	1	politická	NE	ANO	NE	střední	3,92	8,12 (2021)	1999	
	Wales	1	1	politická	NE	částečně	NE	minimální	1,04	4,61 (2021)	1999	
Itálie	Trentsko - Horní Adiže	1	1	územní ?	ANO	částečně	NE	minimální	4,50	1,83 (2022)	1948	
	Údolí Aosta	1	1	územní ?	NE	ANO	NE	NE	1,08	0,21 (2022)	1948	
	Sicílie	1	1	územní ?	NE	částečně	ANO	NE	8,55	8,14 (2022)	1946	
	Sardinie	1	1	územní ?	NE	částečně	ANO	NE	7,98	2,68 (2022)	1948	
	Trentino	1	2	územní ?	NE	NE	NE	NE	2,05	0,92 (2022)	1972	
	Bolzano	1	2	územní ?	NE	ANO	NE	minimální	2,45	0,91 (2022)	1972	
Friaulsko-Julské Benátsko	1	1	územní ?	NE	částečně	NE	NE	2,63	2,03 (2022)	1963		
Antigua a Barbuda	Barbuda	1	1	politická	NE	částečně	ANO	střední	36,20	1,91 (2011)	1975	
Ázerbájdžán	Nachičevansko	1	1	sporné	sporné	NE	ANO	NE	6,35	4,33 (2015)	1924	
Dánsko	Faerské ostrovy	1	1	politická	NE	ANO	ANO	minimální	0,06	0,90 (2022)	1948	
	Grónsko	1	1	politická	NE	ANO	ANO	střední	97,99	0,95 (2022)	1979	
Fidži	Rotuma	1	1	územní	NE	ANO	ANO	minimální	0,26	0,18 (2017)	1970	
Francie	Svatý Bartoloměj	1	1	územní	NE	částečně	ANO	NE	0,004	0,02 (2020)	?	Zároveň zámořské území
	Svatý Martin	1	1	územní	NE	částečně	ANO	NE	0,001	0,05 (2020)	?	Zároveň zámořské území
	Saint Pierre-Miquelon	1	1	územní	NE	NE	ANO	NE	0,04	0,009 (2020)	?	Zároveň zámořské území
	Wallis a Futuna	1	1	územní	NE	ANO	ANO	?	0,04	0,02 (2020)	?	Zároveň zámořské území
	Nová Kaledonie	1	1	politická	ANO	částečně	ANO	střední	2,85	0,40 (2020)	?	Zároveň zámořské území
	Fran. Polynésie	1	1	územní	NE	ANO	ANO	minimální	0,54	0,41 (2020)	?	Zároveň zámořské území
	Alsasko	1	2	územní	NE	částečně	NE	NE	1,22	2,81 (2020)	?	Nižší stupeň administrativního členění
Korsika	1	1	územní	NE	částečně	ANO	střední	1,34	0,51 (2020)	?		

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Tab. 2.: Seznam uznaných autonomních území, včetně různých kategorií sloužící k vzájemnému porovnání mezi územími (2. část)

Stát	Autonomní území	Počet jednotek	Hierarchická úroveň	Politická/územní autonomie	Mezinárodní dohoda	Etnicko-kulturní odlišnost	Oddělení od hlavní části	Konfliktnost s centrální vládou	Podíl plochy autonomie [%]	Podíl populace autonomie [%]	Období vzniku	Poznámka
Gruzie	Abcházsko	1	1	?	NE	částečně	NE	ANO	2,40	6,11 (2020)	1991	Území je fakticky ovládáno separatistickým státním útvarem
	Adžarsko	1	1	územní	?	částečně	NE	minimální	4,16	8,75 (2020)	1991	
Řecko	Athos	1	1	územní	?	částečně	NE	minimální	0,25	0,02 (2021)	1913	
Indie	Aut. okresy	30	2–3	územní	NE	ANO	NE	rozdílné	?	?	?	Nižší stupeň administrativního členění
Indonésie	Yogyakarta	1	1	územní	NE	částečně	NE	NE	0,16	1,39 (2020)	1950	
	Aceh	1	1	územní	NE	ANO	NE	minimální	3,03	2,00 (2020)	2005	
	Centrální Papua	1	1	územní	NE	ANO	NE	střední	3,20	0,53 (2020)	2022	
	Papuánská vysočina	1	1	územní	NE	ANO	NE	střední	2,68	0,53 (2020)	2022	
	Jihozápadní Papua	1	1	územní	NE	ANO	NE	střední	2,04	0,22 (2020)	2022	
	Papua	1	1	územní	NE	ANO	NE	střední	4,33	0,38 (2020)	2000	
	Jižní Papua	1	1	územní	NE	ANO	NE	střední	6,17	0,19 (2020)	2022	
Západní Papua	1	1	územní	NE	ANO	NE	střední	5,08	0,42 (2020)	2008		
Mauricius	Rodrigues	1	1	územní?	NE	částečně	ANO	NE	5,26	3,53 (2022)	2002	
Moldavsko	Gagauzsko	1	1	politická	NE	ANO	NE	střední	5,41	3,87 (2014)	1995	
Myanmar	Samosprávné zóny	6	2	územní	NE	ANO	NE	střední	?	?	?	
Nikaragua	Atlántico Norte	1	1	územní	NE	částečně	NE	minimální	25,39	8,12 (2021)	1986	Nižší stupeň administrativního členění
	Atlántico Sur	1	1	územní	NE	částečně	NE	minimální	20,91	6,32 (2021)	1986	
Panama	Domorodé oblasti	4	1	územní	NE	ANO	NE	minimální	24,94	9,30 (2023)	1938–2020	
	Domorodé oblasti	2	2									
Papua Nová Guinea	Bougainville	1	1	politická	NE	ANO	ANO	ANO	2,03	3,43 (2011)	2000	
Filipíny	Bangsamoro	1	1	územní	NE	ANO	NE	střední	4,37	4,54 (2020)	2019	
Portugalsko	Azory	1	1	územní	NE	NE	ANO	NE	2,52	2,29 (2021)	1976	
	Madeira	1	1	územní	NE	NE	ANO	NE	0,87	2,42 (2021)	1976	
Svatý Tomáš a Princův ostrov	Princův ostrov	1	1	územní	NE	částečně	ANO	minimální	14,73	4,18 (2020)	1995	
	Vojvodina	1	1	územní	NE	částečně	NE	NE	24,42	20,61 (2021)	1945	
Srbsko	Kosovo a Metochie	1	1	územní	NE	ANO	NE	ANO	12,33	21,18 (2021)	1945	Území je fakticky ovládáno separatistickým státním útvarem
	Sedžong	1	1	územní?	NE	NE	NE	NE	0,46	0,67 (2020)	2012	
Jižní Korea	Čedžu	1	1	územní	NE	NE	ANO	NE	1,84	1,29 (2020)	2006	Zvláštní správní postavení města, ale s většími pravomocemi, než mají obvyklé administrativní jednotky 1. stupně
Tádžikistán	Horský Badachšán	1	1	politická?	NE	částečně	NE	minimální	45,02	2,46 (2020)	1925	
Tanzanie	Zanzibar	1	1	politická	ANO	částečně	ANO	minimální	0,26	3,06 (2022)	1964	
Trinidad a Tobago	Tobago	1	1	územní	NE	NE	ANO	minimální	5,85	4,58 (2011)	1980	
Ukrajina	Krym	1	1	územní?	NE	částečně	NE	ANO	4,32	4,43 (2022)	2014?	Spravováno fakticky jako federální území
Uzbekistán	Karakalpakstán	1	1	politická	NE	ANO	NE	střední	37,11	5,52 (2022)	1936	
Bolívie	Aut. departментy	9	1	územní	NE	NE	NE	minimální	100,00	100,00	2006–2009	Autonomie vyplňuje celé území státu
	Aut. domorodé obce	11	3	územní	NE	částečně	NE	minimální	?	?	?	Nižší úroveň administrativního členění
	Gran Chaco	1	2	územní	NE	NE	NE	NE	1,68	1,49 (2020)	2009	Nižší úroveň administrativního členění

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Tab. 2.: Seznam uznaných autonomních území, včetně různých kategorií sloužící k vzájemnému porovnání mezi územími (3. část)

Stát	Autonomní území	Počet jednotek	Hierarchická úroveň	Politická/územní autonomie	Mezinárodní dohoda	Etnicko-kulturní odlišnost	Oddělení od hlavní části	Konfliktnost s centrální vládou	Podíl plochy autonomie [%]	Podíl populace autonomie [%]	Období vzniku	Poznámka
Španělsko	Aut. regiony	17	1	územní ?	NE	částečně	NE	rozdílné	99,99	99,64 (2021)	?	Autonomní území vyplňují celé území státu
	Ceuta	1	1	územní	NE	NE	ANO	NE	0,004	0,18 (2021)	1995	
	Melilla	1	1	územní	NE	NE	ANO	NE	0,003	0,18 (2021)	1995	
Nizozemsko	Aruba	1	1	politická	NE	ANO	ANO	minimální	0,56	0,60 (2022)	2010	Přechodná forma mezi autonomním územím a členem federace
	Curacao	1	1	politická	NE	ANO	ANO	minimální	1,28	0,84 (2022)	2010	Přechodná forma mezi autonomním územím a členem federace
	Svatý Martin	1	1	politická	NE	ANO	ANO	minimální	0,10	0,23 (2022)	2010	Přechodná forma mezi autonomním územím a členem federace
Kanada	Nunavik	1	2	územní ?	NE	ANO	NE	minimální	4,44	0,03 (2016)	?	Nižší stupeň administrativního členění
	Nunatsiut	1	2	územní ?	NE	ANO	NE	minimální	0,74	0,006 (2022)	?	Nižší stupeň administrativního členění

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Příloha 3

Tab. 3.: Seznam sporných či nejasných území, která nelze považovat za území s autonomním statutem (1. část)

Země	Území	Poznámka
Spojené království	Man	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Jersey	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Guernsey	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Falklandy	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Gibraltar	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Kajmanské ostrovy	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Monsterrat	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Anguilla	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Britské Panenské ostrovy	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Bermudy	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
Itálie	Campione d'Italia	Enkláva
Izrael	Palestina	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
Ázerbajdžán	Náhorní Karabach	Autonomní statut zrušen od roku 1991
Francie	Guyana	Území nemá zvláštní zvýšené pravomoci
	Mayotte	Území nemá zvláštní zvýšené pravomoci
	Martinik	Území nemá zvláštní zvýšené pravomoci
Gruzie	Jižní Osetie	Území je fakticky ovládáno separatistickým státním útvarem
Indie	Džammú a Kašmír	Šlo o členský stát asymterické federace, dnes už zrušen
Indonésie	Jakarta	Hierarchicky vyšší administrativní funkce hlavního města
Irák	Kurdistán	Krajní případ asymetrické federace
Moldavsko	Podněstří	Povstalecké území
Myanmar	Aut. území (7)	Území nemá zvláštní zvýšené pravomoci
Pákistán	Ázád Kašmír	Vše v rámci federace, Ázád Kašmír nepovažuje Pákistán za své území
	Gilgit-Baltistán	Spravováno fakticky jako federální území

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Tab. 3.: Seznam sporných či nejasných území, která nelze považovat za území s autonomním statutem (2. část)

Země	Území	Poznámka
Rusko	Fed. republiky (22)	Jde o federální jednotky (právně), byť de facto jako autonomie funguje
	Židovská aut. oblast	Jde o federální jednotky (právně), byť de facto jako autonomie funguje
	Čukotský aut. okruh	Jde o federální jednotky (právně), byť de facto jako autonomie funguje
	Chantyjsko-mansijský aut. okruh	Jde o federální jednotky (právně), byť de facto jako autonomie funguje
	Něnecký aut. okruh	Jde o federální jednotky (právně), byť de facto jako autonomie funguje
	Jamaloněnecký aut. okruh	Jde o federální jednotky (právně), byť de facto jako autonomie funguje
Svatý Kryštof a Nevis	Nevis	Krajní případ asymetrické federace
Srbsko	Bělehrad	Označení zvláštního statutu území
Somálsko	Jihozápadní Somálsko	Povstalecké útvary, přechod k federaci
	Puntland	Povstalecké útvary, přechod k federaci
	Galmudug	Povstalecké útvary, přechod k federaci
	Jubaland	Povstalecké útvary, přechod k federaci
	Hirshabelle	Povstalecké útvary, přechod k federaci
Uzbekistán	Taškent	Označení zvláštního statutu území
Bolívie	Fejuve	Organizace zaměřená na poskytování základních sousedských služeb
Bosna a Hercegovina	Federace Bosny a Hercegoviny	Jedná se de facto o federativní stát
	Republika srbská	Jedná se de facto o federativní stát
Komory	Mohéli	Členské území federace
	Anjouan	Členské území federace
	Grand Comore	Členské území federace
	Maore (Mayotte)	Členské území federace, území fakticky ovládáno jiným státem
Mexiko	Ciudad de Mexico	Označení zvláštního statutu federálního území
	Rebelská zapatistická obec	Povstalecké orgány bez jakékoliv opory v právním systému
Argentina	Buenos Aires	Označení zvláštního statutu federálního území

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Tab. 3.: Seznam sporných či nejasných území, která nelze považovat za území s autonomním statutem (3. část)

Země	Území	Poznámka
Arménie	Jerevan	Hierarchicky vyšší administrativní funkce hlavního města
Bělorusko	Minsk	Hierarchicky vyšší administrativní funkce hlavního města
Kambodža	Phnom Penh	Hierarchicky vyšší administrativní funkce hlavního města
	Sihanoukville	Hierarchicky vyšší administrativní funkce města
	Pailin	Hierarchicky vyšší administrativní funkce města
	Kep	Hierarchicky vyšší administrativní funkce města
Středoafriická rep.	Bangui	Hierarchicky vyšší administrativní funkce hlavního města
Guinea-Bissau	Bissau	Hierarchicky vyšší administrativní funkce hlavního města
Maďarsko	Budapešť	Hierarchicky vyšší administrativní funkce hlavního města
Norsko	Svalbard (Špicberky)	Území nemá zvláštní zvýšené pravomoci
Rumunsko	Bukurešť	Hierarchicky vyšší administrativní funkce hlavního města
Japonsko	Atarašiki-mura	Jedná se o nadaci
Sýrie	Rojava	Území ovládané povstalci proti ústřední vládě požadujícími uzákonění
Súdán	Darfúr	Zvláštní případ, sdružení několika členských států federace, fakticky nefunkční
Tokelau	Atafu	Tradiční domorodá obecní samospráva
	Fakaofu	Tradiční domorodá obecní samospráva
	Nukunonu	Tradiční domorodá obecní samospráva
Madagaskar	Aut. provincie (6)	Jen slovní označení, slovo "autonomní" použito ve významu samosprávných
Austrálie	Ostrovky v Torresově průlivu	Pouze regionálně-rozvojová legislativa
	Norfolk	Zvláštní postavení bylo zrušeno
DR Kongo	Ituri	Povstalecké území
Chile	Velikonoční ostrov	Fungují jako běžné administrativní jednotky
	Ostrovky Joaa Fernandese	Fungují jako běžné administrativní jednotky

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování

Tab. 3.: Seznam sporných či nejasných území, která nelze považovat za území s autonomním statutem (4. část)

Země	Území	Poznámka
USA	Portoriko	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Americká Samoa	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Guam	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Americké Panenské ostrovy	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Severní Mariany	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
Nový Zéland	Cookovy ostrovy	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Niue	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
	Tokelau	Nejde o součást státu, čili typ závislého území
Nizozemsko	Nizozemské Antily	Území zrušeno
	Saba	Území nemá zvláštní zvýšené pravomoci
	Bonaire	Území nemá zvláštní zvýšené pravomoci
Kanada	Nunavut	Samosprávné federální území
	Tłı̨chǫ Government	Domorodá komunita
Německo	Helgoland	Jen bezcelní území
	Büdingen am Hochrhein	Exkláva
Bangladéš	Čitágóónské horské oblasti	Pouze regionálně-rozvojová legislativa
Etiopie	Oblasti Woreda (9)	Jednotky hierarchicky třetího stupně pověřené pravomocí jednotek druhého stupně

Zdroj: MS Excel; vlastní zpracování